

ԻՈՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ
ՍՏՐԻԱՐԶՈՒԹԵՄՆ
ՀԱՅՈՉ
ՆՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

ԾԳՒ ՏԼԻԻ

Ե-Ձ

1979

2013

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ԵՐՈՒՍԱԴՆԷՄԻ ՀԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

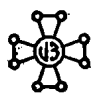
1979	Մայիս — Յունիս	Թիւ 5 - 6
1979	May — June	No. 5 - 6

SION

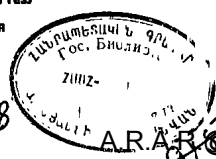
VOL. 53

A MONTHLY OF RELIGION, LITERATURE AND PHILOLOGY
OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARMENIAN PATRIARCHATE, JERUSALEM

Proprietor: His Beatitude the Armenian Patriarch of Jerusalem

St. James Press
Jerusalem

digitised by 196-98

19386 and 3100

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ

Ամէն անգամ որ կ'աւարտին ուսումնական ինը ամիսները և վարժարանին տեսուչը աւարտական դատարանի աշակերտներուն կը յանձնէ վկայականը, անխուսափելիօրէն կ'իյնայ փորձութեանը մէջ ինքնագովութեան. վեր կ'առնէ իւրաքանչիւր վկայեալի բարեմասնութիւնները, կը գերազնահատէ իւրաքանչիւր շրջանաւարտի մտային կարողութիւնները, տարիներու աշխատանքը և կը ներկայացնէ վկայականը իբրև վախճան մը, գերազոյն նպատակ մը, որուն հասած են աւարտականները: Գոհունակութեան մեծ շունչ մը կ'անցնի սրահէն և ներկաները՝ ծնողք, ուսուցիչ և Միաբանութիւն կը նային շրջանաւարտներու հասակին, անոնց գլուխը յաղթութեան դափնեպսակով մը զարդարելու մեծ տրամադրութեամբ: Գեղեցիկ է պահը և հաճելի է զգացումը, այն աստիճան որ կարծէք թէ քննադատական ամէն մտածողութիւն կը հալի նուաճում մը կատարած ըլլալու գոհունակութեան ապրումին մէջ:

Սակայն անոնք որ վարժարանի մը պատասխանատուութիւնը կը տանին և զիտեն զսպել իրենց զգացումները, անոնք բնաւ չեն մոռնար թէ նախակրթարանի, բարձրագոյն վարժարանի կամ նոյնիսկ համալսարանի վկայականը ոչ աւարտ է ոչ ալ վախճան, այլ հանգրուան մը միայն մարդու պատրաստութեան մեծ առաքելութեան ճամբուն: Որևէ վարժարանի գերազանց նպատակն է մարդ պատրաստել, զիտնականէն առաջ և տալ իր պատրաստած մարդուն՝ խոր գիտակցութիւնը մարդկային հիմնական արժէքներուն, բարոյական մարդուն, ուրիշ խօսքով՝ ինքնագիտակցութեան ճամբով առաջնորդել ուսանողը ըլլալու ինքզինքն:

Վարժարանի մը աշխատանքը զնահատելու և անոր արդիւնքը կշռելու միակ չափանիշն է թէ ի՞նչ տեսակ մարդ կը պատրաստէ ան ու ի՞նչ ոգի կը ներշնչէ ուսանողին: Զամբուած ուսումի որակին և զիտական մակարդակին չափ եթէ ոչ աւելի կտրուի մը կրթութանի մը ուղղութիւնը դէպի մարդկային կերպարը զոր ըրած է իրեն իտէալը:

Սյուրուան աշխարհը արթնցած է այլևս իր խորկանքէն թէ վերջին խօսքը կը պատկանի գիտութեան և թէ գիտութեան կը պատկանի վաղուան մարդը ստեղծելու առաքելութիւնը: Գիտական աշխարհի մեծ կաճառներէն մէկուն՝ Massachusetts Institute of Technology մէջ գումարուելիք միջազգային ժողովի ղեկավարը, որ յառաջիկայ Յուլիանի Երօսք և Գիտութիւն յարաբերութիւնները պիտի փորձէ սահմանել, վերջերս յայտարարած է. «Գիտականները կը գիտակցին այսօր թէ մշակոյթ, հաւատք և մարդկային արժէքներ կը բխին ենթահողերէ՝ որոնք դուրս են իրենց գիտութեան և մասնագիտութեան

ծիրէն: Այսօրուան գիտնականները շատ աւելի հսկաստ են և իրենք գիրենք նուազ ինքնաբաւ կը զոյն: Անուցմի ոմոնք տաղնայ մը կ'ապրին նախապէս իրենց ըրածէն: Անոնք կ'ուզեն լսել թէ նկկիցիք ի՞նչ ունի ըսելիք և ոմանք յուսախար պիտի ըլլան որովհետև պիտի չգտնեն իրենց սպասած օգնութիւնը» (Dr. Paul Abrecht):

Մեր օրերու մասնագէտները տազնայ մը կ'ապրին իրենց կառուցած աթոմային ոյժի արտադրիչներուն և շտեմարանած մահաբեր գէնքերու աճող ոյժին դիմաց: Տագնապը բարոյական մղձաւանջէ մը չէ որ կը բխի, սն արձագանգը չէ՝ բնաւ նեղացուցիչ հարցումին թէ որքանով կը բարձրանայ մարդը և կը փայլին մարդկային արժէքները գիտութեան ստեղծած կեանքի պայմաններէն, որքանով կ'ազնուանայ մարդ էակը աթոմական աշտարակներու կառուցման իր յաւակնոտութեան մէջ: Տագնապը, որմէ կ'անցնին այսօրուան մասնագէտները կը յառաջանայ իրենց ստեղծած ճիւղայններու վախէն. կը վախնան թէ կորսնցուցած են ամբողջական տիրապետութիւնը իրենց իսկ կառուցած և իրենց գիտութեամբ իսկ շաղախուած բարեւոնեան աշտարակներուն, որոնք աթոմային ոյժի կեդրոններ կը կոչուին կամ միջ - երկրամասային բազմազուլի շրթիւններ կ'անուանուին: Եւ որպէսզի վախը տագնապէն չանցնի սարսափի և չուսրածուի մեր երկրագունդի բնակիչներու բոլոր խաւերուն, մեծադոյն պետութիւններ դաշինքներով կը փորձեն հանդարտեցնել հանրային կարծիքը և թմրեցուցիչ ապահովագրերով ծածկել հիմնական իրենց վախը:

Բայց գիտնականները, որոնք պարկեշտութիւնը ունին տեսնելու իրական վտանգները, գիտութեան իսկ ստեղծած սպառնալիքները, մարդկային ցեղի ամբողջութեան բնայնութիւնն չափ ահաւոր, անտառի մարդու բնագոյով մը իրենց յոյսը կը դարձնեն դէպի գերբնական Ոյժը, որպէսզի զսպէ բնութեան գերմարդկային աղէտները: Անոնք կրօնքին կը նային պատասխանի մը համար և Աստուծոյ՝ հոգիի իրենց խաղաղութիւնը վերագտնելու յոյսով:

Եւ Աստուած լուս է անոնց դիմաց, որովհետև իրենց յաւակնոտութեամբ լեցուած, անոնք խօսակից մը կը փնտռեն Աստուծոյ մէջ և ոչ թէ արարիչ մը, որ հայր է միևնոյն առեւ: Աստուծոյ պատասխանը լսելու համար անհրաժեշտօրէն պէտք է արտաքին աշխարհի գիտութեան դաշտէն աչքերը դարձնել դէպի ներքին մարդը և իականջ տալ ամէն մարդու մէջ բնակող աստուածային ներկայութեան:

Քրիստոնէութեան պատասխանը տագնապի մատնուած մարդուն եղած է միշտ խաչի ճառը, «հեթանոսաց յիմարութիւն և հրէից դայթակոթիւն», որքան առեւ որ աստուածային զոհողութեան մէջ՝ հեթանոսներ իմաստութիւն կը փնտռեն և հրեաներ՝ նշան մը միայն: Քրիստոնէութիւնը Աւետարանի յոյսը կեդրոնացուց աստուածային նմանութեան, որ իսկական բնութիւնն է մարդուն: Իսկ քրիստոնէական պաղատմը եղաւ շարունակ որ Աստուած մարդացաւ, իլաւ մինչև խաչի զոհաբերութիւնը, նոյն խաչով փրկելու համար մարդը ինքզինքէն և բարձրացնելու համար զայն Աստուծոյ պատկերին: Մարդուն մէջ՝ անկուսի և անկուսներու տիղմով ծածկուած աստուածային պատկերը կը մաքրուի ու կը

պայծառանայ Գրիստոսի արիւնով, քանի որ մարդը կը հասնի Աստուծոյ նեղ և անձուկ ճամբովը միայն գոհողութեան և ինքնուրացութեան:

Վերականգնել աստուածայինը մարդկայինին մէջէն և պայծառակերպել մարդը Աստուծոյ լոյսին մէջ, կը նշանակէ հասցնել մարդը այն բարձունքներուն՝ ուր միայն կը զանէ ինքզինք ամբողջապէս: Այս է նպատակը իսկական կրթարանին: Մանաւանդ երբ կրօնական հաստատութիւն է ան, ուր ժառանգաւորներ կը պատրաստուին վաղուան ընծայութիւն Աստուծոյ և Եկեղեցիի ծառայութեան:

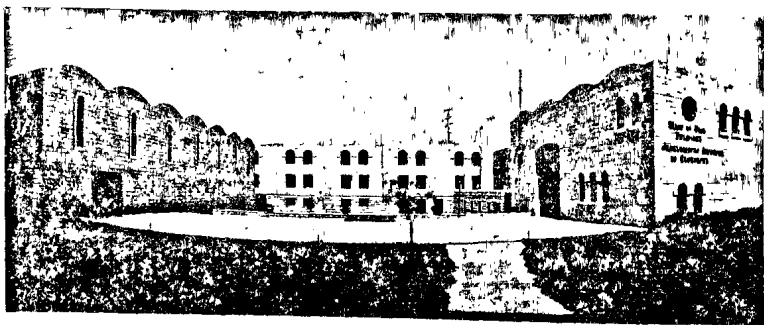
Ծառայել Աստուծոյ կը նշանակէ ծառայել իր նմանին՝ մարդուն, քանի ընկերով սիրոյն մէջ միայն կ'ամբողջանայ սէրը զէպի Աստուած: «Ան որ չի սիրեր իր տեսած եղբայրը, ինչպէ՞ս կրնայ սիրել զԱստուած, զոր իր աչքերով չի կրնար տեսնել:»

Հայ Եկեղեցւոյ խոր ըմբռնութիւնը կրօնաւորի մատուցելիք ծառայութեան կ'ամփոփուի առաքելութեան սկզբունքին մէջ, որով ան իր անձը կը զօհէ իր պարտականութեան կատարումին մէջ: Իսկ իր պարտականութիւնն է ցոյց տալ Աւետարանի ճամբան հայ անհատին և հայ հաւաքականութեան իր հայրերու լեզուով, մշակոյթի, աւանդութեան և հաւատքի լոյսով:

Պատրաստուիլ այդ պարտականութեան գիտակից կատարումին, տիրել մայրենի լեզուին, հաղորդուիլ հայկական մշակոյթի զանաւորուն, մեծնալ աւանդութեան հրապոյրին և հուսալիքի շերտութեան մէջ, կ'ենթադրէ կրթական ճիշմը, որ կարելի է տուաւին Ս. Յակոբեանց Տաճարի կամարներուն ներշնչութիւնը և Սրբաժայրերու հաղորդական ներկայութեամբ:

Եւ դարձեալ, դպրոցական տարեշրջանի վերջաւորութեան, կը հարցնենք մենք մեզի. որքանով պատրաստ են մեր շրջանաւարտները երթալու աշխարհին և տանելու տագնապոյզ գիտնականին կամ աշխատող մարդուն խաղաղեցուցիչ վեհութիւնը Աստուծոյ խօսքին: Առ նուազն մէկ քայլ մը յառաջացած են վաղուան իրենց առաքելութեան ճամբով, յաշնոյթ՝ են զիսնալ անհրաժեշտը, բայց միևնոյն ատեն ըլլալ աւելի հայ և աւելի՛ Եկեղեցական:

Շ.

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ

Եթէ սուրբ առաքելներ և Հայաստան աշխարհի առաջին լուսաւորիչներ՝ Թադէոս և Բարթողիմէոս Քրիստոնէութեան փրկարար լոյսը բերին ի Հայաստան, ահոր անգրասնիկ սերմնացանները եղան և երեք դար շարունակ Հայ ժողովուրդի սրտին և հոգիին մէջ ահոր սըրբազան հուրը կենդանի պահեցին մինչև Գրիգոր Լուսաւորիչ, այս վերջինն էր որ Քրիստոնէութեան տուաւ կերպարանք ու կազմակերպութիւն և դրաւ զայն պետութեան պաշտպանութեան տակ: Ասիկա ամենայնուայիս երայխիքն էր նոր կրօնի տեւականացման և առաւել հզօրացման համար: Անիկա արմատական այլ խիստ կարեւոր քայլ մըն ալ առաւ՝ լուսաբոյս պառչածեցնելով և օգտագործելով Հայ ժողովուրդի հնաւանդ ծիսական սովորութիւններն ու սրբավայրերը՝ նոր կրօնի հիմնական պահանջներուն ի սպաս: Անիկա հիմնովին փոխակերպեց Հայոց հոգեւոր-բոլորական աշխարհն ու ըմբռնեցները, առանց ասկայն զանոնք զրկելու իրենց աւանդական ծիրէն ու ազգային կեդեւն: Դարձեալ վարչա-կազմակերպական շատ իմաստուն ձեւերեցութեան մը վկայութիւնն է ասիկա: Ամփոփ խօսքի մը շըրջանակի մէջ խիստ դժուար է տալ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի կրօնական, եկեղեցավարական, ազգային-պատմական և մշակութային գերն ու ծառայութիւնները, որոնք այնքան երկիւղած երախտիքի են արժանացած մեր ժողովուրդին կողմէ գարեբու ընթացքին: Մեր պարաքը այս պահուն զայն ոգևորելին է, ահոր կեանքին ու գործունէութեան վրայ խոհեմ անդրադարձ մը ունենալն է, որպէսզի չ'որբանանք իբրեւ ազգ մեզի ծնած սուրբերէն ու անոնց յիշատակներէն. այլ կերպ՝ ապրիլը մեզի համար թերեւ երկար չտեսնէր:

Այն օրերէն անիկա կը հանդիսանայ մեր սուրբերուն սուրբը, եկեղեցիին լուսապայծառ հիմնադիրը, ահոր նուիրապետութեան հիմքն ու զազաթը հաւատարմապէս: «Լուսաւորիչ» չափազանց յատկանշական յորշորջումը ինքնին բնորոշ հաստատում մըն է, որ արդարացիօրէն մեր ժողովուրդին կողմէ ընծայուած է ահոր, ի գնահատութիւն ահոր սրբազան առաքելութեան Հայ ժողովուրդին կեանքէն ներս: Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ալը միայն գերազոյս սրբութիւն մը չէ, ահիկա նաեւ իրաւական այնպիսի զօրութիւն մը և հեղինակութիւն մըն է ճանչցւած մեր դարաւոր պատմութեան ընթացքին, որ շատ անգամ վճռական նշանակութիւն ունեցած է եկեղեցական և ազգային-քաղաքական կտրուորոյն իրադարձութիւններու մէջ ճիշդ կողմնորոշում որդեգրելու համար, քանի որ ճիշդ մերայ Ալոյն և էջմիածնի ամենայն ազգք Հայոց կապեալ կան:

Ահիկ քան խորհրդանշական ու գեղեցիկ է Լուսաւորիչի կանթեղի աւանդութիւնը, որ Հայ ժողովուրդի հաւատքի ու տեսլականութեան մէկ պայծառ արտայայտութիւնն է, միաժամանակ՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը իբրեւ ազգի կեանքի ու բախտին հսկող արթուն աչք տեսնելու բարի ակնկալութիւն: Ճերմի անթիւ աստղերէն մերն է միայն անիկա, և որուն մէջ ճշգրիտեղծութիւնը կը վառի ի տես սեփական ժողովուրդի տառապանքներուն, Բայց անիկա միայն մեր ցաւին ու վիշտերուն տրտում վկան չէ, այլ նաեւ մեր յոյսերուն և ակնկալութիւններուն մշտավառ լուսադիրը:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի անունը կենդանի ու կենսատու օղակ մըն է եղած մեր ցանուցիւր ժողովուրդին համար աւելի քան 1600 տարիներու ընդմէջէն, օղակ մը՝ որ պահպանած է մեր թէ՛ ազգային միութիւնը և թէ՛ դրոշմը նաեւ օտարներուն տեսանկիւնէն: Դա՛յ յայտնի է, որ օտարները ոչ միայն զոյն կը ճանչնան համաքրիստոնէական գերազանց սուրբերէն մէկը, այլև մեզի գիտեն իբրեւ «Գրիգորեան» կամ «Լուսաւորչական» ազգ: Մենք ինքներա, շնչաւու համար մեր

ազգային պատկանելութիւնը, յատուկ ընկալմամբ կ'արտասանենք ՀԼՈՍԱՆՈՐՀԱՆ ԿԱՆ ԷՃՈՒ խօսքը: Ասիկա առաւել կարեւոր նշանակութիւն և ոյժ է ստացած յատկապէս բոլոր այն օրերուն, երբ այլադասան ջարդութիւններն ու միջավայրերը սպառնացած են մեր ազգային միասնութեան: Պատահաբար չէ, որ Ս. Գրիգոր Հոսաւորչի տնունին այնքան ամուրկառչած է գաղութներու մէջ ապրող Հայուն: Թերթեցէք անոնց, մասնաւորաբար Լեւոստանի և Թրանսիլվանիոյ մէջ ապրող Հայոց տարեգրութիւնները, ու պիտի տեսնէք թէ որքան ճշմարիտ է այս իրողութիւնը: Շատ են անոր անունով արձանացած տաճարները:

Տարին երեք անգամ տեղի կ'ունենայ իրեն նուիրուած յատուկ տօնակատարութիւն, որպէսզի յաճախ առիթ ու միջոց ըլլայ հաղորդուելու անոր տնունին ու գործին, թէ՛ կրօնական, թէ՛ ազգային-կրեղեցական տեսանկիւնէ նորոգուելու և ամրանալու համար:

Խոր-Վիրապը Հայ ժողովուրդի ամենասիրելի ուխտավայրն է մինչև այսօր, իսկ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, ուրկէ անկէ ծուլուած է իր գործունէութիւնը, եղած է, է ու բոլոր ժամանակներու համար պիտի մնայ մեր միակ, անփոխարինելի և անփոխադրելի Սրբութիւն Սրբոցը, անոր աստուածաբանական գաղափարը՝ գերադոյն իշխանաւորը մեր հոգեւոր-եկեղեցական կեանքէն ներս:

Հայ ժողովուրդը մայրական կաթի պէս իր կենսատու անունդը պիտի շարունակէ ստանալ անոր անունէն ու գործէն, կարենայ տանելու համար իր գոյատեւան այնքան դժուարին պայքարը:

Թող Աստուած մեր միտքը, հոգին ու սիրտը տեւապէս բաց պահէ անոր շնորհներուն առջև, թող միզի չզրկէ զայն միշտ մեր մէջ զգալու աւանդութենէն ու կարողութենէն:

Թող Հոսաւորչի Կոնթեղը վառ մնայ ամէն Հայու մէջ, որպէսզի ան չմոլորի կեանքի դժուարին ու մութ ճամբաներուն վրայ, չմոռնայ իր հաւատքին, աւանդութիւններուն ու, մանաւանդ, իր տունին ճամբան:

ՏԻՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

ՊԵՐԿԵ

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ

Խոնարհութիւնը մեծագոյններէն է քրիստոնէական առաքինութիւններուն, Աւելին, քրիստոնէութիւնը նկատուած է խոնարհութեան կրօնքը, ըլլալով միակը միաստուածեան կրօնքներուն մէջ որ կը հրահանգէ իր հետեւորդներուն հաւատարաշքով նայիլ այլակրօն իրենց եղբայրներուն: Բնիչ այլ կրօնքներէն մին իբրեւ Աստուծոյ բնարեւել ժողովուրդը դաւանելով՝ իսկ ուրիշ մը մարդկութեան տերուած լաւագոյն ցեղը նկատուելով իր հետեւորդները, զանոնք ընդունողներ կը լեցունին յոխորտանքով և քամահալուելով կը նային այլակրօններուն, իբրեւ Աստուծմէ աւելի հեռու և հետեւաբար իրենցմէ ստորադաս, «եկրորդ կարգի» արարածներ, քրիստոնէութիւնը, Աստուծոյ հայրութեան գերազանցօրէն վսեմ գաղափարին ներքև կ'ընդունի համամարդկային եղբայրութեան սկզբունքը. «զի ոչ գոյ խաիւր Հրեայի և հեթանոսի»:

Բազմաթիւ են ակնարկութիւնները Ս. Գրոց մէջ խոնարհութեան առաքինութիւնը շնչողը, Սաղմոսերգուն կ'ըսէ. «Զիրտ սուրբ և զնոգի խոնարհ Աստուած ոչ արամարչէ»: Իսկ Յակոբոս առաքեալի բառերով՝ «Տէր ամբարտաւանից հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց»:

Խոնարհ ու համեստ բնաւորութեան տէր անհատը սիրուած ու յարգուած կ'ըլլայ միշտ իր շրջանակէն: Այդպիսին կ'աւնենայ մարդամօտ բնաւորութիւն մը, և ուստի կը փնտռուի ամէնքէն: Կ'ունենայ ընկերային լայն շրջանակ ու կը շահի լայն ժողովրդականութիւն, ինչ որ զինք կ'առաջնորդէ բարձունքներու: Յաւանական է խօսքը Ս. Աւետարտին. «Որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնարհացի և որ խոնարհացուցանէ զանձն՝ բարձրացի»: Մինչ զոռոգ ու ինքնահաւան անհատներ հակակրօնք ու ցրտութիւն կը ստեղծեն իրենց շուրջ: Չեն կրնար բարեկամ ըլլալ և ունենալ:

Հպարտ անձ մը կ'ըլլայ միաժամանակ
ուճանամուլ ու հսակեղբորն: Ուրիշները
արհամարհելու, անսոց վրայ ճարձրէն
նայելու մոլութիւնը զինք կը մոտեն-
մարդերէն անտեսուելու, կղզիացումի ան-
բազմալի գրուծիւրն: Զի կրնար կամ չ'ու-
զեր ճանչնալ իր գործած մեղքերն ու
սխալները, ու խորթ է իրեն համար
զգացումը՝ իր ունեցած բարիքներուն կամ
ձիրքերուն համար բոլոր բարիքներուն
բաշխիչ Տիեզերքի Արարչին գոհունակու-
թիւն յայտնելու: Ան գիտէ այսպէսով ու
քննադատել ուրիշը միայն, խոշորացոյ-
ցով դիտել ուրիշին գործած սխալներն
ու յանցանքները, առանց հորց տալու
ինքզինքին թէ արդեօք տարբե՞ր պիտի
գործէր եթէ գտնուէր նոյն այդ դժգոհի
պայմաններուն մէջ, որոնք տուն տուած
են այդ ուրիշի սայթաքումին: Արեւմտեան
եկեղեցւոյ մեծ սուրբերէն մին ճիշդ
այդպէս կ'ընէր, յիշելով Տէրունական
պատգամը. «Մի՛ դատիճ զի մի դատի-
ցիք»: Քրիստոս իսկ այդ կեցուածքը
ունեցաւ պոռկակութեան յանցանքի մէջ
բռնուած կնոջ նկատմամբ:

Խոնարհութիւնը միակն է մարդկա-
յին առաքելութիւններէն, զորս Յիսուս
— արհամարհ չգտնուեցաւ նոյնիսկ երբ
զինք «Բարի Վարդապետ» կոչեցին —
առաւ իր անձին վրայ. «Զի հեզ եմ եւ
խոնարհ սրտիւ»:

Քրիստոս իր երկբաւոր կեանքի ըն-
թացքին սիրեց մանուկները, անմեղ ու
միամիտ այն էակները՝ որոնք մարդկա-
յին ընկերութեան ամենէն խոնարհ դա-
սակարգը կը ներկայացնեն: Ու մեզի թե-
լադրեց Տիրով արքայութիւնը ընդունիլ
մանուկի մը պէս, այսինքն մանուկի մը
ջինջ ու խոնարհ հոգիով: Շատ խոնարհ
յարկի մը տակ ծնաւ ու անբաններու
մոռութիւն մէջ բացաւ իր աչքերը կեանքի
լոյսին: Իր աշակերտները ընտրեց ամե-
նէն խոնարհ դասակարգերէն ու Ս. Երու-
սաղէմ մտաւ ամենախոնարհ կենդանիի մը
— իշու — վրայ նստած: Վերջապէս եղաւ
մարդոց ամենէն համեստ ու խոնարհ խա-
ւերուն հետ շարունակ ու մեծագոյն օրի-
նակը տուաւ խոնարհութեան խաչելու-

թեան նախօրեակին՝ լուալով սաքերը իր
աշակերտներուն:

Երուսաղէմը գրաւողներէն Արաբ խա-
լիֆա Օմար իպն էլ-խաթթապ եւ խաչա-
կի արաջին թագաւոր Կոմմոքէյ տը
Պուրիսոն իրենց կեանքերով օրինակելի
նմոշներ հանդիսացան խոնարհութեան:
Կը պատմուի թէ առաջինը Ս. Քաղաք
տանող ճամբուն վրայ իր ծառային հետ
փոխնի փոխ կը գործածէր իր ունեցած
միակ գրաստը: Ու երբ հասաւ քաղաքի
մուտքին՝ կարգը ծառայինն էր բազմելու
անտունին քամակին, մինչ ինք անոր
սանձը բռնած՝ կը յառաջանար հետիոտն:
Իսկ խաչակիր թագաւորը մերժած էր
ամէն պատիւ՝ իբրեւ յաղթական մուտք
գործելու իր ազատագրած քաղաքէն ներս,
եւ բոկոտն ու ծնրագնաց յառաջացած էր
անոր մուտքէն մինչեւ Տոճաբը Փրկչին
Յարութեան:

Փարիսեցիի եւ Մաքսաւորի առակը
մեզի կը սորվեցնէ թէ խոնարհարար
Տիրով մատուցուած աղօթքը, հոգ չէ թէ
մեղաւորի մը շրթներէն դուրս եկած, ա-
ւելի ընդունելի է, քան ծիսապաշտ ու
օրինապահ հոգիէ մը ամբարտաւանու-
թեամբ արտասանուած աղօթքը:

Խոնարհ անհատ մը ամենէն առաջ կը
ճանչնայ սահմանը իր կարողութեան եւ
ուղիղ կերպով կը գիտակցի իր գերինն ու
արժէքին իբրեւ հողեղէն արարած: Գիտէ
թէ ոչնչութիւն մըն է ինք, Արարչին
մեծութեան հետ բաղդատուած: Գիտէ նաեւ
թէ իրեն տրուած ամէն ձիրքի ու բարի-
քի, շնորհի ու կարողութեան պարզելիչը
երկնաւոր Տէրը կրնայ ըլլալ միայն: Ու
գիտէ վերջապէս իր ընկեր արարածնե-
րուն մէջ ողջունել եղբայր մը՝ զոր ար-
համարհելու, որուն վրայ ճարձրէն նա-
յելու՝ իրաւունքը չէ տրուած իրեն:

Երբ անդրադառնանք թէ խոնարհու-
թեան հազանիչ հպարտութիւնն է մարդ-
կութեան նախահօր գործած անդրանիկ
մեղքին շարժառիթը, գիւրաւ կրնանք
բմբռնել կարիքն ու կարեւորութիւնը
խոնարհութեան, զայն դասելու համար
գլուխը քրիստոնէական առաքելութիւն-
ներուն:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԱՆ

Մ Ա Ր Գ Ա Ր Ի Տ Ն Ե Ր

Տուի մարդերուն ինչ որ ունէի,
Սէր, բերկրանք, ժրպիտ,
Անոնց փոխարէն ընդունեցի լուկ
Քարեր կարծրապինդ:

Մակայն կրցի ես հոգիիս բոցով
Փոխակերպելու
Քարերը մարդոց, ուսրէն ծընած
Մարգարիտներու:

Հարուս եմ նորէն, չեմ ցաւի բընաւ
Տուածիս համար,
Հոգին բախուելով կը հարչսանայ,
Քաղցր ու անայլալ:

Վ Ե Ր Զ Ա Լ Ո Յ Ս

Պահէ հոգիիդ մեղեդին անուշ,
Օրերուն աւնան, օրերուն տգոյն,
Երբ արցունքները վար իյնան շիթ շիթ,
Անցնող օրերու կոկիծէն հալած:

Դարունն պէ՛տ չունի երգի, ցնծութեան,
Ի՛ր ծաղիկները, կոկոններն աղուոր,
Վաղուան յոյսերուն են գրուական,
Ժպիտը ինչպէս կոյսի երթներուն:

Պահէ հոգիիդ երգը արծաթեայ,
Վերջալոյսին դէմ օրերուն գալիք,
Երբ ամէն վայրկեան սիրտը կը դողայ
Յիշատակներու սըլաքէն խայթիչ:

ԵՂԻՎԱՐԴ

Փ Ա Ռ Ե Ա Կ Ն Ե Ր

Այս խենթ սրտով, այս կառոտով, այրող սենդով ո՛ւր գրնամ,
Քսանի ճասնեակ թարիներ են՝ կ'այրիմ այսպէս անխնայ.
Ո՛վ է վառեր այս միսին մէջ՝ այս կըրակը բորբոխում,
Որ ես այսպէս այրիմ անեւջ եւ ուրիւնները ճաքնամ:

Երգըդ ըլլայ թող անխառն, անապական զերթ գինի,
Ժամանակի անցքին հետ՝ յարգն աւելի որ լինի.
Ով ըմպէ այդ գինիէն՝ թիւեր առած վերանայ.
Վեհ նախաճաճով արծըւի՝ երկնքին մէջ հոլանի:

Նոյն ցաւերով պիտի այրուին՝ Է՛ւ բարին, Է՛ւ չար,
Նոյն հողին մէջ պիտի թաղուին ՏՂԷՏՆ ու հանճար,
Նոյն է գիրը մեր ամէնուն եւ ամէն բանի,
Պիտի ամէն ինչ կործանին — իրենիքն ու ճանար:

Երգըդ աշխարհը երազի վերածեց, փոյր,
Երազին հետ մանկութիւնս ետ եկաւ նորէն,
Կեանքին իջաւ կախարդական մի վարագոյր,
Ծիածանի գոյներն հոգւոյս մէջ կը պարեն:

Ա՛խ, ով որ եկեր է՝ թող մեկնի անհրճունց,
Օթեւանն այս հին հիւր չի սիրեր.
Նոր հիւրեր կ'ուզէ միտ, կառօնի նոր մտնունց,
Նոր սիրերդ, նոր օրօր, նոր մայրեր:

Կ'արհամարհեմ պաշտամունքը ոյժին դաժան,
Գաղափարն է պաշտամունքի միայն արժան.
Կ'արհամարհեմ պաշտամունքը ճիւղին, անձին,
Անանձնաւոր պաշտամունքն է լոկ սրբազան:

Տիեզերքն անուշ չէ աննպասակ ...
Ոչ մէկ ճիգ պիտի սուգուի անյասակ
Խորքն Ունայնութեան. վրսակին ոյժն իսկ
Զի կորսուիւր երբեք ծովուն մէջ անցակ:

Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԵՐԶԱՆԻԿ ԶԵՄ ...

Երջանիկ չեմ
 Որքան ասեմ որ մարդկություն
 Գլխում, գերք սուր Դամոկլեան,
 Մնայ կախումած պատերազմի
 Ուրուականը մահասարսուռ.
 Որքան ասեմ որ զենք ու սուր
 Դեռ չեն մտած իրենց պատեան:
 Որքան ասեմ
 Սերունդներու անմեղ արեան
 Վըրայ հիմնել կը փորձենք դեռ
 Շէմք մարդոց եղբայրութեան:
 Որքան ասեմ կը յետանուիմ
 Քալանելու, յօռնելու
 Բնազդները գազանային:
 Որքան ասեմ
 Արդարութիւն, հաւասք ու սէր,
 Մտքին մէջ «մեծ» մարդոց իրենց
 Իմաստը ճիշդ չեն գտած դեռ:
 Որքան ասեմ կը նկատուիմ
 Ուղեղներէ «հանճարաւոր»
 Աստուած, պատիւ, իրիզն ու հոգի,
 Բանք տարած, խորհրդասօղ:

Երջանիկ չեմ
 Որքան ասեմ դաժան բախտէն
 Լեռածներու վիշտին անմար,
 Խոցուածներու վէրքին համար,
 Փոխան ձէթի, բալասանի,
 Մենք կը բերեմք հուր ու դանակ
 Ու հարուածներ նորատեսակ:
 Բոլոր անոնց որ կը հեծեն
 Ճակատագրի բիւր հարուածէն.
 Խղճով հանդարտ, առանց խղճի
 Երբ կը նամբենք դէպի գեհեմ:
 Որքան ասեմ
 Մարդոց թմոռ ու շողմոռք,
 Խօսքի վարպէտ ու բուլամոռք,
 Մենք կը շնորհենք աքոռ ու գահ
 (Գահ նիւթական, գահ արտերու)
 Այս յետ մահու՝ անուն անմահ:

Երջանիկ չեմ

Որքան ասեմ
 Մեր սրբազան լեռն Արարատ
 Դեռ կը մնայ գերուած, հեռու
 Ուղիներէն իր հարազատ,
 Որքան ասեմ իր լանջերուն
 Զեն կարկաչեր Հայ գիւղացուն
 «Հորովէլ»ն ու երգը ցնծուն:
 Որքան ասեմ
 Կարիւն, Բաղէ, Կարս, Վան ու Մուշ,
 Կ'մնան երազ ու աղօտ յուշ:
 Որքան ասեմ
 Հայու մեր ջիւջ, ազնիւ արեան
 Կու գամ խառնուիլ
 Զուրն ու թոյնը օտարութեան:
 Որքան ասեմ
 Բարբառը ֆալցը մեր հայրենի
 Շաւրքերուն վրայ պանդուխտ Հայուն
 Յը ըստ օրէ
 Կը տօգումի ու կը մեռնի:

Ու վերջապէս Երջանիկ չեմ
 Որքան ասեմ ժողովուրդներ
 Հօգօններէն կը մուրան դեռ
 Ափ մը հող ու անօր վըրայ
 Կեանք վարելու ազատ, անահ
 Իրաւունքն ու իրական:
 Որքան ասեմ դեռ կ'արբենանք
 Երազներով անիրական:

Երջանիկ չեմ, պիտի չըլլամ,
 Որքան ասեմ
 Նկատումներ սիւն, ստորին,
 Հաշիւներ նենգ ու խաղախուած,
 Փոխան մաքուր ու սուր սէրին,
 Ըլլան միայն
 Մարդերն իրար մօտեցրնող
 (Յետոյ խէթիւ ալ բաժանող)
 Ոյժն ու ազգակ.
 Որքան ասեմ մեր խղճին հետ
 Մենք կը խաղանք ռոմագնակ:

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ԳՐԱԿՈՆ

ՆԱՀԱՏԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ՎԵՐԱՄՆՈՒՆՅՈՒՆ

Գարունը գեղեցկագույնն է տարուան չորս եղանակներուն: Բնութեան վերադարձն քին ու վերանորոգման եղանակը, ուր ճակատագրէն հարուածուած հոգիներն իսկ տարբեր աչքով կը նային կեանքին, կը վերանորոգեն իրենց դաշինքը անոր հետ ու կը բազմապատկեն իրենց խանդը նւ կարողը, լատատեսութեամբ գիժաւորելով պայծառ ու ժպտաշող օրիւրը, կեանքի պայմաններու դաժանութեան հակառակ:

Նկատելի է նաեւ որ բնութեան այդ կենսաւորախ եղանակին կը զուգադիպին մեծագոյն տոները Քրիստոնէական ու Մովսիսական կրօնքներուն, Քրիստոսի Յարութեան Զատիկը և Հրէական Պասեքը: Առաջինը՝ մահին վրայ տարուած յաղթանակի մեծաշուք տօնը կեանքին, իսկ երկրորդը՝ ստրկութենէ ազատութեան անցնող (Պասեք անց կը նշանակէ) հրաշափառ տօնը Աստուծոյ կրօնին ընդդէմ դիմադրողութիւն: Խառն շահուած յաղթանակին ու բազմադարեան գերութենէ հրաշքով ազատութեան անցքի յիշատակութեան փառաշուք տօները: Մէկը հոգեկան, միւսը ֆիզիքական կապանքներէ — մեղք ու ստրկութիւն — արձակման, ձերբազատման, ազատագրման տօները:

Ճակատագիրը սակայն ուզած է որ բնութեան զուարթութեան և տօներու կենսաւորախ մթնոլորտին խառնուին սեռ ու տիւրք դէպքերու յիշատակները մեղքի և մեղքի բախտակից — կամ բախտազուրկ — ուրիշ ժողովուրդներու: Որ արեւի տակաւ ջերմացող ճառագայթներուն հետ մեր մտքին այցելին արհաւիրքի կարմիր փոթորիկներուն բիւրաւոր զոհերը, արդարութեան ու արդարութեան բազմաբնույթութիւններուն վրայ ողջակիզող բազմութիւններու ծաւառանջ այլ նորարար ազդեցիկները:

որոնց առջև, ո՛վ հեզմանք, աշխարհի բոլոր խիղճը մնաց անփոյթ ու անխռով:

Այսպէս, մեր Ապրիլ 24ի Մեծ Նշանունէն բացի, Ապրիլի համապատասխանող Ս. Գրական Նիսան ամսու 27ին, Հրեայ ժողովուրդը կ'ողբակոչէ Երկրորդ Աշխարհամարտի ընթացքին Նացիզմի իրագործած պատմութեան երկրորդ մեծ ցեղասպանութեան բազմաբնույթ զոհերը (այս տարի ատոր յիշատակը զուգադիպեցաւ մեր սգատօնին՝ Ապրիլի 24ին): Աւստրալիացիք մեզմէ օր մը ետք, Ապրիլի 25ին, կը նշեն յիշատակը իրենց ալ Առաջին Աշխարհամարտին Տարտանէլի մօտ, ի Թիւրքիա. կէլիպօլուս կոչուած վայրին մէջ խողխողում Գաշակիցներու կողքին կ'ողորդուէ բազմահազար զօրքերուն: Այդ օրը կը կոչուի Anzac Day: Իսկ Ս. Երկրի զբացի երկրներէն երբեմնի գեղածիժաղ Լիբանանը անկէ ոչ շատ օրեր ետք. Մալիսի 6ին, կ'ողբակոչէ յիշատակը, դարձեալ Առաջին Աշխարհամարտին, Պուրճի հրապարակին վրայ տիրահաշակ շէժալ փաշայի կողմէ կախաղան բարձրացուած իր ազգայիններուն: Այդ օրը ճանչցուած է իբրեւ «Օր Լիբանանի Նահատակաց», ուր կը նշուին նաեւ բազմաթիւ նահատակութիւնները, կախաղաններու եղեռական տուածին յաջորդող:

Նոյն այդ եղանակը սակայն, միւս կողմէն, իր մէջ կը հաշուէ պանծալի թուականներ ժողովուրդներու հաւաքական ճիգերով մղուած հերոսամարտերու, որոնք կերպարած են ճակատագիրը այդ ժողովուրդներուն, գերութեան դարձնող շղթաներու փշրումով պարզեւելով անոնց իրաւունքը ազատ ու ինքնիշխան պետականութեան:

* * *

Միութարութիւն է մեզ հաստատել հոս թէ արեան հեղեղներէն ու ճապաղիքներէն ու մեր հողերու մեծագոյն մօսին կորուստէն, ինչպէս նաեւ շէն մեր օճախներու աւերածութենէն ու ամապսցումէն ետք, վերջին աւելի քան կէս դարու ընթացքին, Հայը, հայրենիքի թէ գաղթաշխարհի ու գիտութեան թէ գեղարուեստի

գրեթե բոլոր մարզերուն մէջ կրցած է մարդկութեան պարզեցել մեծամամուռ ու բազմաշնորհ անձնաւորութիւններ, արդար — ու մեզի նման փոքր ու ցիրուցան ժողովուրդի մը համար այնքան կենսական — հպարտութեամբ լիցնելով արտերը սերունդներու:

Ու ճիշդ ինչպէս մեր անհատական կեանքին մէջ արտաշուք օրերու կորուսաններուն յաջորդող բարի ու յուսալից պահերը աւելիով կ'արժեւորուին ու կը դառնան անմոռանալի, այնպէս ալ մեր պատմութեան մութերէն ետք եկող արշալոյսին մէջ յայտնուող մեր արժէքները իրենց ճշգրիտ տարողութեամբ գնահատելու իմաստութիւնը երբեք պէտք չէ որ պակսի մեզմէ:

Քիչ են այն ազգերը՝ որոնց պատմութիւնը մերինին չափ ու պէս եղած ըլլայ սե ու արիւնստ, ու աւելի քիչ են անոնք՝ որոնք ընդունելէ ետք իրենց ազգային գոյութեան ողնայարի՝ իսկ սւղողւած մահառիթ հարուածներ՝ կրցած են մահէն ու մոխիրներէն վերածնիլ: Փառք փոթորիկէն ու գուպարէն ետք ամէն ինչ սկիզբէն կառուցանելու կարողովն ու վճռակամութեամբը զբաղուած ժողովուրդներուն: Ու փառք՝ այդ համբուրելի յատկութիւններովը գերազանցօրէն օժտուած Հայ ժողովուրդին:

Գ. Ճ.

ՔԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵՆՑ

(1418? - 1505?)

Փե. դարու ամէնէն արդիւնաւոր գրիչներէն մին է Արճիշեցի Յովհաննէս Գահանայ, որդի Մանկասարի և Փաշամելիքի: Ծնած է ձօտաւորապէս 1418 ին: Աշակերտած է Մեծոփեցի Թովմայ վարդապետի: Կենակից ունեցած է Շուքրտէր, որ վաղահասօրէն վախճանած է 1465 ին: Տէր Յովհաննէս շարունակած է ապրիլ չորս տասնամեակ եւ, և վախճանած է 86 տարեկան: Իր կեանքը լի եղած է դառնութեամբ, վիշտերով և տառապանքով: Իր յիշատակարաններէն մէկուն մէջ կը կարդանք սա տողերը. «Աւախ դառնութեան տուրքս և վա՛յ կենաց մերոց, որ յամէն օր տասն անգամ կու մեռանիմ յահէ ըսպանման, և դողալով կու գրեմ» (1454):

Յովհաննէս Մանկասարենց ունեցած է բազմաթիւ աշակերտներ, որոնցմէ ծանօթ են իբրեւ գրիչ,

1. — Դաւիթ Գահանայ նորընծայ և վաղամեռիկ (1456):
2. — Կիրակոս Երէց Զօլկանց (1467):
3. — Ազարիա (1476):
4. — Յովհաննէս Գահանայ (1486-90):
5. — Զաքարիա (1505):

Թովմայ Մեծոփեցի կը յիշէ զինքը իբրեւ գրիչ 1435 ին: Նոյն ժամանակ երիտասարդ Յովհաննէս գծագրիկը սա շահեկան տեղեկութիւնը կ'արձանագրէ, թէ գրիչը մէկ անգամ թաթխելուն 900 գիւրէն աւելի գրած է:

Յովհաննէս Գահ. Մանկասարենց ապրած և գործած է Արճէշ քաղաքին մէջ: Իր բազմարդիւն գրչէն ինչ որ յայտնի եղած է ճարդ՝ կու տանք այստեղ Թուականի կարգով: Ան ընդօրինակած է բացառապէս եկեղեցական մատենաներ. այդպէս .

1. — Աւետարան, 1435 ին. — Լեւոն Ս. Խաչիկեան, Յիշատակարանք ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 496:

2. — Ճառոց, 1441 ին, Մկրտիչ քահանայի պատուէրով. — Յիշատ. ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 582:

3. — Ճառոց, 1444 ին, Մէկ ժառը օրի-նակած է թաւա կրօնաւոր. — Յիշատ. ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 639:

4. — Աւետարան, 1445 ին, պարոն Դորգի Մելիքի որդի Յոհաննէս կրօնաւորին ցանկութեամբ. — Յիշատ. ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 659:

5. — Աւետարան, 1450 ին, Աւետիսի որդի Գրուկայ վարդանի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 725:

6. — Աւետարան, 1454 ին, Էւատշահի որդի վարդան կրօնաւորի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 52. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 6570:

7. — Աւետարան, 1455 ին, Պօղոս Եւպիկոպոսի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 72: Յուլիան Զեռադրաց Մշոյ, էջ 40 (թ. 41):

8. — Աւետարան, 1456 ին, Ղազարի որդի վարդան կրօնաւորի համար: Մաղկոզ Մինաս նկարիչ. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 98. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 5629:

9. — Ճառոց, 1457 ին, Ի խնդրոյ Միսիթար արեղայի. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 118. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 4746:

10. — Յայտնաւոր, 1457 ին, Խաչատուր խաջայի պատուէրով. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 119. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 4755:

11. — Ճառոց, 1461 ին, Հայրապետ Եպիսկոպոսի համար: Կաղմոզ վարդան. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 200:

12. — Գոնձարան, շ. 1461 ին, Ներսէս քահանայի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 18. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 4350:

13. — Աւետարան, 1462 ին, Խաչատուր խաջայի պատուէրով: Մաղկոզ կարպետ.

— Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 224. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 4778:

14. — Աւետարան, 1463 ին. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 242:

15. — Աւետարան, 1465 ին, Խաչիմ խաթանի պատուէրով. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 287. — Ձեռ. Ս. էջ-միածնի, թիւ 22:

16. — Եւրակնոց, 1469 ին, Զաքես կրօնաւորի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 363. — Ձեռ. Վենետիկի, թիւ 115:

17. — Աւետարան, 1469 ին, Ամիր Սարգիսի պատուէրով: Մաղկոզ Մինաս նկարիչ. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, էջ 296 ծնթ.: Նոյն, Գ. Մասն, էջ 450-451. թիւ 613. — Ձեռ. Ս. Թ. թիւ 3427:

18. — Եւրակնոց, 1470 ին, Աթաբէկի որդի Արգելանոցի Մկրտիչ վարդապետի համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 384. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 9239:

19. — Աւետարան, 1471 ին, Ստացոզ Մերսն. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 408:

20-21. — Մառոց և Գոնձարան, 1472 ին, Աստուածատուրի որդի Գրիգոր քահանային համար. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 427. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 4392:

22. — Աւետարան, 1474 ին, Ստացոզ Աստուածատուր. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 459. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 7991:

23. — Աւետարան, 1479 ին. — Յիշատ. ժե. Դարի, Բ. Մասն, թիւ 554:

24. — Գոնձարան, 1483 ին, Ի վայելուճն տէր Ալէքսիանոսին. — Յիշատ. ժե. Դարի, Գ. Մասն, թիւ 42. — Ձեռ. Վենետիկի, թիւ 1210:

25. — Աւետարան ըստ Յովնանցու, 1505 ին. — Յիշատ. ժե. Դարի, Ա. Մասն, թիւ 659. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 5256:

Մանկասարկնցի գրչական աշխատանքին ժառանգ սապէս կը վկայէ, 1505 ին, Իր աշակերտը Զաքարիա գրիչ:

Ընկ. արդ. գրեալ եղև Յոհան Գլուխն ձեռամբ վարդապետին իմոյ տէր Յոհան

նիսի Մանգասարենց քաջ քարաոգին, որ
ՀԲ տարի, ամառն և ձմեռն, գիշերն ու
ցերեկն ի գրի է կոտրում. որ գրեալ եղև ձե-
ռամբ նորա Խ Այսմաւուրք և Տարենգիրք.
Իսկ փոքր գիրք՝ Տետր և Աղօթամատոյց,
Շարակնոց և Սաղմասարան, Մաշտոց և
Գանձատետր Ծ-Կ, և այլ աւելի, և Աւե-
տարան ԼԲ: Եւ զայս Յոհան գլուխս ի
ծերութեան ժամանակիս, որ աչք չէր
հայիլ և ձեռքն կու դողայր, քաղում չոր-
շարանօք հողիւ կտրաց աւարակել. և այլ
չկարաց գրիչ բռնել մինչ ի վախճան, որ
հանգեաւ ի Քրիստոս 22 ամաց:

Եւ արդ, ես Զաքարիայ աշակերտ նո-
րին դրեցի գլուխս գլուխս, և կտրապիտ
աշակերտ մեր գրեաց զՄաթէոս և զՄար-
կոս գլուխս. — Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա.
Մասն, էջ 587, ծնթ.:

Ըստ այսմ Յովհաննէս աշխատած է
72 տարի, և օրինակած է 40 Յայսմաւուրք
և Ճաշոց, 50-60 Աղօթամատոյց, Շարակ-
նոց, Սաղմասարան, Մաշտոց և Գանձա-
րան, և 32 Աւետարան. համագումար 122-
132 գիրք: Առոնցմէ մեզի ծանօթ 25 հա-
տէն այժմ յայտնի են 15 հատ միայն, 1
Յայսմաւուրք, 1 Ճաշոց, 2 Շարակնոց,
1 Մաշտոց, 3 Գանձարան և 7 Աւետարան:
Սպասելի է սակայն որ այլ գործեր ևս ի
յայտ գան յառաջիկային: Այնուհանդերձ
վերագրեալ առեւանդները շատ որոշ գա-
ղափար մը կու տան մեզի մեր ձեռագրա-
կան կորուստներուն մեծութեան մասին:

Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ

“ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՐԱՏՔ ԽԻԿԱՐԱՅ ԻՄԱՍՏՆՈՅ”

Հայերէն բնագրի մի նորայայտ
ընդօրինակութեան առնչութեամբ

Սոյն բնագիրը համաշխարհային ճա-
նաչման արժանացած հնագոյն երկերից է,
որը դեռ շատ վաղ ժամանակներից թարգ-
մանուել է բազմաթիւ լեզուների ու տրոս-
ուել նոյնչափ և աւելի խմբագրութիւն-
ների ու տարբերակների: Հէնք ունենա-
լով Արեւելքի ժողովրդական, ընկերային,
անտեսական և հասարակական հոգուստ
կենսափորձը, բաւարար գոհացում է աը-
ւել իրար յաջորդող սերունդների աշ-
խարհն ու կեանքն ըմբռնելու հետաքր-
քութիւններին և հոգե-բարոյական պո-
հանջներին. միաժամանակ, շնորհիւ իր
մտաշնչութեան, լեզուա-ոճակուն իւրա-
յատկութիւններին, խրատական, ուսուցա-
նական կերպւածքին, այն լայն տարա-
ձում է գտել ժողովրդական բոլոր խա-
ւերի մէջ: Այդպէս նաեւ՝ Հայաստանում,
դեռեւս Ե. դարի թարգմանիչների ջան-
քերով:

Սկզբնական, մայր բնագիրը երկու
և կէս հազարամեակից աւելի հին պատ-
մութիւն ունի: Նրան վաղուց ի վեր տն-
դրագրածել է միջազգային քանասիրու-
թիւնը՝ նրա ծագումը, յօրինման ժամա-
նակը, վայրն ու հանգամանքները, սղ-
բիւրագրիտական վերլուծութիւնը, այլա-
լեզու թարգմանութիւններին առնչուող
հարցերը, իւրաքանչիւր լեզուի թարգ-
մանութեան մէջ բողբոսալի խմբագրու-
թիւնների գոյացման պատճառներն ու
ուղիները և այլ կարեւոր գիտական, բա-
նասիրական խնդիրներ հետազոտելու և
պարզաբանելու համար:

Հայ քանասիրութեան մէջ ևս այն
արժանացած է լայն ուշադրութեան, Դա-
բնական ու անհրաժեշտ իրողութիւն է,
որովհետեւ հայերէն թարգմանութիւնը,
ժամանակի ընթացքում նրա մէջ գոյա-
ցած խմբագրութիւնները, նրա առնչու-
թիւնները այլ լեզուներով կատարուած
թարգմանութիւնների հետ ու յարակից

չափ ալ հարցեր կարեւոր տեղ են գրաւում յիշեալ ընադրի քննական հետազոտութեան համար կատարուած աշխատանքներում:

Պատմա-բանասիրական և բնագրագիտական առումով մասնաւորաբար նշելի են Ֆ. Կոնիքերի, Հ. Յ. Տաշեանի ծառայութիւնները՝ բնագրի հրատարակութեան և առանձնապէս հայերէն թարգմանութեան հետ կապուած խնդիրները արծարծման ու դրանց գիտական քննութեան համար արուած միանգամայն լուրջ փորձերը: Հ. Յ. Տաշեանի ծառայուն հետազոտական մենագրութիւնը գիտական ստուգապէս բարձր մակարդակ ունենալով հանդերձ, հեղինակի իսկ վկայութեամբ, մի վերջնափոփ հասած եզրակացութիւն էի հանդիսանում, որովհետեւ իր ձեռքի տակ եղած ընդօրինակութիւնները աւելի նպաստաւոր հնարաւորութիւններ էին ընծայել:

Վերջերս, մի շարք նոր ընդօրինակութիւններ կ'իման վրայ կատարած իր համակողմանի ու հանգամանալից քննական ուսումնասիրութեամբ հանդէս եկաւ Հայաստանի գիտնականներից Ա. Մարտիրոսեանը: Նա երկու ծառայուն հատորների մէջ ամփոփեց քննական քննադիրը (A-B. C. D. E-F. և G. խմբագրութիւնների բաժանմամբ) և իր ուսումնասիրութիւնների միանգամայն լուրջ ու արժէքաւոր եզրայնագումները:

Սոյն բնագրի առ այսօր պահպանուած ընդօրինակութիւնները այնքան տարբեր ու այնքան բազմազան են թէ՛ կառուցուածքային, թէ՛ բնագրական տեսակէտից, որ ոչ միայն առանձին խմբեր կամ խմբագրութիւններ են ստեղծուել, այլև մի շարք տարբերակներ և ենթատարբերակներ: Առկայ խմբագրութիւնները ոչ միայն նոյնական չեն, այլև, կարելի է ասել, ոչ մի ընդօրինակութիւն միևնույն կրկնութիւնը չէ: Այս իրողութիւնը թէև գիտական աւելի սուր հետաքրքրութիւն է առաջացնում, սակայն չափազանց լուրջ դժուարութիւններ է ստեղծում հաւաստի ու ամբողջական եզրակացութիւններ գոյացնելու համար: Բանասիրական, բնագրագիտական շատ հարցեր կնճառուած են, իրար խառնուած ու խառնում,

մէկը միւսով երբեմն խիստ պայմանաւորուած ու չեն տարանջատուած: Խնդիրը միայն այն չէ, որ երկուր ճանապարհ է անցել, բազում ընդօրինակութիւններ ունի (ինքնին բնական առիթ ու հնարաւորութիւն է ընձեռում տարբերակաւորել և շեղումներ տալու, ինչպէս եղել է դրեթէ բոլոր այլ ձեռագրական բնագրերի պարագային): Իր առինքնող ու շահագրգռող բովանդակութեան, իւրայատուկ, բազում մանր հատուածների տրտուած կառուցուածքի, բոլոր խառնիքի ընթերցողներին մատչելի լինելու, առօրեայ դարձնական մարդկային յարաբերութիւնների մասին ունեցած ստորգ ու խելամիտ ընդհանրացումների, ոչ կանոնական հանգամանքի, ուսուցողական ու գաղափարակալական չեղատակի միտման, և այս կարգի այլ պատճառներով այն անհամեմատ աւելի է ենթարկուել բազմաբնոյթ ու բազմանկող միջամտութիւնների, կորցրել է իր միասնական կերպարանքն ու գիծագիծը:

Նման գրութեան մէջ դժուարագոյն խնդիր է հանդիսանում մասնաւորաբար սկզբնական կամ՝ աւելի նոյնական բնագրի, թէկուզ և խմբագրութեան, ճշտորոշումը, իսկ այդ, ինչպէս յայտնի է, գիտական, բանասիրական հիմնական խնդիր է:

Ա. Մարտիրոսեանը այս բարդօրոյնների մէջ ճիշդ է կողմնորոշուել, կարողացել է տարանջատել հիմնական խմբագրութիւնները, ներկայացնել դրանց բնագրական պատկերը, հասնել արժէքաւոր եզրակացութիւնների (թէկուզ երբեմն ոչ առանց պայմանականութեան), սակայն ոչ սկզբնական ստորգ բնագրի բացայայտման, մի բան, որ, թերևս, հնարաւոր էլ չէ ներկայ փոստական նիւթերի և ձեռագրական ընդօրինակութիւնների հիման վրայ:¹

Այս առումով, խիստ անհրաժեշտ և օգտակար է ամէն մի նոր տուեալ, ամէն մի նորայայտ ընդօրինակութիւն, եթէ անգամ դրանք ուշ ժամանակներից հասած լինեն միայն, բնական է, շատ աւելի է չեչուում դրանց շահեկանութիւնը, երբ

¹ Տե՛ս մանրամասն՝ Ա. Մարտիրոսեան, «Գաղափարութիւն և իրատե՛ր իրկարայ իմաստայն», Հատար Ա, 1969, Երևան, Հատար Բ, 1972, Երևան:

աւելի հին են, մասուանդ, եթէ եղածնե-
րից ամենահինն է նկատի առնուած, ինչ-
պիսին է սոյն նորայայտ ընդօրինակու-
թիւնը: Այս ձեռագիր ընդօրինակութեան
մասին մենք առիթ ունեցել ենք գրելու
նախընթաց մեր յօդուածներից մէկում²:
Այստեղ զանց կ'առնենք վերստին անդա-
դառնալու դրան. նշենք միայն հետեւեալ
անհրաժեշտ իրողութիւնները: Ինքնին
խիստ ուշադրաւ ժողովածու է, հիմնակա-
նում՝ թարգմանական, մեծ ու փոքր բնո-
գրերի, կրում է 3195 թիւը: Թէև ճշգրիտ
թուագրութիւն չունի, օակայն հնագրա-
կան տուեալները ցոյց են տալիս, որ այն
ԺԳ դարու սկզբներին, նոյնիսկ, շատ
հաւանական է, ԺԳ դարու վերջերին պէտք
է գրուած լինի: Յամենայն դէպս, կոս-
կած լինել չի կարող, որ այն շատ աւելի
հին է, քան բանասիրութեանը առայսօր
յայտնի բոլոր ընդօրինակութիւնները,
սրոնցից վաղագոյնը Մաշտոցեան Մոսե-
նադարանի թիւ 2961 ձեռագրին է, 1321
թուականից: Այս ինքնին յատուկ նկա-
տառման արժանի գիտական - բանասիրա-
կան մի իրողութիւն է: Թէև յետագայ
ընդօրինակութիւնները երբեմն աւելի վաղ
բնագրական պատկեր կարող են ներկա-
յացնել, ընդօրինակուած լինելով հնա-
գոյն նախագաղափար մի օրինակից, սա-
կայն և այնպէս որեւէ աւելի հին ձեռա-
գիր աւելի չհնկան է. համեմատաբար
զերծ ու անաղարտ լինելով յետագայ մի-
ջամտութիւններից: Յատկապէս այս պա-
րագային, կրթ ստոյգ է, որ առկայ բո-
լոր ընդօրինակութիւններից ամենահինը,
ինչպէս նշուեց, հասնում է մինչև 1321
թ., իսկ յիշեալ ընդօրինակութիւնը
դրանցից աւելի հին է առնուազն մի քանի
սառնամեակ, եթէ ոչ մէկ դար և աւելի:

Բայց ոչ միայն այսքանն է Սոյն ըն-
դօրինակութեան բնագրական դեռևս ոչ
վերջնական համեմատութիւնն անգամ առ-
կայ ընդօրինակութիւնների հետ՝ շատ
հետաքրքիր պատկեր է պարզուած, նախ
ասենք, որ այն զգալի չափով տարբեր-
ւած է բոլորից անխափ և ունի առանձ-

նակի կառուցուածք: Թէ՛ ներածական
պատմողական մասով, թէ՛ բուն խրատ-
ների և թէ վերջաբան-պատմողականի բա-
ժինով ու «պատժիչ» խրատների մասով
ակնյայտօրէն տարբերուած է միւսներից,
Ծաւալով այլ է, խրատների յաջորդակա-
նութեամբ, միաւորների քանակով (ՃԼԶ
= 136) ու ներքին տրոհուածութեամբ՝
այլ: Այս ոչ միայն ընդհանուր առմամբ,
այլև առանձին միաւոր խրատներից կամ
միւս մասերից իւրաքանչիւրի պարագա-
յին ևս այդպէս է՝ տարբեր թէ՛ ծաւալով,
թէ՛ շարակառուութեամբ: Մի հանգամանք
է սա, որն, անշուշտ, ընդգծում է յիշ-
եալ ընդօրինակութեան բնագրական հա-
մեմատելի ինքնուրոյնութիւնը: Ըստ
այսմ, մեզ անտարակուսելի է թուում, որ
այն ներկայացնում է ոչ միայն մի կա-
րեւոր տարբերակ, այլ մի ուրոյն և ու-
շագրաւ խմբագրութիւն:

Իսկ միւս, մեզ յայտնի ընդօրինա-
կութիւնների տարբերակների և խմբա-
գրութիւնների (նկատի առնենք Ա. Մար-
տիրոսեանի բաժանունները) հետ ունեցած
իր ընդհանրութիւնների ու նմանութիւն-
ների, սրունք, բնականաբար, շատ ու շատ
աւելի են քան տարբերութիւնները, նախ-
նական քննութիւնից իսկ հետեւեալն է
պարզուած:

Այն նմանութիւններ ունի բոլոր
խմբագրութիւնների ու տարբերակների
հետ անխափ (ինչպէս միւս ընդօրինա-
կութիւնները՝ մէկը միւսի նկատմամբ
փոխադարձաբար), բայց տարբեր հատ-
ուածներով, տարբեր չափերով: Այսպէս,
առաջին պատմողական մասում շատ աւելի
նման է G (դարձեալ համաձայն Ա. Մար-
տիրոսեանի բաժանման) խմբագրութեան,
թէև ոչ առանց նկատելի տարբերութիւն-
ների, քան C. D. և E-F. խմբագրութիւն-
ների համապատասխան մասերին: A - B
խմբագրութիւնը, ինչպէս յայտնի է, փոքր
հատուած է միայն պահպանել այս մասից,
ու թէև ակնառու նմանութիւն կայ եր-
կուքի միջև, բայց այդ փոքր հատուածը
բաւարար հիմք չի կարող ծառայել տրւե-
ալ դէպքում:

Երկրորդ, Բոն Խրատականքի մասով,
որ հիմնականն է, առաւելագոյն չափով

² ՏճԿ՝ ՄԽԽ, ԹԻՎ Ա - Բ, էջ 25-28, 1979:

այն նման է A-B խմբագրութեան հոս-
մապատասխան մասին՝ թէ՛ խրատների
քանակով, թէ՛ նրանց յաջորդական շար-
քով, մասնաւորաբար ԺԶ-ՂԶ ընդարձակ
հատուածում: Այնպէսեւեւ այս մասում
A-B ի հետ նմանութիւնը նուազում է, և
խառն, անկոտնոյ նմանութիւնների մի
պատկեր է ստեղծուում A-B, C, G, աւելի
դրական չափով նաեւ՝ D խմբագրութիւն-
ների համապատասխան մասերի համեմա-
տութեամբ: Դժուար է ուղղակի, անմի-
ջական կապ տեսնել նրա այս մասի և
յիշեալ խմբագրութիւնների նշուած մա-
սերի միջեւ: Աւելի դժուար է մտածել,
որ արտայայտ ընդօրինակութիւնը ծաղ-
կաքաղ է վերջիններից, ոչ միայն այն
պատճառով, որ այն աւելի հին է բոլո-
րից, այլ նաեւ այն պատճառով, որ նմա-
նութիւնները աւելի աղօթ կերպարանք
սենն ընդգրկական տեսակէտից, աւելի
կամ պակաս են իրար համեմատութեամբ՝
թէ՛ ծաւալով, թէ՛ իմաստով, նմանուող
խրատները շատ խառն, անհամապատաս-
խան յաջորդական տեղ են բռնում խրա-
տաշարքի այս հատուածում: Զուտ լեզ-
ուական տեսակէտից ևս դրանց միջև
տարբերութիւնը քիչ չէ:

A-B խմբագրութեան հետ նմանու-
թիւնը այնուհետեւ շարունակուում է վեր-
ջին—պատմողական և «պատմիչ» խրատ-
ների բաժնում: Այստեղ քիչ նմանութիւն
կայ G ի հետ, D ի հետ՝ համեմատաբար ա-
ւելի, բայց շատ նուազ, քան A-B ի հետ:

Ընդհանուր առմամբ, այս տախտիկ
կարելի է ասել նաեւ հետեւեալը. նորո-
յայտ ընդօրինակութեան բնորոշիւր չի
կրկնում որեւէ այլ բնագիծ, ոչ մի խմբ-
ագրութիւն ու տարբերակ, ոչ էլ այն-
քան մօտենում է նրանցից որեւէ մէկին,
որ կարելի լինի այն միացնել նրանցից
որեւէ մէկի խմբին: Թէեւ ամէնից առաւել
մերձաւոր առնչութիւններ սենի A-B
խմբագրութեան, յատկապէս սրտն պտու-
կանոց A5 ձեւագրի հետ, այսուամենայ-
նիս կարելի չէ այն միացնել նոյնիսկ
A-B խմբագրութեան: Երբ ասում ենք
այն չի կրկնում մեզ յայտնի որեւէ այլ
ընդօրինակութեան բնագիր, նկատի ու-
նենք ծաւալը, կառուցուածքը, խրատների

քանակը, շարակարգը, ինչպէս նաեւ այն,
որ կան խրատներ, որոնք միւս խմբա-
գրութիւններում պահպանուել են կամ
ընդամիջարկուել յետադայում, իր մէջ՝
ո՛չ, և, հակառակը, իր ունեցած խրատ-
ներից ոչ բոլորը տակաւ են միւսների
մէջ: Խրատներ էլ կան, որոնք իր մէջ
ամբողջական են, մէկ միւսուր են կազ-
մում, միւսների մէջ տրոհուած են, կամ
էլ մի քանիսը ձուլուած են մէկ ոմբող-
ջական միւսուրի մէջ: Այս պարագային
նկատի ենք առում նաեւ, ընտելոյն է,
դրանց բովանդակութիւնը, որ նմանու-
թեան դէպքում իսկ նուազ կամ առաւել
չափով տարբեր է. նոյնական է ոչ յա-
ճախ: Լեզուական տեսակէտից ևս այն
սենի տարբերակուող յատկանիշներ:

Այս բոլորից առ այժմ կարելի է եզ-
րակացնել, որ նորայայտ ընդօրինակու-
թիւնը ընդգրկական և բանասիրական մեծ
հետաքրքրութիւն է ներկայացնում: Այն
մենակը առանձին խմբագրութիւն է կող-
մում, հանդիսանում է տեղայ խմբա-
գրութիւններից թերեւս ամենաուշագրո-
ւը, բովանդակում է մեզ նախապէս առ-
ժանօթ բնագրական հատուածներ ու
խրատներ: Այն նպատաւում է միւս խմբ-
ագրութիւններին ու տարբերակներին
պատկանող ընդգրկի յետագայ ուսումնա-
սիրութեանը: Բնագրական լրացումների
ու ճշգրտման լայն ննարաւորութիւն-
ներ է ընձեռում, բունասիրական որոշ
հարցերի նսր լուսարանութեանց տախ-
տիկոյ: Սայն ընդօրինակութեան յետա-
գայ հանգումանայից քննութիւնը, որ
կատարելու ենք բնագիրը նրաուրակու-
թեան յանձնելիս, միջ թուում է, աւելի
համոզիչ հիմք պիտի աայ ընդունելու,
որ այն ոչ միայն աւելի հին ընդօրինա-
կութիւն է, այլ աւելի վաղ է կազմուած,
քան մեզ առ այսօր յայտնի միւս խմբա-
գրութիւնները, և աւելի մօտիկ է բուն,
սկզբնական բնագրին:

ՓԱՅԼԱԿ ԱՆԹԱՊԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

Է. — Ի Ս Ո Ի Բ Բ Ք Ա Ռ Ա Ս Ո Ի Ն Ս Ն

Ե Ի

Ի Խ Ո Ր Հ Ո Ի Բ Դ Պ Ա Հ Ո Ց Ս Ք Ա Ռ Ա Ս Ն Ո Ր Դ Ա Ց

Արքայի Թեոփիլոսի ստացեալ ի Սուրբ Քառասունն եւ ի Խորհուրդ Պահոցս Քառասնորդաց:

Բուրաստան ծաղկազարդ քառասնաթիւ ծառիւք զարդարեալ տրմատացոյց մեզ լինն Սերաստիայ քաղաքին, ձմեռնատունն վայելչացեալ եղեմային սաղարթանմա ուտովք, որ ոչ թարդամեցուցանէ եւ թափէ եւ ապականէ ժամանակ ձմեռան, այլ իրրեւ գարնանարուխ, արիւնաներկ, մանուշակագոյն պայծառացեալ եւ պողաւք զարդարեալ՝ կերակրելով զմեզ հացիւ, աստուածային քառասնամասն տաւնիս:

Այսաւր ժողովեալք ի միասին ընդ Խ [= քառասն]ոստ ծառիս այս, ի ժամանակիս ապաշխարութեան, որ ցամաքեալ էք պահաւք ի զեղխանաց արրեցութեան եւ փափկութեան: Եւ ծառս այս, որ ի ժամանակի ձմեռան ծաղկեցաւ մեզ, ոչ թէ ըստ սովորութեան ծառոց, որ նախ ծաղկի, եւ ապա ի թափել ծաղկին՝ պտուղն զարգանայ. այլ ծաղկաւք պայծառագունաւք եւ պտղօք պարարտահամաւք ի միասին զարդարեալ վայելչացան: Ոչ եթէ ի ժամանակի գարնան եւ կրթոց այլ ի ձմեռան, քանզի գարունն զբուրաստանաց ծաղկին բխեցէ, ամառն զտերեւն աճեցուցանեն, եւ հաստատեն ըզպտուղն, եւ աշունն պարարտացնէ, իսկ ժամանակ ձմեռան այս՝ որոյ սովորութիւն է ապականել զայս ամենայն:

Ջերից ժամանակաց գործս կատարեաց, որոց անդաստան եւ բուրաստան լինն եղև Սերաստիա քաղաքին, եւ ծառք բանաւորք բուսան, որոց ծաղիկքն հրով վառնցան, ուստի հոտ անոյշ բուրեցան, տերեւքն լուսով պայծառացան, եւ պտուղքն սառամբ պարարտացան, խնձորքն արեամբ գունեալ կարմրացան, եւ քաղցրահամեալ կերակրէ զմեզ: Եւ որքան ի պտղոյս յայս կերակրիմք, այնքան առաւելապէս աճեցէ, եւ ոչ եթէ պողաւք միայն կերակրէ զմեզ, այլ եւ ծաղկաւք անուշահոտօք, որպէս խնկաւք իգացնէ զհոտոտոյիս միւր ի հոտ անուշից: Եւ զարդարէ զմեզ ծիրանաւորեաց ի մարտիրոսական յարեւն: Եւ որպէս զուարթացեալ սաղարթիւք հովանաւորեացէ զաշխատեալքս իրրեւ ի տալթոյ. ի ջերմագոյն ախտից սատանայականաց, եւ պողաւք կերակրել՝ զփափագաւ զՔրիստոս յազնեալ մարտիրոսասէր կերակրովք, իրրեւ աստուածային հացի, որ բուսեալ յանդաստանէ լինն, հատ սերմանեալ լծաւք աստուածային յուսովն, եւ սիրովն Քրիստոսի, եւ արբուցեալ արեամբ բանաւորաց: Բոյս հասկի քառասնահասկ հաստատեալ, ատորահատ պարարտացեալ անփուտ ցորենոյ, որ ոչ ի ժամանակս սերմանելո նեղխեցաւ ի ձմեռնային սառնամանեաց, եւ ոչ ի բուսանելն հեղձաւ ի փշոց յաճանաց, այլ հաւատովք իրրեւ զսերմն քարի անկեալ ի մէջ լինն իրրեւ յերկիր պարարտ: Եւ հրով աստուածային փափագամբն այրեցին զփուշ մեղացն, եւ իրրեւ ջրով արեամբ անուցին զմարտիրոսաբոյս արմատն, եւ զովացմամբ հողմով, որ

ընչեւալ ի հոգոյն պարարտացուցին ատորքանմ գհասկն, եւ կալ արարեալ զլինն ցա-
մաքեալ յախտից կենցաղոյս, եւ զլիւնցին արդինս միոյն ձ, եւ լըցին յըշտմարանս
Տեառն, որ մատուցանէ տաւնասիրաց զկերակուրս աստուածային:

Արդ եկայք տաւնասէրք մանաւանդ եւ Քրիստոսասէր ժողովուրդք, տօնիւս այս
քառասնասպակս պատկենցուք եւ եղմահեւս բրարիոնաւ զարդարեցուք, եւ ի քառաս-
նաջահ լապտերոց լուսաւորեցուք, եւ յարիւնեանկ ծաղկանցս այս՝ պայծառացուք:
Եւ որք պահեցիք ի փափուկ կերակրոց՝ ի ձեռն քառասնորդաց պահոցս այսաւր փափ-
կացիք ի կերակրոյ այսր սեղանոյ, եւ պահաւք այս քառասնորդաց լիցոյք նախանձորդ
քառասնամթիւ վկայիցն, եւ ընդ Խ պսակաւորսն պսակեցուք: Ոչ եթէ չարչարանաւ
չարչարիալ եւ կամ սրով տանջեալ կամ քարկոծութեամբ նահատակեալ կամ հրով այ-
րեցեալ, այլ ի ձեռն ախտմարտ յաղթութեանն, որ եւ ցանկութիւնն առաւել բան ըզ-
հուր բորբոքեալ ի սիրտս ցանկացողաց: Շիջոյ եւ յաղթեալ մարտին եւ լն մարտիրոս
բռնադատեցէ զքեզ բնութիւն ընչասիրութեան մարտնչելով, յաղթեալ դիմամարտին,
եւ անտի բաշխեալ աղբաւտաց եւ լն նահատակ:

Յաւիշտակեցաւ ինչ քո եւ կորեալ եւ եղեւ հրծիւզ, գոհացիր զԱստուծոյ եւ համ-
բերեալ, եւ մի հայհոյեցես, եւ լն մարտիրոս. Նստեալ է բռնաւորն եւ յարուցանէ
որպէս գտանջողս զընկերս քո մեղանչել քեզ, դառնացուցանել եւ թշնամանել, եւ զայ-
նացուցանէ զընտելին քո մարտնչելով ընդ քեզ իւր ինչ հատուցանել նմա, փութալ ի
մարտիրոսութիւնս յայս եւ յաղթեալ բնութեան բաւ, եւ արա բարի փութանակ չարեաց
նարա. Եւ ոչ եթէ իբրեւ զմարտիրոսս պսակեցես ի նահատակադէն, որ եւ յերկնից
լառաքեալ պսակս եւ պսակեալ զմարտիրոսս զայս, այլ մեծապէս պրտակեցէ զքեզ եւ
պատուեցէ, մինչ զի զքեզ իբրեւ զինքն լինել խոտանալ՝ զի նման լինիցիս նմա, նա-
հատակադիրն բարի, որ զինեալ տեսանի ի գլուխ ասպարիսի պահոցս, եւ բողոք հար-
կանէ ի ձեռն նուիրակաց իւրոց աւետարանչացն. Բարի արարէք ատելեաց ձերոց եւ
արհնեցէք զանիծիչս ձեր, եւ եղևուք որդիք Հոր ձերոյ՝ որ յերկնս է, այսինքն իբրեւ զիս:

Այսպիսի պատուով պատուեցուք զտաւն պայծառացեալ պսակաւոր մարտիրո-
սաւք, զոր եւ մատուցեալ մեզ տաւնս այս ապաշխարութեան, այսպիսի նախանձով
նախանձեցուք ընդ վկայքս, զի յաւուրս քառասնորդացս ընդ Խ պսակաւորքս այս
պսակեցուք, որ ի մէջ լինի ծաղկեցան իբրեւ զուրաստան ծաղկազարդ, ի մէջ սա-
ռուցեալ ջրոյն դրախտ մարտիրոսաբեր արմատացան, որոց տերիւն պսակ աստուածա-
հուս զարդարեալ, աստար էր տունկ ճուրաստանիս այս, զարմանալի էր արմատանալ
սոցա, սքանչելի էր ամուլմն ծառոցս այս, հիանալի էր սաղարթագգեցումն սոցա:

Բանդի ոչ եթէ ի ժամանակ զարնան տնկեցան, այլ ի ձմրան, ոչ եթէ յետ թափելոյ ծաղկացն
ապա ծաղկեցան, այլ ի նմին աւուր յուրմ սնկեցան, ոչ եթէ յետ թափելոյ ծաղկացն
զարդարեցան տերեւաւք, այլ հաւասար բխցին ի մէջ սառուցեալ ջրոցն արմատ ծա-
ղիկ տերեւ պտուղ, եւ այլ եւս սքանչելիս, տունկս այս յերկիր արմատացաւ ի մէջ
սառնի, եւ ծայրք սոցա յերկինս հասեալ. արմատ սոցա յերկրէ բուսաւ, եւ սաղարթ
ոստոց սոցա յերկնից ծագեցաւ: Ոստ սոցա ի Սնբաստիա բուսաւ, եւ ծաղիկ յեղեմայ
առեալ զարդարեցան, հոտ անուշից ծաղկոց ծառոցս այսոցիկ ի սառուցեալ ջրոց բու-
րեցաւ ի Սնբաստիա քաղաքի, եւ տիեզերք-ամենայն հոտոտեցան ի հոտ անուշից սոցա:

Չորրորդ տաւն ոստք պողպտեբերցին, եւ զմարդիկ չորեքծագեան աշխարհիս ի
մարտիրոսական պողոյ իրենաց կերակրեցին, եւ զարդարեցաւ ծովն այն մարմնովք
նահատակացն, որպէս երկինք զարդարեալ է աստեղաւք, ծով որ սովոր է ձկուս անու-
ցանել՝ մարտիրոսս բղխեալ, եւ երկինք, որ սովոր է աստեղաւք զարդարիլ, պսակս ե-
րեւեցուցեալ, եւ զգլուխս ծովածին մարտիրոսաց պսակեալ: Լինն իբրեւ երկինք յերկրի
մարմնաւոր աստեղաւք զարդարեցաւ, եւ երկինք իբրեւ երկիր բուսուցանէր զծաղկա-
հեւս ջրարիոնս, աստուածահեւս պսակս երկիր զմարտիրոսս մատուցանէր, եւ երկինք
ի բարձանց զերկրածին նահատակսն պսակէր:

Քանզի երկնաւորն եղեւ երկրաւոր, եւ զերկրաւորքս արար երկնաւոր. մարդ եղեւ Աստուածն ամենայնի եւ հրեշտակք սպասաւորէին անճառելի խոնարհութեանն, եւ մարդն Աստուած եղեւ, եւ մարդիկք մարմնաւորք իբրեւ զանմարմինս ներէին ի տանջանս, զի սպասաւորէին անճառելի սատուածանալոյ մարդոյն, եւ վերանալոյն յերկինս. անմարմինն մարմին եղեւ եւ զմարմնաւորս իբրեւ զանմարմինս ի մարմնի զաւրացուցանէր, զի յաղթելովն ինէին մարմնաւոր հրեշտակք սպասաւորել աստուածացեալ մարմնաւոր մարդոյն. Աստուած իբրեւ մարմին ջրով մկրտեցաւ, եւ ի ջրոյ ծագեցաւ մեզ արեգակն լուսաւորել զամենայն մարդ եկեալ յաշխարհս, եւ այնպէս ստացեալ իւր յերկրէ մարմնաւոր հրեշտակս, զի իբրեւ զլոյս ծագեցան ի սիրտս խաւարեալ կռապաշտիցն, եւ լուսաւորեցին ճանաչելով զլոյսն անմատոյց:

Ով սքանչելեացս, ջուրն յերկրի իբրեւ երկինք լոյս ծագեալ, եւ յարեգակնէն արդարութեան պայծառացեալ. ի մէջ սառուցեալ ծովու լապտերս քառասնաջահ պայծառացեալ մարմինք սրբոցն, եւ ի մէջ հրոյն որպէս ցաւազարդ քառասունոստ արմաւենի ծաղկեալ ոսկերք նոցա, ի մէջ ջրոցս ճրագս լուցեալ անթերանայի ծիթով, եւ լուսաւորել զսիրտս մեր, զի ընդ հրեշտակն տալ լինեցուք զտօն մարտիրոսացս: Եւ ի մէջ հրոյ դրախտ ցաւակիր լցեալ պտղովք աստուածային ծաղկեցաւ մեզ, յագեցուցանել զբաղցեալքս ի մարտիրոսական պտղոյ, որպէս ի ջրոյ եւ հրոյ կերակրին մարմինք մեր, նոյնպէս եւ ի ջրոյ այս եւ ի հրոյ կերակրին հոգիք մեր: Եւ հոգով ուրախացուք ընդ կատարումն մարմնոյ սուրբ եւ մանկանց մարտիրոսացս այսաւր, եւ մարմնով զուարճացուք ընդ հոգեւորական լեզանոյս այս, որ եղաւ առաջի մեր քաղցր եւ անոյշ ախորժելի կերակրաւք զարդարեալ, ի բերկրութեամբ յառաքինութենէ նահատակաց Սուրբ Խ Մարտիրոսացն, եւ յրեղունելի պատարագաց նոցա, որք մատուցին զանծինս իւրեանց Աստուծոյ, եւ լուսաւորելով զայս մտաց մերոց ի լապտերացն որ վառեցան ի սառուցեալ լճին, եւ պայծառացեալ յանմատոյց լուսոյն երկնային:

Ի վայր հրեշտակք անմարմնոց նոցա սպասաւորէին ի ձեռն պսակացն, եւ ի վեր զպայծառացեալ հոգիս նոցա մատուցանէին առաջի պսակաւդին, ի վայր մարմինք նոցա թարշամեալ երեւէին յայս մարդկան անշուք առանց գեղոյ, եւ յերկինս ի վեր հոգիք նոցա ծագէին յայս հրեշտակաց, որպէս ճառագայթս լուսոյ, ի վայր մարդիկք անարգանաւք տանջէին զմարմինս նոցա ի մէջ լճին, եւ ի վեր հրեշտակք պատուէին զհոգիս նոցա փառաւք ի մէջ դրախտին. ի վայր ծովն պաղեալ տանջէր զմարմինս նոցա, եւ ի վեր որպէս զարեգակն հայտնող պաղին՝ ծագէին հոգիք նոցա. ի վայր իբրեւ ոստք ցամաքեալք երաշտահար երեւէին ոսկերք նոցա ի մէջ լճին, եւ ի վեր իբրեւ զարմաւենիս ծաղկեալ պայծառանային ի մէջ աղենայ, որոց լիցի եւ մեզ մասնակից լինել շնորհաւք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: (*)

Արդ եկ(ե)այք հաստատեցեալք Ամենասուրբ Երրորդութեանն, որ տարփայք ի սէր սրբոցն Աստուծոյ, եւ ունիք փափագ մասնակից լինել ճշնութեան սրբոց վկայիցն Խ Մանկանցն, որք ի Սեբաստիա նահատակեցան. որք աստ ի մէջ սառնամանեաց ոչ սիրեցին մարմնով զհեշտութիւն ջերմոյն, եւ անդ ի մէջ արքայութեանն ոչ ընկալան զերկեւղ սառնամանեաց վշտացն: Աստ ոտք նոցա մինեցան ի ջուր սառացեալ եւ զլուխք նոցա վերացան յերկինս պսակեալ: Աստ դատաւորն չար տանջէր զմարմինս նոցա ի ջուրս լճին եւ անդ թագաւորն բարի ի ջուրս հանգստեան պարարելով հանգուցանէր զհոգիս նոցա: Աստ հուրն իբրեւ զխռիւ այրէր զոսկերս նոցա, եւ անդ յէդեմ իբրեւ զծառ ծաղկեալ զարդարեցան հոգիք նոցա, քանզի խորհուրդ բարի խորհեցան քառասունքն իբրեւ զմի այր, մի բնութիւն, եւ մի կամք ստացան, եւ ծանեան թէ աստ ուր

(*) Ըստ երեւոյթին, յաշխարհ հառք, ՍՄբոյն Թէոփիլոսի ասացեալ ի Սբ. Քառասուն Մանկանս, խորագրով, շարունակութիւնն է նախընթացին. ուստի իբր այդ կ'արտագրենք զայն, եւ ոչ իբրեւ առանձին հառք:

տանջելուց էին դատաւորն մահկանացու էր, և տանջանքն անցաւոր, եւ անդ ուր երթալոց իսկ էին՝ թաղաւորն անմահ եւ վայելումն անանջական:

Վասն այնորիկ մի բերանով ասէին ԴԺ [= քառասյունքն զինորթ, քառասնաբոլորթ նահատակք աստուածորնորեայք, հաժարեսցուք մեզ զյիմն զայս իրրեւ զդրախտ, զի ապրեսցուք ի հրոյ գեհննոյն. եւ զսառնս զայս իրրեւ զտաւթ, զի փրկեսցուք ի սառամանեաց տանջանացն: Եւ եթէ մերկացուցանեն զմեզ՝ ոչ եթէ զպատմունսնս մեր ի բաց մերկանամք, այլ զհին մարդն, եւ ոչ եթէ զսառն ջրոյն զգննումք՝ այլ զնոր մարդն: Դաժնագոյն է մարմնոց մերոց ջուրս այս սառացեալ՝ այլ քաղցրագոյն է արքայութիւնն, զի վասն մեր է պատրաստեալ: Վշտագին է ձմեռնս մերկամարմնոց, այլ քաղցրագին է վայելումն դրախտին: Նստագոյն է աւդս դառնաշունչ, այլ քաղցրասիւզ է սէրն մեր որ առ Քս.:

Դողան ի հարածոց սառինս անդամք մեր, այլ ցնծան ի տեղուդ հանգստեան անծինք մեր: Առ վայր մի համբերեսցուք տանջանացս այս մարմնով, զի վայելեսցուք զյերկնից կեանսն հոգով: Եթէ այսաւր ի տանջանացս այս ապրեսցուք՝ սակայն պահանջեսցի ի մէնջ մահն րնական, որ տնկեալ է ի մարդկային բնութիւնս. լուսագոյն է մեզ ի ձեռն այսր տանջանաց մեռանել, եւ զկեանս անմահականս վայելիլ. դիմեսցուք Քամարծակապէս ի տանջանս, զի հրեշտակք դիմելով ուր յառաջ մեր, առաջնորդելով մեզ յարքայութիւնն Աստուծոյ:

Եւ զայս ասացեալ նոցա քաջալերեցան ի միմեանց եւ սկսան աւրհնել զԱստուած, որպէս որ զուարճանալ ի բուրաստան ծաղկազարդ եւ սաղարթաճեմ ի ժամանակս պտղոյ, եւ կամ զարնանային ծաղկանց: Իսկ անագորոյն եւ տմարդի կռապաշտքն, որ արբոց նահատակացն ի ժամանակս խստագոյն ձմեռան զսնմարմնոց տանջանարանսն պատրաստէին. եւ ի միւս այլ կողմանն բաղանին ջեռուցանէին, զի անդ. կարի յաւժարութեամբ ախորժին մտանել սառուցեալ մարմինքն: Այլ ի զուր հարան ալիք մրդեալ ծովու ընդ վիմի անշարժ, դարձան ի փրփուր եւ ապականեցան, ոչ կարաց հողմն սատանայական բեկանել զծառն, որոյ գլուխն յերկինս հասեալ էր, ոչ կարացին զետքն բախտարկին կործանել զտունն, որ ի վերա առաքելական վիմին հաստատեալ էր:

Տեսանէին մարմնատեանցքն զմարմնախորժ անաւթնս, ջարժէին զգլուխս իւրեանց եւ ասէին. Բաղանիսդ այդ առ սուղ ժամանակ մի հեշտացուցանէ զմարմինս, եւ յետոյ ապականի եւ կորուսանէ զհոգին, եւ լինս այս սակաւ մի տանջէ. եւ յետոյ հեշտացնէ եւ մեծապէս փառաւորէ զհոգին: Բաղանիսդ այդ պարգեւեսցէ պատիւ մարմնոյ ի դատարէ անիրաւ, եւ պատիւն այն մատենեսցէ ի ձեռս սատանայի եւ հրեշտակաց նորա, եւ լինս այս պարգեւեսցէ պատիւ հոգոց մերոց ի դատարէն արգար, եւ պատիւն այն դասէ զմեզ ի դասն Քրիստոսի եւ հրեշտակաց նորա: Բաղանիսդ այդ զսառամանիսն պատրաստեն, եւ լինս այս զհուրն շիջուցանէ: Բաղանիսդ այդ զմարմինն փափկացուցանէ եւ զհոգին ապականէ: Եւ լինս այս զմարմինն վատնեսցէ, եւ զհոգին յապականութենէ նորոգեսցէ:

Ջարգարեցաւ ծառն քառանոստեան, որպէս գարնաւ արուիս ծաղկաւք. եւ մի յոստոցն ցամաքեալ սառնահար աւդիւք չորացաւ, եւ ի բաց հատաւ, եւ ծառն բոլորագարդ թերացաւ: Ջայն իսկ իրրեւ տեսին ճգնագեցեացքն տրտմեցան յոյժ, եւ բոլորեցին զվայելչաշար բանս մարգարէին, եւ իրրեւ միով բերանով ասէին. Մի՛ ի գետս բարկանար մեզ Տէր, կամ ի գետս սրտմտութիւն, կամ ի ծովուս դիմեցումն քո: Լուսաւորեա Տէր զայս մեր, զի մի ննջեսցուք ի մահ, եւ մի ասիցէ թշնամին մեր թէ յաղթեցի նոցա, այլ ծանիցեն ամենեքեան եթէ կարողացուք առ բեզ, եւ դու լուար ծայրից մերոց: Եւ զայս իրրեւ ասացին ծագեցաւ ի վերայ նոցա արեւ, եւ լուծաւ զաւրութիւն սառինն, եւ փայլէին ի վերա նոցա անճառ պսակքն:

Ջայն տեսեալ մի ոմն ի զարականացն զմտաւ ածէր թէ զհարդ որ ապաւինեցաւ ի բաղանիսն, իսկոյն լուծաւ ի ջերմութենէն եւ սորա մնացին կենդանի: Եւ առժամայն

վազնալ ի ներքս ի լիճն աղաղակեաց թէ՛ եւ ես քրիստոնեայ եմ. եւ լցեալ զթիւ քառասնեկին: Իսկ մեք մոծապէս ուրախութեամբ տառնուցուք գտաւնս նոցա. եւ քառասնաւորեայ պահալքս ընդ յառաջնացուք քառասնս լիւ մալ տիրուացս, եւ Խ պսակաւորալքս զարդարեացուք զլորեքտասան ռստ ծառոյս պահոցս այս, որ առանց հիւթոյ արբեցութեան բուսեալ, եւ առանց որովայնամոլութեան անցնեալ սաղարթաճեմ ոստալք, թարց փափկութեան ծաղկեալ զանուշահոտ ծաղիկն, եւ առանց հեշտութեան պտղաբերեալ զանապական պտուղն, որ զկերոզս իւր անմահականս առնէ: Զգարուն ապաշխարութեանս պսակեցուք քառասնափունջ ծմեռնարոյս ծաղկաւքս. եւ զծմեռն ապականութեան յանցանաց ապականեցուք զարնանարուխ ծաղկազարդ ապաշխարութեամբ ոստալք քառասնաթիւ նահատակաւքս:

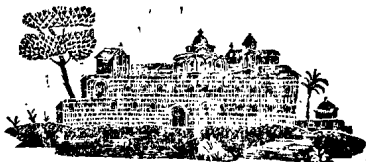
Բայց արդ՝ մեք որ տառնեմք այսաւր գլխատակ սրբոց Խ վկայիցս Աստուծոյ, զմիաբանութիւն ի հաւատս նոցա տեցուք, եւ նմանողք լիցուք նոցա, ըստ կարի մերում հզնեցուք ամենայն անդամաւքս, ի միտ ապոյք զնոցա տանջանացն վտանկս եւ զնեղութիւնս, համարածցուք զայս մեր յերկինս աղօթալի արտասուաւք, զի սրբութեամբ եւ առ Աստուած հայեցողութեամբն նահատակեցիք շաջ տեսութիւն, եւ մի յայրատ հայեցածովք ի զեղ պատկերաց ըլլակնիցիմք ի պատուիրանացն Աստուծոյ պահպանութեան, մաքրեցուք եւ զլսելիս, զի բան Տեառն լսելի լինիցի մեզ, եւ մի ունկն դիցուք բանից աւտարոտեաց, եւ զանիրաւ խաւսիցն անընդունելեացն Աստուծոյ. այլ միշտ զբարեացն բանս լսել, եւ ունկնդիր լինել առաջնորդացն խրատու:

Մի հոտոտեւեալքս իգացցուք, որ ինչ ըստ մարմնական մարմալմանցն իմանի, եւ հակառակ հոտոյ իւզոյն Քրիստոսի. այլ հոտոտեցուք բարւոք ի հոտ կենացն իւզոյ, որ հեղեալ է ի վերուստ առ ի Հաւորէն լուսոյ: Ընդ այսոսիկ զգալութեանց եւ ընդանոյ դուռն դիցուք, սովորեցուք խաւսել զբարիս եւ զհաճոյսն Աստուծոյ, եւ ճաշակ կենաց զպարգեւատուն ամենայնի. եւ մի ծառայել որովայնի, զի նա է մայր եւ սկիզբն ամենայն պոռնկութեան: Սրբեցուք եւ զծեռս յամենայն անիրաւ գործոց, եւ համարածցուք առ Աստուած տարածմամբ աղաւթից, եւ շաւաղեացուք զբանն կենաց, գործելով զամենայն արդարութիւնս: Այսպէս իմացուք զամենայն անդամոց մաքրութիւնս, այս է պահոց կատարելութիւն: Որպէս ի կերակրոց արգելումք յաւուրս պահոց, նոյնպէս եւ յամենայն չարեաց:

Ահա մարտիրոսութիւն երկարածիգ, ահա վկայութիւն բազմաւորեայ, սոյնպէս հաղորդի մարտիրոսասէրն ընդ մարտիրոսացն, այսպէս հաւասարի վկայասէրն՝ սուրբ վկայիցն Աստուծոյ. այս է գործ տօնասիրացն, այս է տառնի սրբոցն զարդ այս է եւ ջահից բորբոքումն, այս է եւ մոմեղինաց վառումն, այս է եւ կանթեղաց լուսումն, այս է եւ խնկոց ծխումն Ողորմութիւն աղբատացն, լուսատու գիշերոյ կանթեղք. զթալ տնանկացն՝ վառումն մոմեղինաց. սէր առանց կեղծաւորութեան, եւ միաբանութիւն սրբութեամբ, մոմեղինակալ ոսկի, եւ մոմեղէնս լուսատու, շնորհաւք Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

(Նաթ. 13)

Հրատ. Ա. Յ. ՍՐՃՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱՅԱՆ ՎԱՆՔԵՐ

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ՎԱՆՔ ԱՆԿԻՐԻՈՅ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ. — Անկիւրիոյ Ս. Աստուածածին վանքը — յորջորջուած նաեւ կարմիր վանք անունով — կը գտնուէր նոյն քաղաքին իւստիսային կողմը, գրեթէ կէս ժամու հեռաւորութեամբ, ուր կը նստէր թեմին տաղնորդը:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ. — ԺԵ. գարէն սկսեալ Ս. Աստուածածին վանքը կը տեսնուէր պատմութեան բլմին վրայ, իբրեւ նստավայր առաջնորդներու, որոնցմէ կրնանք յիշել հետեւեալները:

1. — Յովսէփ Եպիսկոպոս, 1441:
2. — Ներսէս Եպիսկոպոս, 1447-1466:
3. — Նիկողայոս Եպիսկոպոս, 1475-1485?
4. — Սեփանոս Եպիսկոպոս, 1517:
5. — Վարդան Եպիսկոպոս, 1547-1570:
6. — Սարգիս Եպիսկոպոս, 1580?
7. — Յակոբ Արեւիկեցի, 1621-22:
8. — Սամուէլ Վարդապետ, 1636:
9. — Մինաս Արք. Եպիսկոպոս, 1641-1675:
10. — Սեփանոս Արք. Ջերուսեմի, 1676-1691:
11. — Կարապետ Արք. Ջերուսեմի, 1691-1726:
12. — Անդրեաս Արք. Կ. Պոլսեցի, 1791-1807:
13. — Գրիգոր Արք. Գալատացի, 1808-1811:
14. — Թադէոս Վրչ. Եպիսկոպոս, 1812-1829:

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ. — Անկիւրիոյ վանքին մէջ ալ անպակաս հղած են գրիչներ, որոնց գործերէն շատեր կ'որոտուած են ժամանակի ընթացքին, և այժմ ցանցաւթիւով ձեռագիրներ միայն կը գտնուին ձեռագրատուններէն ոմանց մէջ: Սուրբ Աստուածածնի կամ Կարմիր վանքի գրիչներուն շուրջ տեղեկութեանց չլիարար աղբիւրն է նոյն վանքի ձեռագրաց ճուղակը, պատրաստուած կիւլէտէրեան Բաբ-

գէն Եպիսկոպոսի կողմէ, 1909-1913 թվականներուն, և յետ մահու տպուած Անթիլիոս 1957 ին: Անտուարիկ շարքը այդ գրիչներուն, ժամանակագրական կարգով:

Ա. — Ստեփանոս Արեւիկայ, Գրիչ, 1441 ին օրինակած է Աւետարան մը, Յակոբ Կրտսեալի պատուէրով: Կողմով՝ Արքանոմ Արեւիկայ (1442). — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 178:

Բ. — Արքանոմ Արեւիկայ, 1450 ին օրինակած է Գովնարան մը, պարուն Առաջին խնդրանքով. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 221:

Գ. — Նիկողայոս Արեւիկայ, 1464 ին օրինակած է Մատոյ մը, պարուն Ալէքսանտրի փառաքով. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 214:

Դ. — Մովսէս Քհն., Գրիչ, որդի Յովհաննէս քահանայի, օրինակած է,

1. — Մատոյ, 1546 ին. — B. Nat. No. 60:

2. — Աւետարան, 1547 ին. Ժողովով վարպետ Յակոբ: Ստացող՝ վարդան քհն., ապա Եպիսկոպոս. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 180:

Ե. — Յակոբ Գրիչ, 1610 ին օրինակած է Աստուածաւունջ մը. — Աղգ. Հանդ., 1904, ԺԲ. Գիրք, էջ 155: Արարատ, 1911, էջ 846:

Զ. — Գրիգոր Սեբաստացի, Գրիչ, որդի Մարտիրոսի, օրինակած է,

1. — Ժողովածով (Քաղաւածք Եւրոպայի, Եւրոպ.), 1621 ին, Խաչատուր Բահանայի համար. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 147:

2. — Աւետարան, 1622 ին. — Ա. Արք. Սիւրբէտան, Յուլիան Ձեռ. Հալէպի, Բ., Հալէպ, 1936, Թիւ 20:

Է. — Մարգար Գրիչ, որդի Մկրտչի, 1622 ին օրինակած է Ստամբուլի մը, մահաւոր Մովսէսի փառաքով. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 29:

Ը. — Եղիա Համթեցի, Գրիչ, 1636 ին օրինակած է Աւետարան մը, Ղալաճուցի տէր Յակոբի համար. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 192:

Թ. — Խաչատուր Լեւոնցի, Գրիչ, 1656 ին օրինակած է մէկ Եւրակոն, Ս. Քառասունք Եկեղեցւոյ քահանայի փառաքով. — Ձեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 177:

Ժ. — Թորոս Եպս. Համթեցի, Գրիչ, 1664 ին օրինակած է մէկ Խորհրդարան,

նորընծայ Սրապիոն քահանային համար.
— Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 229:

ԺԱ. — Աստուածատուր Սարկապ, Գրիչ, որդի Մարտիրոս քահանայի, օրինակած է.

1. — Մասոց, 1666 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 207:

2. — Շուրակաճ, 1667 թն, Պր. Խոճո Պէկիբի խնդրանքով. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 175:

ԺԲ. — Սարգիս Արղ. Թոխաթցի. աշակերտ Մինաս Վարդապետի, իր անձին համար օրինակած է Տօնացոյց մը, 1675 թն, չի հայրապետութեան քաջ բարունայ Մինաս Վարդապետին. — Զեռ. Ս. Յ. Թ. 2344:

ԺԳ. — Սահակ Գրիչ, աշակերտ Խաչատուր զպրի, շ. 1700 թն օրինակած է Մեկնութիւն Կարուղիկեայց, Սարգիս Վարդապետի, Զեթուեցի Կարապետ Վարդապետի համար. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 89:

ԺԴ. — Գէորգ Երէց, Գրիչ, որդի Միլթոն քահանայի, 1701(?) թն օրինակած է մէկ Յայտնաւոր. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 154:

ԺԵ. — Յովհաննէս բանասէր, Զեթուեցի, 1703-1712, օրինակած է, մէկ Գիրք Առաքիլութեանց, որ մաս կազմած է երեք Հաւատքածոնիքու. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 95, 98 և 101:

ԺԶ. — Յովհաննէս Դազոնց, Զէյթունցի, Գրիչ, որդի Յակոբ երիցու, աշակերտ Զեթուեցի Կարապետ արքեպիսկոպոսի, շ. 1722 թն օրինակած է,

1. — Խոճիւրկանեւ. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 34:

2. — Դանաթան, Կարապետ Արքեպիսկոպոսի համար. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 165:

ԺԷ. — Թադէոս Սրկ. Դաղատացի, 1797 թն օրինակած է Քարոզիւրք, Ա. Կիւրակէից և Բ. Սրբոց, Յ. Նալեանի. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 14, 15:

ԺԸ. — Պետրոս Վրդ. Դաղատացի, 1797-1818, օրինակած է,

1. — Մեկն. Սաղմոսացն Դուրի, Կ. Լամբրոսիացոյ, 1797 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 21:

2. — Քարոզիւրք (Ժողովածոյ), 1818 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 113:

ԺԹ. — Խաչատուր Դպիր = Յովհաննէս Վրդ. Սոյախճեան, Դաղատացի, 1810-1825, օրինակած է, 1815 թն,

1. — Քարոզիւրք, և 2. — Մեկն. Յովնանու, Սեպի Եփրեմ Վարդապետի. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 6:

3. — Բանկ Ոսկիական, 1816 թն, Թադէոս արքեպիսկոպոսին համար. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 57:

4. — Հաստոս Քերականութիւն Պսրուկերէն, շ. 1818. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 36:

5. — Մեկնութիւն Յովնանու, Նանասի, շ. 1819. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 73:

6. — Համառօտութիւն Մեկնութեան Անտառի Երգոց Երգոյն, շ. 1820. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 5:

7. — Մեկն. Երգոց Երգոյն, Կարնեցի Յակոբ Վրդ. Սիմէոնեանի, 1824 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 7:

8. — Անտառ Նորագոյն Մատմանց, 1825 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 7:

Ի. — Պօղոս Վրդ. Դաղատացի, 1817 թն օրինակած է մէկ Անտառուոյ, համառօտեալ Պօղոս Վրդ. Աղբիւնապետիցիէն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 69:

ԻԱ. — Ստեփան Վրդ. Փարիպեան, 1819 թն օրինակած է մէկ Քարոզիւրք, Մարտիկ Բարդ. Եպիսկոպոսի. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 55:

ԻԲ. — Մատթէոս Վրդ. Դաղատացի, 1819-1823, օրինակած է,

1. — Քարոզիւրք, Բարդուղիմէի Մարտիկ Եպիսկոպոսի, 1819 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 8:

2. — Մեկն. Երգոց Երգոյն, Կարնեցի Յակոբ Վրդ. Սիմէոնեանի (1782), 1823 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 13:

ԻԳ. — Մինաս Դպիր Դաղատացի, 1821-1823, օրինակած է,

1. — Մեկն. Տեղեանն Եղեկիէի, Եսայի Վրդ. Նչեցիի, 1821 թն. — Զեռ. Անկիւրիոյ, Թ. 4:

2. — Մեկն. Սոսիայ, Կալոսիկ Յովհաննէս Վարդապետի,

3. — Քարոզիւրք, Տրառուր Վարդապետի, 1823 թն. — Զեռ. Վիսնայի, Թ. 793:

Ն. ԱՐԳ. ԾՈՎԱԿԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

“ՀԱՄԱՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲԵՐ”

Հեղինակ՝ ԵՆՈՐԸՔ ԱՐՔԵՊՍ. ԳԱԼՈՒՍՏԱՆ

Թիւրքերոյ Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ. Ենորէք Արքեպիսկոպոս անտարակոյս որ մէկն է Հայց. Եկեղեցւոյ ամենէն զորագացած ու բազմաշնորհ հոգեւորականներէն: Անոր գրիչը սակայն արտակարգ բեղունութիւն մը ստացաւ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռ բարձրանալէ ասդին, ուր մէկ կամ երկու տարին անգամ մը իրմէ նոր հրատարակութիւն մը ուղարկելը դարձաւ սովորական երեսոյթ:

Համաբխսոնեակաւ Սուրբեր վերջինն է այդ շարքին, նախորդներէն քիչ մը ստուար ծաւալով 227 էջոց շահեկան ուղեւորական հետաքրքրական հատոր մը, լոյս տեսած Իսթանպուլ՝ 1978 թն:

Բացի Մուսթէն և Ներամուկունէն, հասորը բաժնուած է վեց գլուխներու, իւրաքանչիւր բաժին ընդգրկելով ուրոյն դասակարգ մը Ընդհ. Եկեղեցւոյ սուրբերէն, այսպէս. — Ա. մաս՝ Եկեղեցական դէմքեր, Բ. մաս՝ Զոնաւորներ, Գ. մաս՝ Պետական դէմքեր, Դ. մաս՝ Կոյսեր, Ե. մաս՝ Մարտիրոսներ, իսկ վերջին մասը յատկացուած է Տիեզերական փոքրիկներու:

Գրքին ամենէն հետաքրքրական բաժինն է Յաւելուածը, որ կը գրաւէ 60 էջեր և ուր կը ներկայացուին, թիւով 25, մեծածախ սուրբեր՝ որոնք չեն անցած մեր Տօնացոյցին, հակառակ որ անոնցմէ ոմանց վարձարքութիւնները կ'երևին մեր Յայտաւարքներու մէջ: Մեծ մասամբ Հռովմէական կաթոլիկ Եկեղեցւոյ ծոցէն ծնած մեծահաշակ սուրբ — սրբունիներ են ասոնք, որոնց յաճախ անունները լսած ենք միայն և ոչինչ գիտենք իրենց օրինակելի և հրաշագան կեանքի մասին:

Շատ յառկանակամ է այդ բաժնին մէջ, էջ 176 ի վրայ, Ամենապատիւ Սըր-

բազանին յայտարարութիւնը թէ «Սեղրեստրոս Հռովմի հայրապետին տեղը ... արժանի էր որ գրաւէին Ս. Ամբրոսիոս և Ս. Օգոստինոս, իբրև անգամք Քրիստոնէական Եկեղեցիի «Երկոստան վարդապետներու» փառաւոր խումբին ...»:

Սրբազանին այս առաջարկը մեզ կը մղէ լուրջ խորհրդածութիւններու: Քրիստոնէական համեմատական լայնախոհութեան սա դարուն, եփլմեքի ոգիի ծաւալումին որքան նպաստած պիտի ըլլային Եկեղեցիները եթէ իրենց Տօնացոյցներէն ներս հիւրընկալէին տարբեր Եկեղեցիներէ մեծարուած և իրենցմէ տակաւին չճանչցուած սուրբեր: Բայց, Սրբազանին յարուցած հարցի պարագային, ճշդութեամբ պէտք է ըլլայ երկուստեք՝ Այսինքն, երբ առաջարկ կ'ըլլայ որ Հայց. Եկեղեցին ընդունի Ընդհ. Եկեղեցւոյ համար անգլիանաանի ծառայութիւններ մատուցած ու փառաւորուած Արեւմտեան Եկեղեցւոյ սուրբեր, ինչո՞ւ փոխադարձաբար Հաւաքակիւ որ տարբեր Եկեղեցիներ (որոնք մեր բազմութիւ սուրբերէն միայն Գրիգոր Լուսաւորիչը անցուցած են իրենց Տօնացոյցին), ընդունին ոմանք մեր Եկեղեցւոյ ալ մեծաշնորհ սուրբերէն, օրինակ՝ Ս. Վարդան զօրավարը, որ Մագդեական կրօնի շառաւիղացիքին դէմ թուժեց կանգնեցաւ և իր կեանքի գինովը ախոյեան հոնդիոսացաւ Քրիստոնէութեան դատին (մանաւանդ որ յետ-Քաղկեդոնական շրջանին ապրած ըլլալով ... նահատակուած է ճիշդ յիշեալ փոքրիկ գումարման տարին — աւելի դիւրաւ կրնայ ընդունելի ըլլալ այլոց կողմէ) և Գրիգոր Նարեկացին, որուն Աղթթամատեանը պատուով կրնայ մրցիլ Ս. Օգոստինոսի միատիկ աղթթորանին հետ: Իսկ մեր պարագային՝ նուազ դժուար է ընդունուիլ այլադասան սուրբերու, քանի որ ճարտար Հայ Եկեղեցւոյ չիք փրկութիւնը բանաձևը միշտ ալ խորթ հղած է մեր պապերուն, խոտոր համեմատելով մեր Եկեղեցւոյ հանդուրժողական ոգիին:

Վերադառնալով մեր բուն նիւթին, պէտք է ըսել թէ նման հատորի մը հրատարակութիւնը մեծ նպաստ մը կը բերէ

կրօնական գրականութեամբ հետաքրքրուող — ինչ փոյթ նօսարացումը այդ հետաքրքրութիւնը ունեցող մեր Եկեղեցւոյ զաւակներուն — ընթերցողին: Նախ, որովհետեւ հրապարակի վրայ եղող գրեթէ միակ Վարք Սրբոցը կը հանդիսանայ Թորգոմ Պատրիարքի Վարքը եւ Տօնքը, զոր Հոգեւոյս Սրբազանը առիթը չէ ունեցած իր լրումին հասցնելու, ինչպէս հրատարակչները գրքի Յառաջարանին մէջ կը յայտնեն. «Եթէ լուսահոգի հնդիւնակը ի կեանս լինէր, թերեւ չհաւանէր այս գործի ներկայ ձևի մէջ հրատարակեալը...»: «Պակասաւոր է այս հատորիկը զգալի կերպով. վասնզի Եկեղեցիի մեծագոյն սուրբերը կը պակսին տնոր մէջ»: Իսկ Յայսմաւորքներ, զորաբարով գրուած, շատ հազուադիւս են, պատմական մենաստաններու ու հանրային մասնաշարաններու մէջ հազիւ գտանելի:

Ամեն. հեղինակին տնձին ու գործին հանդէպ մեր զգացած խոր յարգանքը պատճառ մը չէ սակայն որ ճաշք գոցենք ինչ սպրդած թերի կամ անճիշդ անդեկութիւններու նկատմամբ, միշտ հաւատարմի՜ «Պղտունը կը սիրեմ, բայց ճշմարտութիւնը աւելի կը սիրեմ» հանրածանօթ տեսութան: Մասնաւոր որ այսքան օգտակար գիրք մը կը յուսանք թէ յառաջիկային պիտի ունենայ առիթը վերստին մամուլի տակ մտնելու, ուրկէ բոլորս ալ պիտի ցանկայինք որ դուրս գար անվերջ ու անթերի:

Քանի որ Գլուխներու թուումին առթիւ յիշած եղանք Տիեզերական Ժողովներու վերաբերող գլուխը, կ'ընենք մեր նկատողութիւնը Գլուխը բացող նախադասութեան շուրջ. «Կ'ենթադրենք որ Հայ Եկեղեցիին միայն յատուկ է տարեկան տօնախմբութեամբ յիշատակել Տիեզերական Ժողովներու մասնակցող հայրապետները հաւաքաբար»: Ժիշք չէ այս ենթադրութիւնը, քանի որ Յայնր ալ կը տօնեն յիշատակել Նիկիոյ Ա. (ե. Բ.) Ժողովի հայրապետներուն, առաջինը Համբարձման յաջորդող Կիրակիին, որ օրը գումարուած է այդ Ժողովը 325 թուին, իսկ Ղպտինք, մեզի նման, կը կատարեն

“ԲԵՐՔԱՀԱՒԱՔ”

Հեղինակ՝ ՎԱՀԷ-ՎԱՀԵԱՆ

Իմացական անխառն վայելքի աղբիւր, գրականութեամբ յագեցած ծառուուն (321 ջջերով, լոյս տեսած 1978 ին, Ս. Աթոռոյս Տպարանէն) հատոր մը, որուն նմանը ողջունելու առիթները ա՛յնքան օպակաւթիւ են դարձեր հայկական սփիւռքի վերջին տասնամեակներուն:

Անշուշտ թէ, ինչպէս գրքին անունն ալ կը յայտնէ, այս հատորով ընթերցող հասարակութեան հրամցուածները անտիպ ստեղծագործութիւններ չեն: Հեղինակը փոյթն ու իմաստութիւնը ունեցած է իր բեղմնաշատ կեանքի աշունին — եւ ճի խորսց սրտի՜ կը մաղթենք որ երկար ըլլայ ան սւ. պտղաւաստ՝ ինչպէս աշունը բնութեան — կողքի մը տակ խմբելու իր բեղուն գրչէն մեծ մասամբ տարիներով Պէյրութի մէջ մեծ ձեռնհասութեամբ իր խմբագրած «Անի» Գրականութեան ու Արուեստներու ամսագրին մէջ լոյս տեսած արձակ գրութիւնները:

Աներկեան որ Վահէ-Վահեան աւելի է քան անուն մը սփիւռքահայ ժամանակակից գրականութեան մէջ, եւ իրեն քնակակից (ունեցած է բախտաւորութիւնը ապրելու եւ ստեղծագործելու արտերկրի ամենէն հայահոծ եւ գրականութեան մեծագոյն նուաճումներու հանդիսարան Լիբանանի մայրաքաղաքին մէջ), տարեկից ու բախտակից (այս բառով բանալ ծալքերը մեր արիւնիարբու թշնամիին մեր անդէն Ժողովուրդին վրայ գործադրած անլուր տուածին) Անդրանիկ Ծառուկեանի եւ Մուշեղ Իշխանի հետ միասին կը հան-

յիշատակը առաջին երեք Տիեզերական Ժողովներու մասնակցող հայրապետներուն:

Կ'ընենք անցողակի ու միակ այս նկատողութիւնը, մեր այլ նկատողութիւնները վերապահելով յառաջիկային:

ԳԵՈՐԳ Ս. ԶԻՆԻՎԻԶԵԱՆ

գիտանայից ազգաթ մը Պէյրուիթանայ — և ինչո՞ւն է սփիւռքահայ — գրականութեան մէջ։ Այս երկուքին և ուրիշ շատ մը մեծատաղանդ գրողէտներու նման, Բերտա-հաւաքի հեղինակն ալ բանաստեղծութեան ճամբով է որ մուտք գործած է գրական մեր անդամատունէն ներս, ըլլալով ճիշդ-քէտնակա՞ն։ Ապրոցի մօտէն հաստա-րիմ գործաւորը։ Իր ընդոծին տաղանդը ոսկայն յաջողած է փրկել զինք հետակի աննախանձելի դիրքէն ու քանալ իր առջև նոր ակօսներ, որոնք եթէ չունին խորքն ու լայնքը ճշայ Բանաստեղծութեան իշխանին քոցած ակօսներուն, կը բերեն գէթ վկայութիւնը գրական իր անվիճելի տաղանդին։

Բերտահաւաքը բաժնուած է երեք մասերու։ Առաջին մասին մէջ, Շէմքեր Հայ Մշակոյթի Պարունակէն՝ տիտղոսուած, հեղինակը քննադատական ըստ բաւականին յաջող գործ մը ըրած է, լուսարձակի տակ առնելով վառարկը վերջին դարուն ապրած արեւելահայ թէ արեւմտահայ գրականութեան թէ մշակոյթի տիտղոսներուն։ Անոնք, թիւով 18, ներկայացուած են վերլուծական առողջ մօտեցումով ու յաջող թափանցումով, գրուած անոնց ծննդեան, մահուան կամ գրական-հասարակական գործունէութեան յորիւ-եաններուն առթիւ։

Արդար ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ թէ Վահէ-Վանեանի իրաւ տաղանդը տեղ-տեղ է յաջողած պահել զինք անաչառ ու անկողմնակալ քննադատի բարձունքին վրայ։ Կուսակցական, հատուածական իր հոգումները տարած են զինք սոյթաքուններու։ Այդ զգալի է մասնաւորաբար ճշայ Քննադատութեան իշխան Յ. Օշականի և Լասի (Լուիզա Ասլանեան) նուիրուած գլուխներուն մէջ, առաջինի մեծավաստակ գործին մէջ զառաւելանալու մտանդանշումով և երկրորդին նօսր արդիւնքին բազմապատիկ արժեւորումով։

Որքան պիտի բաղձայինք որ ինչպէս եկեղեցական սրբազան ասպարէզէն՝ այն-պէս ալ գրականութեան նուիրական բա-

ղինէն ներս մտնողները հետու մնային իրենց խմբակցական միասնները իրենց հետ բերելու սրբապղծութիւնէն։

Երկրորդ բաժնին մէջ արուած են միջազգային գրական վեց վաստակաշատ գէմքերու (Կէօթէ, Պալագա, Հիւֆօ, Կարգի, Կոկոլ և Պելինսքի) գործին մանրամասն վերլուծումը։ Շատերուն համար իր բերած նորութիւնը գրքին մօտէն հետաքրքրական մասը կը դարձնէ զայդ։

Վերջին բաժնով գրախօսուած են 20 հասարակ, հեղինակուած վերջին տասնամեակներուն մեր ժողովուրդի զոյգ թեւերուն մէջ ստեղծագործող 17 գրագէտներէ։ Ի պատիւ իրեն, պէտք է հաստատել թէ այս բաժնին մէջ իր փորձ գրողի կարողութեան միացուցած է անաչառ ու անկաշառ գրադատի պարկեշտութիւնը, սեւին սև և ճերմակին ճերմակ քսելու արի կեցուածքի մը յայտնաբերումով։

Վահէ-Վանեան ունի գրելու արու և առոյգ ոճ, պատմելու համարելի շնորհ ու պատկերելու անհրկաքելի տաղանդ։ Ահա թէ ինչու իր բանաստեղծութիւններուն նման արձակ իր էջերն ալ կը կարդացուին միծնադրով։

Դժբախտաբար, մաքուր ու ճաշակաւոր ապագութեան հակառակ, գրքին մէջ սպրդած են վրիպակներ, թիւով ոչ զանցառելի։ Բարեբախտաբար վրիպակներու ցանկը, գրուած գրքի կտին, եղած է ըստ կարելւոյն ամբողջական։

Բերտահաւաքի մէջ երեցած գրութիւններու թեւակները կը տարուբերին ընդմէջ 1946 և 1974-ի, սակայն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը գրի ինկած է Կիսադարը կանխող և յաջորդող քանի մը տարիներուն։ Վստահ ենք թէ 1955-էն ետք ալ իր գրչին արդասիքը եղած է տոք ու հիւթեղ, Սիրելի է մեզ մտածել թէ հեղինակը մօտ օրէն կը ձեռնարկէ իր նորագոյն բերքերու հաւաքումին, ի շահ և յօգուտ հայ գրականութեան և հայ ընթերցասէր հասարակութեան։

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵՒԱԳԻՐ

ՃԱՌԱՆԳԱՌՈՐԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԵՒ ԸՆԾԱՅՍՐԱՆԻ

(1978 — 1979)

Ամենապատիւ

Տ. Եղիշէ Արքեպս. Տէրտէրեան,
Բարեխնամ Պատրիարք Ս. Աթոռոյս,
Երուսաղէմ

Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբազան,

Ինչպէս ամէն տարեվերջի, ուսումնական մեր տարուան աւարտին և հանդիսաւոր այս տօրթով, կը ներկայացնեմ Ձերդ Սրբազնութեան և Միաբանութեանս Ալէէքս և Մարի Մանուկեան ժառանգաւորաց Վարժարանի և Ընծայարանի կատարած աշխատանքին տեղեկագիրը:

Ուսումնական այս տարին սկսանք եօթնասունևէնքուս աշակերտներով, բաժնւած Ընծայարանի մէկ դասարանի և ժառանգաւորաց 5 դասարաններու վրայ: Ասոնց վրայ աւելցան ութը աշակերտներ՝ եկած Թիւրքիայէն, որոնք կազմեցին ուսանձին դասարան մը. սորվելու համար տարերքը մեր մայրենի լեզուին, որուն բոլորովին անծանօթ էին:

Ընծայարանի դասարանէն Հրաչ Սրկ. Քէշիշեան կատարեց իր ուխտը և ձեռնադրուեցաւ կուսակիցի քահանայ, վերակոչուելով Տ. Համբարձում Աբեղայ:

Խաչիկ Սրկ. Սիւրիւթեան չկարենալով շարունակել իր ուսումը, նսւիրուեցաւ աշխատաւոր Միաբանի ծառայութեան, իսկ Յակոբ Սրկ. Տէմրիճեան մեկնեցաւ Ամերիկա, շարունակելու համար իր ուսումը Պեթնեստայի Քոլէճին մէջ, ապագային Հայ Եկեղեցիին ծառայելու հեռանկարով:

Ժառանգաւորաց Վարժարանի հինգ դասարանները բոլորն ալ անցուցին ուսումնական ժրջան տարի մը: Կանոնա-

ւոր դասաւանդութեամբ, մեր ուսուցչական կազմը աշխատեցաւ ջամբել աշակերտութեան գիտութիւն և ոգի, ըստ ուսումնական ծրագրի, խղճմտութեամբ և իրենց պատասխանատուութեան խոր գիտակցութեամբ:

Կրօնի դասերը աւանդեց Հոգշ. Տ. Սեան Վրդ.: Իսկ մինք յաճախ հաւաքեցինք ժառանգաւորները Ս. Գրական վերլուծութեան և բարոյախօսութեան պահերով տալու անոնց նագեսոր սնունդ:

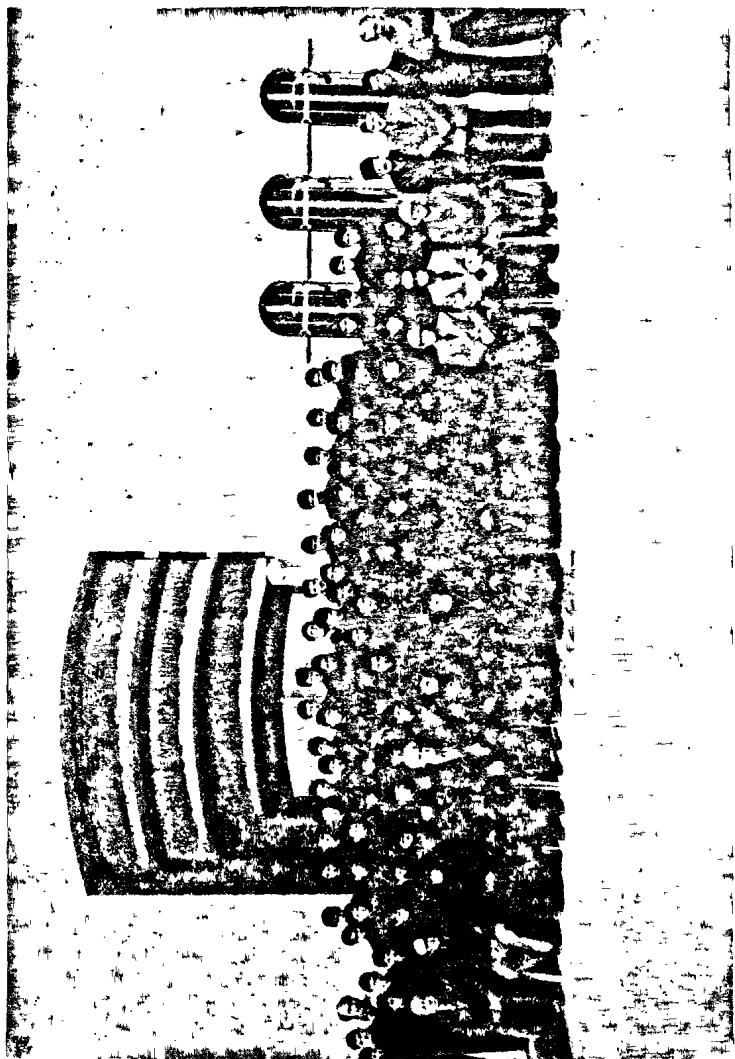
Գրարար լեզուի դասաւանդութիւնները ապահովեցին Հոգշ. Տ. Ասպետ Աբեղայ և Պր. Փայլակ Անթուպեան:

Հայերէն լեզուի ուսուցումը վստահեցնէր Հոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ.ին, Տ. Տ. Ասպետ, Մանուէլ, Բարսեղ և Վանիկ Աբեղաներուն և, բարձրագոյն դասարանին համար, մեր վստակաւոր ուսուցիչ Պր. Պետրոս Լէփէճեանի, Այս տարի կ'սկսէր յայտնել Ձերդ Ամենապատուութեան մեր սրտագին երախտագիտութիւնը, որ բարձրագոյն կարգի ժառանգաւորները ընդունեցիք Պատրիարքարան ամէն շաբաթ, մշակելու համար գրական անոնց ճաշակը և հայ գրականութեան լուսագոյն ծոռօթութիւնը տալու անոնց:

Հայ քերականութեան դասերը աւանդեցին Պր. Պետրոս Լէփէճեան և Պր. Փայլակ Անթուպեան:

Հայոց պատմութեան դասերը աւանդեցին Հոգշ. Տ. Սեան Վրդ. և Հոգշ. Տ. Մանուէլ Աբղ.:

Անգլիերէն լեզուի դասաւանդութիւնը խղճմտօրէն և ճարտարութեամբ կատարեցին Տեառք Սղիա Տիգրանեան, Գէորգ Հինգլեան, Վարդան Տէր Վարդանեան և

Ալիս և Մարի Մանուկյան ժառանգության վարժարանի և Գեղարքունի
1978 - 1979 թվականի ժամանակահատվածի լուսանկարները :

Փիթերը Գառու, Անգլիային եկած համալսարանական մը, որ միեւնոյն տանն ուսանեցաւ հայերէն լեզուն:

Թուագիտութեան դասերը ստանձնեցին և յաջողութեամբ աւանդեցին Տեսաք Արարամ փափաղեան, Վահէ Գալայճեան և Սամիր Ապու Լէյլ:

Գիտութեան դասերը վստահեցան նոյն Պր. Վահէ Գալայճեանի, որ ժրջման գաստուռն եղաւ նաեւ Եւրոպական երաժշտութեան:

Իսկ եկեղեցական երաժշտութիւնը դասուանողից Եկեղեցւոյ Դպրապետը՝ Պր. Սահակ Գալայճեան, որ ճիշդ չխնայեց ներկները վարժեցնելու եկեղեցական արարողութեանց, տօնական օրերու շտապանները սորվեցնելու և ընդհանրապէս կըրթելու ժառանգաւորները արարողութեան և Ս. Պատարագի երաժշտութեան մէջ:

Իսկ Արարեքէն լեզուի ուսուցումը ձեռնհասօրէն կատարեց բազմամիայ ուսուցիչ Պր. Սիւլէյման Մապիս:

Յատուկ գնահատանքով կ'ուզենք յիշել նուիրեալ աշխատանքը Օր. Ալիս Դաւթեանի, որ մասնաւոր դասարանի փոքրիկ աշակերտներուն լեզուն բացաւ Հայ Այբուբէնի և Հայ Լեզուի վարժութեան:

Մարմնակրթանքին հսկեց Հոգշ. Տ. Մանուէլ Արղ., որ տարաւ Փոխ-Տեսուչի իր պաշտօնը անխռն և բոլորաճիւղէր ծառայութեամբ: Յետով կ'արձակագրենք իր հեռացումը մեզմէ, անձնական պատճառներով:

Բացի դասարանային աշխատանքէն, ուսուցչական կազմը, բայց մասնաւոր փոխ-Տեսուչ Հոգշ. Տ. Մանուէլ Արղ. և կրթական Տեսուչ Տիար Փայլակ Անթապեանը հոգացին որ Շաբաթ երեկոները լեցուին յատուկ երեկոյթներով՝ Գրական, երաժշտական, լիճաբանական կամ դասախօսական:

Հաճոյքով կը ներկայացնեմ այժմ Զերդ Ամինապատուութեան ժառանգաւորաց Վարժարանի չորս վկայանքները, որպէսզի ստանան հայրական ձեռն ձեռքէն իրենց վկայականը:

Կու տանք անոնց կենսագրութիւնը: Տրց. Սերոր Տէմիրճեան ծնած է Սա-

սուն՝ 1961 տարուան առաջին օրը: 1969ին ընտանեօք փոխադրուած է Տիգրանակերտ և 1973ին հաստատուած Պոլիս: Հոն կը յաճախէ Եերսէօեան Վարժարանը, որուն հիմնադրող դասարանը աւարտելէ հաջորդ դիմէ և կ'ընդունուի Ս. Աթոռոյս ժառանգաւորաց Վարժարանը:

1974-75 տարեշրջանին կ'աշակերտեղանայ Ս. Թարգմանչաց Վարժարանին, և ապա ժամելով Ժառանգ. Վարժարան, այս ամիս յաջողութեամբ կ'աւարտէ անոր ընթացքը:

Իր միւս ընկերներուն նման, Ուրար կրելու արտօնութիւն ստացած է 1978ի Օգոստ. 19ին, Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպիսկոպոս Ասլանեանէ:

Տրց. Խայկի Գարայեան ծնած է Գառնի մարտի 31 1960ին և մանկութեան ընտանեօք փոխադրուած Պոլիս:

Աւարտելէ հաջորդելով Լուսաւորչեան Վարժարանը, 1976 Ապրիլին եկած է Երուսաղէմ՝ գոհացում տալու իր և ծնողաց խորունկ կրօնասիրութեան: Պոլիս գտնուած միջոցին դպրութիւնը ըրած է Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ:

Ներկայ տարեշրջանին աւարտած է ընթացքը Ժառանգ. Վարժարանին:

Տրց. Սիմոն Նայիրեան ծնած է Կէմէրէի՝ 1961ին: 1968ին ընտանեօք կը փոխադրուի Պոլիս, ուր չորս տարիներ կը յաճախէ Կէմիկ Փայլայի Ազգային Վարժարանը և ապա, երկու տարիներ, Ֆէրիքէօյի Ազգային Երկրորդ. Վարժարանը: 1974 Սեպտեմբերին կը դիմէ և կ'ընդունուի Ս. Աթոռոյս ժառանգ. Վարժարանը, որուն ընթացքին կը հետևի տարի մը Ս. Թարգմանչաց Վարժարան յաճախելէ հաջորդ:

Այս տարի յաջողութեամբ աւարտած է ընթացքը Ժառանգ. Վարժարանին:

Տրց. Հրայ Զիլինկիրեան ծնած է Պէյրութ՝ 1962ին: Նախնական կրթութիւնը ստացած է ծննդավայրին մէջ և աւարտած վական թէքէնս Վարժարանի հիմնադրուած շրջանը Շաբաթ յիշատակութեամբ: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի բերումով կարճ շրջան մը առանց ուսումի մնալէ հաջորդ, 1976 Սեպտեմբերին եկած է Երուսաղէմ և աշակերտած Ս. Աթոռոյս

ժողովուրդ. վարժարանին, որուն ընթացքը յաջողութեամբ աւարտած է ներկայ տարւոյ Յունիսին:

Այժմ կը ներկայացնենք Ձերդ Ամենապատուութեան դասարաններու առաջին և երկրորդ հանգիստացողները, լուսագոյն միջիններ իրագործողները լեզուներու գիտութեան մէջ և իրենց վարժու բարձր դասորոշուող աշակերտները, որպէսզի Ձեր օրհնարաշխ ձեռքէն ստանան իրենց նուէրները:

Ե. Դասարանէն առաջին կը հանդիսանայ Տրց. Սերոբ Տէմիրճեան, երկրորդ՝ Տրց. Հրաչ Զիլինկիրեան:

Հայերէնով և Անգլերէնով առաջին՝ Տրց. Սերոբ Տէմիրճեան: Արարերէնով՝ Տրց. Հրաչ Զիլինկիրեան:

Դ. Դասարանէն, առաջին՝ Սարգիս Էօզեան, երկրորդ՝ Շահին Ասատուրեան:

Գ. Դասարանէն, առաջին՝ Արամ Ալեալեան, երկրորդ՝ Արամ Միսնարեան:

Բ. Դասարանէն, առաջին՝ Շահին Էօզեան, երկրորդ՝ Բենիամին Ասատուրեան:

Ա. Դասարանէն, առաջին՝ Լեւոն Թիւթիւնճեան, երկրորդ՝ Արմէն Ներսէսեան:

Վարժարանի բարձրագոյն նիշը բերած է Սարգիս Էօզեան: Վարժի բարձրագոյն նիշը՝ Հորո Ուրարակիրները, երկրորդ՝ Արմէն Ներսէսեան:

Ինչպէս ծանօթ է Ձերդ Ամենապատուութեան, եօթը տարիներէ ի վեր մեր աշակերտները կը ներկայանան General Certificate of Education թնոթիւններուն, կազմակերպուած Լոնտոնի համալսարանին կողմէ, British Council ժիջոցաւ: Ուրախ եմ յայտնելու որ անցեալ տարուան արդիւնքները ստացանք, անցեալ տարուան հետեւի աշակերտներու մասին. —

1) Տ. Բարսեղ Արք. Գալէմտէրեան
Անգլերէն լեզու Ordinary level
Կրօնագիտութիւն » »
Հայերէն լեզու Advanced level

2) Տ. Բարգէն Արք. Անուշեան
Անգլերէն լեզու Ordinary level
Ընդհ. Ազգ. Գամ. » »
Հայերէն լեզու Advanced level

3) Յակոբ Սրկ. Տէմիրճեան
Ընդհ. Ազգ. Գամ. Ordinary level
Հայերէն Advanced level

Ուսումնական և կրթական արդիւնքը ներկայացնելէ ետք, ներեցէք որ այս անգամ հաշուեկշիռը տամ ծախսերուն և կկամուտներուն:

1978 Սեպտեմբեր 1էն մինչև 1 Մայիս 1979 եղած են հետեւի ծախսերը. —

Խ.Ր. Լիւրս Ակ.

1) Առաջնահերթ խնամք

ա) Միտուր և մատակարարութիւն	640,479.47
բ) Առողջապահական	42,910.90
գ) Զգեստ և կոշիկ	50,630.—
դ) Վայելք, պոստ և օգտօրէնութիւն	43,190.—
ե) Կադանդի հանդէս և նուէրներ	21,497.—
զ) Անցագրային և այլ պաշտօնական գործողութիւններ	24,244.—

2) Ուսումնական

ա) Ամսականներ ուսուցիչներու և պաշտօնականներու	504,400.—
բ) Դասագիրք	7,158.70
գ) Մարզականք	2,590.—
դ) Հասուցում գործէ ելլելուն առթիւ	
Տէր և Տիկին Սիմոնեաններու	14,100.—
Տիկին Սիւրածին Գրիգորեանի	15,000.—

3) Շենքի խնամք

ա) Առանին պիտոյք և ընթացիկ մասեր ծախսեր	110 266.98
բ) Նորոգութիւնք	16.800. —
գ) Լոյս (էլեկտրականութիւն)	84,681.72
դ) Ելեկտրական նորոգութիւնք	22,685. —
ե) Վառելիք (Սօլար)	44,950 35
զ) Զուր	40,152. —
է) Քաղաքապետարանին՝ ջուրի կցման համար	47,056. —
ը) Հանգիստարանի վարարգոյք	8,936. —

4) Զանազան

ա) Գրեհական և թղթատար	25 971.50
բ) Երթևեկ	13,690.30
գ) Թիւրքիայէն բերուած աշակերտներուն	162,500 —
դ) Հիւրասիրութիւնք	8,572. —
ե) Վերմակ, բարձի կրկն, սաւան և ճաշարանի առարկաներ	39,500. —

Ընդհանուր գումար՝ 1,998,261.92

Տարինքէ ի վեր, Ամերիկայի մէջ կազմակերպուած է «Երուսաղէմի Պատարիարքութեան Բարեկամներու Միութիւն» մը, որը կը ջանայ և կը ճգնի տարեկան կարեւոր գումար մը ապահովել Ալէքս և Մարի Մանուկեան ժառանգաւորաց վար-

ժարանին և Ընծայարանին,

Երախտալիտութեամբ կ'ուզենք ար- ձանագրել այստեղ հետեւեալ բարերարու- թիւնները՝ կատարուած ի նպատակարարանին, «Երուսաղէմի Պատարիարքութեան Բարեկամներու Միութեան» միջոցաւ:

	Տոյար
Ալէքս և Մարի Մանուկեան Հիմնադրամ	25,000
Կիւլլապի Կիւլպէնկեան Հիմնադրամ	7,000
Հ. Բ. Ը. Մ. ի Հանճեան Հիմնադրամ	6,000
Գարապաշեան - Կրիկորի Հիմնադրամ	1,800
Մկրտիչեան Հիմնադրամ	1,200
Տատուր Տատուրեան Հիմնադրամ	5,602
Տիկին Յօրա Սարգիսեան	3,000
Տէր և Տիկին Մ. Արզաբեան	3,000
Տիար Սուրէն Ֆեռնան	2,000
Ճօն Միրաք Հիմնադրամ	1,000
Ս. Յովաննէս Մկրտիչ Եկեղեցի	1,000
Ս. Նահատակաց Եկեղեցի	1,000
Տիար Ռուբէն Ստատլէր	1,000
Տիկին Լուսնթազ Զօլաքեան	1,000
Տիկին Հառթ Միլիքեօֆ	1,000
Տէր և Տիկին Յ. Գալազեան	1,000
Տիար Մելիք Թօքաթլեան	1,000
Տիկին Շողեր Խօրասանճեան	1,000
Տէր և Տիկին Ն. Մաճարեան	1,000
Տիար Դանիէլ Շահան	1,000

Տիար Ենովք Շիկէրեան	1,000
Տեարք Նուպար և Արամ Հինգլեան	1,000
Տիկին Բերկրուհի Սվաճեան	1,000
Տիար Հայկ Պէրպէրեան	1,401
Տիար Պողոս Հօրասանճի	250
Տիար Զօրճ Զարուհեան	100

Ընդհանուր գումար՝ 70,853

Մեր ազնիւ բարերարներու նպաստը և տարեկան յատկացումը անբաւարար է հոգալու վարժարանիս ամբողջ ծախսերը, որոնք, տասներկու ամիսներու վրայ հաշուուած, կը հասնին մօտ 125,000 տուարի: Ցարդ Պատրիարքարանը իր եկամուտներէն գոցած է տարեկան բացը:

Փակելէ առաջ մեր տեղեկագիրը, կը փափաքինք յիշել այստեղ թէ մեր շրջանաւարտ Միաբաններէն վեց հրիտասարդ Արեղաներ իրենց համալսարանական ուսումը կը շարունակեն Եւրոպա և Ամերիկա. Տ. Խաթակ, Տ. Կոմիտաս, Տ. Եղնիկ և Տ. Բարգէն Արեղաներ՝ Ամերիկա, իսկ Տ. Վիգէն Արդ.՝ Անգլիա, ուր կ'աւարտէ King's College ի դասընթացը և կը վկայուի, Տ. Արփիար Արդ.՝ Պելճիքայի Լուվէնի համալսարանը:

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր,

Այսպէս, Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց վարժարանն ու Ընծայարանը կը շարունակէ իր առաքելութիւնը, Հայ Եկեղեցւոյ դաշտին տալով պատրաստուած մշակներ: Եկեղեցական պատրաստելու

գործը երկար համբերութեամբ և յարատեւ ճիգերով կ'ապահովուի միայն. Վերջին 12 տարիներուն, վարժարանիս տարած աշխատանքին արդիւնքը յայտնի է արդէն մեր բարեկամներուն. քսանհինգէ աւելի վեղարաւոր եկեղեցականներ, որոնք նուիրումով կը ծառայեն Ս. Աթոռոյս կամ մեր թեմերուն, աշխարհի չորս ծագերուն, Ժառանգաւոր երիտասարդներ են բոլորն ալ, որոնք փորձառութեամբ և գիտութեամբ հաստէնցած, պիտի ըլլան վաղուան առաջնորդողները մեր Ս. Եկեղեցին:

Ձերդ Ամենապատուութեան կը ներկայացնենք մեր կատարած աշխատանքը դպրոցական այս տարեշրջանին, յուսալով որ պիտի արժանանայ ան Ձեր օրհնութեան և գնահատանքին:

Որդիական ակնածանօք

մասշիմ ի համբոյր Ս. Աշոյդ՝

ՇԱՀԷ ԱՐԲԵՊՍ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Վերատեսուչ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՍ

1978 - 1979

Ամենապատիւ

Տ. Եղիշէ Ս. Արքեպս. Տէրութեան,
Բարեխնամ Պատրիարք Ս. Աթոռոյ,
Հոգեշնորհ Միաբանակից եղբայրներ
և յարգելի հանգիսականներ

1978-79 դպրոցական տարւոյ աւարտին կանգ կ'առնենք այս բեմին, ներկայացնելու համար Ս. Թարգմանչաց Երկր. Վարժարանի կրթական-բարոյական-ազնւեական տարւան մը գործունէութեան պատկերը:

Ուսուցչական կազմ. — Վարժարանիս Տեսչութիւնը իր դպրոցական գործունէութեան ընթացքին այս տարի իբր օժանդակ ունեցաւ 30 հոգի նոց խումբը ուսուցիչներուն և ուսուցչուհիներուն, որոնք նուիրուածութեամբ, սիրով և բծախնդրութեամբ կ'ստորեցին իրենց վստահուած դաստիարակչական գործը: Ու այս հանգիսաւոր առթիւ կը ներկայացնենք իրենց մեր և մեր աշակերտութեան և ծնողաց գոհունակութեան և շնորհակալութեան զգացումները:

Ռեակտեօնթիւն. — Մեր երկսեռ աշակերտութեան ընդհանուր թիւը եղաւ 212, բաժնուած հետեւեալ ձևով. —
Երկրորդական 5 կարգեր՝ 25 մանչ

47 աղջիկ	համագումար՝	72
Նախակրթարան՝	40 մանչ	
40 աղջիկ	համագումար՝	80
Մանկապարտէզ՝	26 մանչ	
34 աղջիկ	համագումար՝	60
համագումար աշակերտութեան՝		212

Այս աշակերտներէն եօթը հկած են Թիւրքիոյ ներքին գաւառներէն, իսկ մնացեալները Երուսաղէմի հայ գաղութի գաւակներն են:

Մեր աշակերտներու վարժութեան կապակցութեամբ չենք ունեցած որեւէ դժուարութիւն: Ամբողջ տարին թոյլութիւնք տաւանց կարգապահական որեւէ դժուարութեան:

Իսկ մեր ուսուցչական ծրագիրը ընթացաւ ըստ նախընթացի, համահաւասար Երուսաղէմի բոլոր երկրորդական վարժարաններու մակարդակին, առաւել օտկային մեր հայազիտական դասընթացքները, երկրորդական կարգերու համար, ինչպէս՝ Հայերէն (Գրաբար և Աշխարհաբար), Հայ Գրականութիւն, Հայ Մատենագրութիւն, Հայոց Պատմութիւն, Հայ Արուեստից Պատմութիւն և կրօնագիտութիւն: Երկրորդական կարգերուն մէջ գիտական լեզուն եղաւ Անգլերէնը, իսկ Նախակրթարանի մէջ՝ Հայերէնը: Թէ՛ Նախակրթարանի և Թէ՛ Երկրորդական բաժնին մէջ ուսուցուեցան չորս լեզուներ՝ Հայերէն, Անգլերէն, Եբրայեցերէն և Արաբերէն:

Երկրորդական բաժնի պատմական, գիտական և օտար լեզուներու ուսուցման մեր ծրագիրը եղաւ համընթաց Անգլիական General Certificate of Education (G. C. E.) կրթական ծրագրին:

Իսկ անցեալ տարւոյ մեր շրջանաւարտները մասնակցեցան նաեւ G. C. E. ի անգլիական միջազգային քննութեանց և ձեռք բերին հետեւեալ արդիւնքը. —

Արամ Գորնիան յաջողած է հետեւեալ 7 ճիւղերուն մէջ. — Կենսաբանութիւն, Անգլերէն լեզու, Անգլ. Գրականութիւն, Երրայեցիներէն, Բնագիտութիւն, Պատմութիւն և Մաթեմատիք (3 ճիւղեր):

Սարո Նուպուսեան յաջողած է 4 ճիւղերու մէջ. — Կենսաբանութիւն, Անգլ. Գրականութիւն, Արաբերէն և Պատմութիւն:

Մարի Տեա յաջողած է 3 ճիւղերու մէջ. — Անգլերէն լեզու, Անգլ. Գրականութիւն և Երրայեցիներէն:

Շիւքի Թաւեհեան յաջողած է 3 ճիւղերու մէջ. — Հայերէն լեզու, Անգլ. Գրականութիւն և Մաթեմատիք:

Զարեհ Խալուպեան յաջողած է 3 ճիւղերու մէջ. — Դասական Հայերէն (Advanced Level), Անգլ. Գրականութիւն և Արաբերէն:

Դանիէլ Մարգարեան յաջողած է Բնագիտութեան և Մաթեմատիքի մէջ:

Կարո Օսապուսեան յաջողած է Արաբերէնի և Մաթեմատիքի մէջ:

Անցեալ տարւոյ շրջանաւարտ 12 աշակերտներէն հինգը կը շարունակեն իրենց բարձրագոյն ուսումը համալսարաններու մէջ ի Հայաստան և յԱմերիկա, իսկ միւսները նետուած են կեանքի առաջնորդ:

1979 Մայիս 22-Յունիս 2 տեղի ունեցան մեր Ամսվերջի Քննութիւնները, որոնցմէ յայտնի եղաւ թէ 5 աշակերտներ ձախողած ըլլալով կը կրկնեն իրենց դաստարանները:

Իսկ հետեւեալ 11 աշակերտները յաջողութեամբ աւարտած են մեր Երկրորդական վարժարանը և այսօր (10 Յունիս), այս Ամսվերջի Հանդէսի ընթացքին, կը ստանան իրենց աւարտական վկայականները. —

Արա Գարթէրեան
Դաւիթ Սամուէլեան
Յակոբ Թումաշեան
Ազնիւ Գոփուշեան
Անուշ Նազգաշեան
Մարալ Կահուէճեան
Ռուքիսա Սէմէրճեան
Սեդա Գալպեան
Սիւլվա Սարգիսեան

Սօնա Պիթարեան
Վարդուհի Փանոսեան

Իսկ մեր Մանկապարտէզէն 14 փոքրիկներ աւարտելով իրենց ընթացքը, կ'անցնին Նախակրթարան: Անոնք իրենց վկայականները ստացան տնցեալ կիրակի, Յունիս 3ին, Մանկապարտէզի Ամսվերջի Հանդէսին:

Մարմնամարզի դասընթացները այս տարի ևս շարունակուեցան, թէ՛ տղոց և թէ՛ աղջիկներու համար, ղեկավարութեամբ մեր Նախկին սաներէն Պր. Յակոբ Նաճարեանի, որ այս տարի ևս բերաւ իր անվարձ ծառայութիւնը մեր աշակերտութեան: Այս առթիւ ունինք շնորհակալութեան խօսքեր իրեն:

Իսկ տարեկան Մարզահանդէսը տեղի ունեցաւ 13 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ ետք: Մեր աշակերտները իսկական մարզիկներու կարգապահութեամբ իրագործեցին սոյն Մարզահանդէսը, յուրախութիւն իրենց ծնողներուն և յոգնախուռն բազմութեան:

Այս տարի ևս ունեցանք աղջկանց յատուկ ձեռագործի դասընթացքը, իսկ անոնց ձեռագործները ի վաճառ դրուեցան մեր տարեկան Պաշարին, որ տեղի ունեցաւ 19 և 20 Մայիս, Շաբաթ և Կիրակի օրերուն: Պաշարը ունեցաւ նաեւ կերսւխումի, երգի ու պարի իր բաժինը, որ զաղութիւն համար եղաւ ընկերային հաճելի ժամանցի և հանդիպումի մը պահը: Մեր վարժարանը սոյն Պաշարէն ունեցաւ 63,000 իսրայէլեան Լիրայի եկամուտ մը որ պիտի երևի յառավելայն տարւոյ մեր հաշուետուութեան մէջ:

Ընկերային հաւաքայթի նոյնանման ձեռնարկ մը ունեցանք նաեւ Ամանորի առթիւ, Յունուար 7ին, որ վարժարանիս համար ապահովեց 23.000 իսր. Լիրայի եկամուտ մը:

Այս տարի ևս մեր աշակերտները բերին Ս. Երուսաղէմի Հայ եկեղեցական պատմամուտքներուն իրենց ներկայութիւնն ու մասնակցութիւնը հանդիսաւոր օրերուն: Իսկ պարզ կիրակիներուն զիրենք խմբովին առաջնորդեցինք եկեղեցի: Տարւոյն ընթացքին երկիցս, Միսունդին

և Զատիկին, մասնակից եղան նաև Ս. Հա-
ղորդութեան խորհուրդին: Ծիւղ շխնայե-
ցինք որպէսզի իրենց իմացական և ֆի-
զիքական ծաղկումին հետ ծաղկի նաև ի-
րենց հոգեւոր կեանքը:

Կրթական և բարոյակոյն այս տեղե-
կատուութեան կը միացնենք նաև մեր
անտեսակոյ հաշուետուութիւնը, որ հե-
տեւորէն է. —

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՈՒՆԵԿՇԻՒ ԵՆԵԻՄՏԻՑ Ս. ԹԱՐԳՄԱՆԶԱՅ ԵՐԿՐ. ՎՈՐԺԱՐԱՆԻ
1978 Ոգոստոս 1 — 1979 Յունիս 30

Ս Ո Ի Տ Ք

	Ի. Լ. ԱԿ.
Պատրաստ ի գրամարկդ անցնել տարիէն	176,81 Կ.42
Նուիրատուութիւնք արտասահմանէն	812,226.00
Ուսանողական տարեթուականներէ	254,200.00
Դասագիրքերէ և դասատեւորներէ (բոլոր վճարումները կատարելէ ետք)	3,600.00
Հանդէսներէ և ձեռնարկներէ (ծախքերը զեղչուած)	68,200.00
Բացառիկ մուտքեր (վճարքներու անցումներէ)	2,000.00
Ընդհ. Մուտք	1,317,035.42

Ե Լ Ք

Ամսականք պաշտօնէս: Թեան	970,055.00
Դասագիրքեր և դասատեւորներ (նաև յառաջիկայ տարւում)	23,705.80
Գրեկական պիտոյք	4,485.00
Թղթատարական ծախքեր	6,800.00
Ձեռագործի նիւթեղէնք	7,030.00
Մանր ծախք և մաքրութիւն	2,139.00
Տպագրական ծախքեր	2,802.00
Հանդիսական ծախքեր և ձեռնարկներ	12,455.00
Շինսւծական և կահոյից նորոգութիւնք	13,952.00
Բացառիկ ծախքեր	
(պատուատիրութիւն, հատուցում, ճարտարածարանի գործիքներ, տուրք)	24,254.00
Ինքնաշարժի (նորոգութիւնք, արտօնագիր, ապահովագրութիւն)	13,089.65
Sport	1,620.00
Ընդհ. Ելք	1,082,987.45
Պատրաստ ի գրամարկդ, որով վճարելի են ամսականային արձակուրդի ամսականները	234,047.97
	1,317,035.42

Թար. Լիթրա ԱԿ.

Այս հաշուետուութեան առիթով սըր- տագին շնորհակալութեան խօսք ունինք այն բոլոր նուիրատուներուն՝ որոնք կրթականէր, աղջակներ, բարի զգացում- ներէ մղուած, նուիրատուութիւններով փակած են մեր կրթական պիտոնէին բացը: Մեր անմեղ աշակերտներուն աղօթքին խառնած նաև մերը, կը խնդրենք որ Բարձրեան Աստուծ իր օրհնութիւննե- րով և շնորհներով շնորհազարդէ վար- ժարանիս բոլոր նուիրատուները, շնորհէ անոնց երջանիկ արեւշատութիւն և իրենց գործերուն՝ բարգաւաճութիւն: Ստորե կու տանք անոնց անուաններն ու նուիրա- տուութիւններուն գումարը:	Տիկին Գ. Մարտէլ ձօնարն, Ամերիկա	1,050.—
	Տիկին Ազատ Պաքարեան, Գ. Այրէս	200.—
	Յովհաննէս Մինասեան, Գ. Այրէս	400.—
	Հայ Սկզբ. Նշարարակցութ., Գ. Այրէս	1,300.—
	Տիկին Զապէլ Կոչկարեան, Ամերիկա	1,050.—
	Տիկին Վարսենիկ Սամարեան, Ամեր.	1,000.—
	Տէր և Տկ. Վահէ Բարեկէան, Ամեր.	2,100.—
	Հայկ Գազազեան, Ամերիկա	2,100.—
	Այստ և Գար Վարդապետ, Ամերիկա	400.—
	Կրտ. Տիկ. Միւսթիւն, Սաքրամենթօ	730.—
	Արթիւր Մարտա, Ամերիկա	730.—
	Ռէլիգիոս Տիկնանց Միւսթիւն	520.—
	Համաեւրոպ. Վերաշ. Միւսթիւն	21,000.—
	Ս. Վարդան Տիկ. Միւսթիւն, Օբլէնս	4,200.—
	Տըթ. և Տիկին Ռիլիքմա, Ամերիկա	1,600.—
	Տնայր և Տիկնանց Միւսթիւն, Հէլլենիկ	1,050.—

Թարուժիւն Գոյաճեան, Ամերիկա	730.-
Ս. Ղևոնդ Եկեղեցւոյ Երկցատուն	2,100.-
Տէր և Տկ. Հ. Գարագէտեան, Ամեր.	560.-
Տէր և Տկին Ա. Հինդլիան, Ամերիկա	590.-
A. C. Y. O., Սաքրամենթ	850.-
Արքաբեան Աւանդի Գործին, Լոնտոն	16,000
Վահրամ Գոյաճեան, Ամերիկա	2,300.-
Միհրան Մաթոսեան, Երուսաղէմ	2,400.-
Օր. Թէրէզա Թարայիան, Ամերիկա	120.-
Վահրամ Ալապապեան, Ամերիկա	630.-
Տկ. Բերկրուհի Սլանեան, Ամերիկա	1,430.-
Յովսէփ և Էլիս Զաւարդ, Ամերիկա	1,800.-
Օր. Էնէլէն Յակոբեան, Ամերիկա	600.-
Յորճ Գարաքէնեան, Ամերիկա	1,400.-
Տիգրին Էլիս Տոնիկեան, Ամերիկա	1,800.-
Յորճ և Վիքթորիա Քիրաճեան, Ամեր.	1,250.-
Տիգրանց Միւռթիւն, Սաքրամենթ	1,200.-
Տիգրին Ագնէս Քլեյնեան, Ամերիկա	650.-
Յորճ և Սիլվիա Ստեփան, Ամերիկա	130.-
Սուրբ և Թագուհի Դանիէլեան, Ամեր.	900.-
Տիգրին Նուարդ Գարաքէտեան, Ամեր.	130.-
Տէր և Տկ. Կ. Զառմանեան, Ամերիկա	900.-
Տէր և Տկ. Ճ. Նաճարեան, Ամերիկա	550.-
Փոլ Արզեան, Ամերիկա	630.-
Կիլիսիայի Կիլիկիէնիկեան Հաստատութ.	36,000.-
Յորճ և Աննա Լաքսեան, Ամերիկա	1,800.-
Տէր և Տկ. Սիմոն Թաշճեան, Ամեր.	1,800.-
Ռոզ և Աննա Յովսէփեան, Ամերիկա	3,700.-
Տկ. Էլիզապէթ Գերպէրեան, Ամեր.	2,000.-
Օր. Արաքսի Թաշճեան, Ամերիկա	1,900.-
Յարաք Լ. Գէլլէրեան, Ամերիկա	430.-
Սասնիկ Գետրուսեան, Ամերիկա	630.-
Նազարէթ և Մարգարիտ Ալաբեան, Ամերիկա	630.-
Տկ. Արալտիտա Սողոմեան, Ամերիկա	430.-
Վահան Գէլոյեան, Ամերիկա	430.-
Տկ. Գարսէն Քէթի, Ամերիկա	630.-
Տիգրանց Միւռթիւն Մոնթրէալ	80.-
Օր. Մարտիտա Սարաֆեան, Ամերիկա	500.-
Նորայր և Ալիա Մատանեան, Ամեր.	630.-
Տիգրին Ֆլորա Թափառեան, Ամերիկա	630.-
Տէր և Տիգրին Խորասանեան, Ամեր.	2,800.-
Յորճ և Գարսոյան Նաճարեան, Ամեր.	1,800.-
Արթըր Մարտիկեան, Ամերիկա	560.-
Հայ - Ամերիկեան Վեթերաններ	1,700.-
Ստեփան և Նելլի Գոյաճեան, Ամեր.	1,700.-
Վահրամ և Մանուէլ Գոյաճեան, Ամեր.	850.-
Գոյաճեան Թառնիկեան, Ամերիկա	850.-
Տէր և Տիգրին Արա Հայկ, Ամերիկա	2,510.-
Տիգրին Էնէլէն Մէճեան, Ամերիկա	1,700.-
Օր. Ս. Էստէֆան, Ամերիկա	300.-
Տկ. Մէրի Քեդրոնեան, Աւստրալիա	4,850.-
Անդրանիկ Եանկոյեան, Աւստրալիա	850.-
Յոն և Գարգարա Կոպիտեան, Ամերիկա	950.-
Տէր և Տկ. Գ. Ալթանեան, Լոնտոն	600.-
Տէր և Տկ. Գ. Թաթայեան, Լոնտոն	800.-
Տիգրին Հուսէփ Աւալանեան, Ամերիկա	590.-
Կրթական Ներքթ., Երուսաղէմ	17,721.-

Մովսէս Գետրուսեան, Գարագառ	1,000.-
Մանուէլ Կիրակոսեան, Գարագառ	500.-
Գերճ Գլորիկեան, Գարագառ	2,000.-
Լույս և Աննա Տոնարթ, Գարագառ	1,000.-
Էմիլիո Փալա Կոմէզ, Գարագառ	500.-
Ճոն Քէլնի, Գարագառ	500.-
Լիլիանա Տէ Լուրի, Գարագառ	500.-
Գէրգորեան Եղարք, Գարագառ	1,000.-
Սիմիտեան Եղարք, Գարագառ	1,000.-
Կարո Գոտուհեան, Գարագառ	1,000.-
Զարեհ Գրգորեան, Գարագառ	1,000.-
Հրանդ և Այտա Տէ Լուրի, Գար.	1,000.-
Գալտրիկ Այնապեան, Գարագառ	1,000.-
Նուարդ Այնապեան, Գարագառ	1,000.-
Ռ. Հ. Սալազար, Գարագառ	500.-
Գրիգոր Հազարեան, Գարագառ	1,000.-
Առաքել Հազարեան, Գարագառ	500.-
Վարուճեան Հազարեան, Գարագառ	500.-
Հազար Հազարեան, Գարագառ	500.-
Հարգէն Երէկեան, Գարագառ	500.-
Յորճ Քէլնի, Գարագառ	500.-
Մանուէլ Տրարպէրեան, Գարագառ	17,000.-
Ստեփան Բանիկեան, Աւստրալիա	500.-
Տկ. Տորալէ Էլիզամե, Ամերիկա	6,125.-
Հայ Օգնութ. Միւռթիւն, Երուսաղէմ	2,000.-
Ռեքուիտ	1,800.-
Յ. Ա. Ունեան, Լոնտոն	520.-
Տկ. Մանիկ Ասատուրեան, Ամերիկա	1,500.-
Տիգրին Գրիգորեան, Ամերիկա	150.-
Տիգրին ժեռէն Ճէնիկ, Ամերիկա	75.-
Ճոն Կիրակոսեան, Ամերիկա	250.-
Տիգրին Ճալիս Արաշեան, Ամերիկա	1,200.-
Տիգրին Նուարդ Ճըրճեան, Ամեր.	530.-
Տէր և Տկ. Գերճ Արաք, Ամերիկա	900.-
Բարլ և Այտա Վարուճեան, Ամերիկա	630.-
Է. Վ. Գալապեան, Ամերիկա	1,800.-
Վահէ և Անուէլ Բարեկեան, Ամերիկա	1,800.-
Սարգիս Քիրքեան, Լոնտոն	750.-
Կէրք Ս. Քիրքեան, Լոնտոն	750.-
Յովաննէս Ս. Քիրքեան, Լոնտոն	750.-
Տէր և Տիգրին Կ. Գրիգորեան, Լոնտոն	750.-
Յակոբ և Երուսաղէմ Կոմէզեան, Լոնտոն	1,500.-
Լիւք և Վարդուհի Գրիգորեան, Լոնտոն	750.-
Օր. Նորա Նաճարեան, Ամերիկա	630.-
Տիգրին Ռոզ Զարգարեան, Ամերիկա	630.-
Հայ Կիլի Այուս, Գոսթըր	3,600.-
Տէր և Տիգրին Հ. Զորթանեան, Ամեր.	700.-
Տիգրին Ս. Ճիլմէնեան, Ամերիկա	630.-
Կարպիս Քէրիկեան, Լոնտոն	1,500.-
Աւետիս Քէլնիքեան, Լոնտոն	700.-
Տիգրանց Միւռթիւն Ս. Ղևոնդ Եկեղեցւոյ, Ճէյրուսէ	1,800.-
Տիգրին Զապէլ Աթէնեան, Ամերիկա	630.-
Տէր և Տկ. Յ. Մուրաֆեան, Լոնտոն	700.-
Տքթ. Խոմսոն Կորէք, Ամերիկա	1,800.-
Տիգրին Վրէժնիկ Գոմէշ, Ամերիկա	150.-
Օր. Ալիս Մարտիրոսեան, Ամերիկա	630.-
Նշան և Անահիտ Մաճարեան, Ամեր.	1,750.-

Հայկ Գայուստեան, Լոնտոն	900.—	Տէր և Տիգրին Գ. Կոփրիկեան, Ամեր.	560.—
ՏՀ. Մաքրուհի Միքայելեան, Ամեր.	1,200.—	Ս. Երզնգի Եղգ. Տիգ. Միսթ. Գոսթրն 2,100.—	
Գեորգ Գաւուքոսեան, Ամերիկա	1,250.—	Յակոբ Տէլլաքեան, Ամերիկա	1,050.—
Տէր և ՏՀ. Միլթըն Ռիլեմզ, Ամեր.	800.—	Հ. Բ. Ը. Մ. — Էլիզապէթ և Փիթըր	
Տէր և ՏՀ. ձոն Կապիէլ, Ամերիկա	18,000.—	Թորոսեան Հիմնադրամ	18,800.—
Տէր և ՏՀ. Ուոլթըր Գարապեան, Ամ.	18,000.—	Յարութիւն Արապեան, Գ. Արէս	1,260.—
Փիթըր և Արփինէ Տրիվէս, Ամերիկա	700.—	Տէր և Տիգրին Ն. Խաչիկեան, Ամերիկա	730.—
Սիմոն և Գեղամ Ջազրեան, Ամեր.	2,150.—	Գասպար և Լիլիա Գասպարեան, Ամեր.	730.—
ձէրրի և Յլօրէն Ջազրեան, Ամեր.	2,700.—	Տիգրին Բերսոփ Օտապաշեան, Ամերիկա	210.—
Հ. Ձիթրիք (Citra Trade Co.), Ամեր.	9,000.—	Տիգրին Վարդ Օհանէսեան, Ամերիկա	310.—
Օր. Էլիզապէթ Շամբրեան, Ամերիկա	1,200.—	Վ. Գարսամեան, Ամերիկա	520.—
Օր. Ալիս Յակոբեան, Ամերիկա	630.—	Տիգրին Ռոգ Վարդանեան, Ամերիկա	840.—
Հէրրի և Մարի Գըլլեան, Ամերիկա	630.—	Տէր և Տիգրին Տ. Գ. Տօրեան, Ամերիկա	730.—
Սիմոն Մատթէսեան, Ամերիկա	1,700.—	Ատրինէ և ձօրձ Վարդպարտեան,	
Տիգրին Լիլիան Գոյանեան, Ամերիկա	1,250.—	Գուէնոս Արէս	21,000.—
Ճրանք և Պէթթի Սրպէէթ, Ամերիկա	900.—	Էտուարտ և Քէթրին Սէֆէրեան,	
Ռիչըրտ և Ուլորիա Մանասեան, Ամ.	18,000.—	Գուէնոս Արէս	63,000.—
Տիգրին Արշո Գարթեան, Ամերիկա	6,300.—	Կոպեռնիկ Սէֆէրեան, Ճրանք	84,000.—
ձոն Քիւնկ Կրակոսեան, Ամերիկա	700.—	Յակոբ Աթիքեան, Թորոնթօ	400.—
Տէր և ՏՀ. Մարթին Աշկէեան, Ամեր.	700.—	Գէորգ Աթիքեան, Թորոնթօ	400.—
Կիւլապի Կիւլաշկեան Հիմնադրութ.	18,000.—	Սիւրբաբի Աթիքեան, Թորոնթօ	400.—
ՏՀ. Սաթեանիկ Գալապեան, Ամերիկա	630.—	Հոփսոսի Աթիքեան - Թօքմանեան,	
Գարապար և ձոն Կուլապիւղ, Ամերիկա	630.—	Թորոնթօ	560.—
Լեւոն Գուլեան, Ամերիկա	900.—	Օհան Գալապեան Ընտ., Թորոնթօ	1,000.—
Տէր և ՏՀ. Ս. և Մ. Գոլոսեան, Ամեր.	630.—	Լեւոն և Յակոբ Գարապաշեան, Թօք.	1,000.—
Օր. Արշո Սարգիսեան, Ամերիկա	630.—	Ժիրարթ Թաթիւնեան, Թորոնթօ	1,000.—
Տէր և ՏՀ. Արա Եագուպեան, Ամեր.	630.—	Տիգրին Ալիս Կայապեան - Կիւլեպե-	
Տ. Փառէն Ս. Էրգ. Աւետիքեան, Ամ.	1,250.—	եան, Թորոնթօ	500.—
Օր. Արմինէ Տ. Յակոբեան, Ամերիկա	630.—	Տիգրին Անի Մանուկեան - Քիւրտեան,	
Տէր և ՏՀ. Եղ. Գալապեան, Ամերիկա	630.—	Թորոնթօ	1,000.—
Տիգրին Յլօրէն Շաղալեան, Ամերիկա	630.—	Տիգրին Ռիթա Մարգարեան - Ռաւմանիս,	
Տիգրին Յիլիս Մարթին, Ամերիկա	630.—	Թորոնթօ	300.—
Արգար Ջաքարեան, Հայֆա	1,500.—	ՏՀ. Մարինէ Մնացականեան, Թօք.	400.—
Լեւոն Գուլեան, Ամերիկա	900.—	Օր. Մանուշակ Յովսէփեան, Թորոնթօ	200.—
Տէր և ՏՀ. Նշան Շիմիլեան, Ամերիկա	540.—	Լիպարիտ և Եղիա Ներսէսեան, Թօք.	600.—
Տիգրին Գոհար Գետրոսեան, Ամերիկա	540.—	Տիգրին Սայրի Ներսէսեան - Տէր Ղա-	
Հէրրի Կարապետեան, Ամերիկա	630.—	գարեան, Թորոնթօ	1,000.—
Տէր և ՏՀ. Կ. Կուրմանեան, Ամերիկա	900.—	Մինաս Ոսկերիշեան, Թորոնթօ	400.—
ՏՀ. Արմինէրէ Ամէթեան-Սթալէյ, Ամ.	3,600.—	Պէքարեան Ընտանիք, Թորոնթօ	2,000.—
Երուսաղէմի Գաղաքապետարան	62,500.—	Հրաչ Պոյանեան, Թորոնթօ	400.—
Կրթական Նախարարութիւն (Երբա-		Օր. Մարալ Գոռնսոզեան, Թորոնթօ	100.—
յեցրէնի ռաւոլման)	2,425.—	ՏՀ. Սեդա Գոռնսոզեան - Ձէրքէդ-	
Սարգիսեան - Նազգաշեան Ընտանիք-		եան, Թորոնթօ	300.—
Ներ, Երուսաղէմ	5,000.—	ՏՀ. Սոնա Գոռնսոզեան - Էլլէնէ,	
Տքթ. և ՏՀ. Հ. Գ. Տարեան, Ամեր.	2,100.—	Թորոնթօ	200.—
Սարգիս ձոնաւորեան, Ամերիկա	730.—	Մկրտիչ Սթամպոլեան, Թորոնթօ	600.—
Արգարեան Աւանդ, Լոնտոն	24,400.—	Աշիլէն և Իլան Ստեփանեան - Մնա-	
Տէր և ՏՀ. Եղ. Մարտիկեան, Ամեր.	21,000.—	ցականեան, Թորոնթօ	1,000.—
Տէր և ՏՀ. Մարթին Արգարեան, Ամ.	3,150.—	Յակոբ Ստեփանեան, Թորոնթօ	1,000.—
Տիգրին Սոփիկ Արապեան, Քանադա	500.—	Ստեփան Ստեփանեան, Թորոնթօ	400.—
Արթ Տարեան, Ամերիկա	1,050.—	Օր. Աշիլէն Վարդանեան, Թորոնթօ	1,000.—
Գ. Կիւլաշկեան Հիմնադրութ., Լիպարի	73,000.—	ՏՀ. Արփինէ Վարդանեան - Շիմիլ-	
Օր. Անի Յովսէփեան, Ամերիկա	4,000.—	եան, Թորոնթօ	500.—
ՏՀ. Մարթա Կենտրոնի, Ամերիկա	730.—	Սիրվարդ և Վարդան Վարդանեան,	
Տքթ. և ՏՀ. Արան Գասպարեան, Ամեր.	730.—	Թորոնթօ	1,000.—
Օր. Անի Գէրգիսեան, Ամերիկա	2,520.—	Յարութիւն Տարպանեան, Թորոնթօ	1,000.—
Տիգրին Ալիս Գալապեան, Ամերիկա	3,150.—	Նորայր և Սիրվարդ Տէր Վարդան-	
Հաւաքող Գարապէտեան Հաստատ.	21,000.—	եան, Թորոնթօ	400.—

Դպրոցական այս Տեղեկագիրը կը փակենք մասնաւոր յիշատակութեամբը անձնաւորութիւններու և կողմակիցութիւններու, որոնք նիւթական ու բարոյական բացառիկ քաջակերութեամբ մղուած առկին մեր կրթական գործի ծաղկումին, այսպէս. —

Նորին Ս. Օծութիւն Վեհափառ Տ. Տ. Վազգէն Սրբազնապետին Կաթողիկոսին, որուն հայրապետական բարձր հրամանով այս տարի ևս մեր վարժարանը զգուշացուած Լոնտոնի Արքարեան Աւանդի Մօրմնէն 500 Անգլիական Սթերլինգով, Խորապետ երախտապարս ենք Նորին Սրբութեան, այն մասնաւոր հետաքրքրութեան և հայրական ջերմ սիրոյն համար, զոր ցոյց կու տայ Ս. Թարգմանչաց կրթական գործին նկատմամբ:

Շնորհակալութիւն Լ. Բ. Ը. Միտութեան և անոր պատուական ու արժանւնի տիր Նախագահ Տիար Ալեքս Մանուկեանին և իր համեմատաբար Տիկնոջ, որոնց կարգադրութեամբ վարժարանս կ'օգտուի Լ. Բ. Ը. Մ. Ի Փիթըր և էլիզաբէթ Թորոսեան կոսովներ, տարեկան 1000 առլարի օժանդակութեամբ: Մեր վարժարանէն ներս կը պահենք նաև դասարան մը Տէր և Տիկին Ալեքս և Մարի Մանուկեաններու անունով:

Շնորհակալութիւններ Գալուստ Կիւլպէնկեան Նիմարկութեան, Լիզպոն, որ ինչպէս Նալընթայ տարիներուն՝ այս տարի ևս օժանդակեց մեր վարժարանին, 3220 առլարի նուիրատուութեամբ:

Շնորհակալութիւն Համասերաստաւոյ Վերաշինաց Միտութեան Կեդրոնական Վարչութեան, որ մեր խնդրանքին ընդառնջնով այս տարուէն սկսեալ տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ բարեբարեց ամբողջական դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Հարաւային Ամերիկայէն Սէֆէրեան ազնուափայլ ընտանիքին, որուն երեք ներկայացուցիչները երեք դասարաններ կը պահեն մեր վարժարանէն ներս, այսպէս. —

Տիար Գոպեռնիկ Սէֆէրեան՝ տարեկան 4000 առլարի նուիրատուութեամբ:

Տիար Եղուարդ և մայրը՝ Տկ. Քէթրին Սէֆէրեան՝ տարեկան 3000 առլարի նուիրատուութեամբ:

Տէր և Տիկին Դէորդ և Աարինէ Վարդպարոնեաններ՝ տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ:

Շնորհակալութիւններ Ամերիկայէն Տէր և Տիկին Զարին Պաուկեաններուն, որոնք տարեկան 2300 առլարի նուիրատուութեամբ կը բարեբարեն մեր Մանկապարտէզը, որ իրենց հանգուցեալ մանկավարժ-աւուցչուհի մօրաքոջ անունով կը կոչուի Մանիա Տէր Միսրոպեան Մանկապարտէզ:

Շնորհակալութիւններ Օր. Լէյլա Գարակէօզեանին և Հաւըրթ Գարակէօզեան Նիմարկին, որ տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը բարեբարեն ամբողջ դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Տէր և Տիկին Եղուարդ և Հելէն Մարտիկեաններուն, որոնք տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն դասարան մը իրենց ընտանիքին անունով:

Շնորհակալութիւններ Ամերիկայէն Սոսիան Փիլիպպոսեան Հաստատութեան և անոր Նախագահ Տիար Ալպէրթ Մոմճեանին, որ տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն ամբողջական դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Տէր և Տիկին Եղուարդ Փոնոսեաններուն, որոնք տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Տէր և Տիկին Զոն Կապրիէլին, որոնք տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Տէր և Տիկին Վօլթըր Գարապեաններուն, որոնք տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն ամբողջական դասարան մը:

Շնորհակալութիւններ Տէր և Տիկին Ռիչըրտ և Կլօրիա Մահեսեաններուն, որոնք դարձեալ տարեկան 1000 առլարի նուիրատուութեամբ կը պահեն դասարան մը:

Շնորհակալութիւն Նիւ Եորքէն Կիւլլապի Կիւլպէնկեան Հաստատութեան, որ կը պահէ դասարան մը իր անունով ու այս տարի 3000 առլարի բացառիկ նուիրատուութիւն մըն է բրած:

Շնորհակալութիւններ հանգուցեալ Սարգիս Տիարպէքիբեանի ընտանիքին, որ տարեկան 1000 տոլարի նուիրատուութեամբ ամբողջ դասարան մը կը պահէ:

Շնորհակալութիւններ Տիկին Տօլօբէզ Լէյպմանին, որ Հ. Բ. Ը. Միութեան խոշորակով տարեկան 350 տոլարի շարունակական նուիրատուութիւն մը կը կատարէ մեր վարժարանին:

Շնորհակալութիւններ տեղւոյս Գաղապետարանին, որ այս տարի 62,500 իսր. Լիրայի նուիրատուութեամբ օժանդակեց մեր կրթական հաստատութեան:

Մեր Զերմաշին շնորհակալութիւնները Գարագուսէն Տիար Պատրիկ Այնապետանին և Սան Փավլոյէն Տիար Անգրէաս Ճոֆէրեանին, որոնք կրթանուէր մատահալութիւններով և հակառակ իրենց կենցաղային պայմաններուն, իւրաքանչիւրը իր բնական քաղաքէն ներս կազմակերպած է Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի օժանդակութեան գործը ու ամէն տարի զանազան նուիրատուներէն հաւաքելով, աշխուժ գումարով մը կ'օժանդակեն մեր դպրոցական գործին:

Շնորհակալութիւններ Արտասանմանի Հայերի Հետ Մշակութային Կապի Հայրենական Կազմակերպութեան և անոր պատուական Նախագահ Տիար Վարդգէս Լամազապետանին, որոնք մեծապէս սատարեցին մեր կրթական գործին, նուիրելով Հայերէն լեզուի դասագիրքեր, ինչպէս նաև հայրենական թերթեր ու հատորներ: Մեզի համար անմոռանալի կը մնայ իրենց կողմէ ամբողջ տարրալուծարանի մը սարքին նուիրատուութիւնը, որով մեր վարժարանի Տարրալուծարանը երկրորդական վարժարանի մը վայել մակարդակին բարձրացաւ:

Շնորհակալութիւն «Հայաստանեայց Եկեղեցի», «Նոր Օր», «Ասպարէզ», «Լրաբեր» և «Շարժում» թերթերու խմբագրութեանց, որոնք տարիներէ ի վեր իրենց ազգանուէր թերթերէն օրինակներ կը նուիրեն նաև վարժարանիս աշակերտութեան:

Շնորհակալութիւն Ամերիկայէն Տիար Մայք Փարթայեանին, որ վարժարանիս

նուիրեց Chinon Super 8, sound projector մը:

Փոկած էինք մեր տարեկան տեղեկագիրը երբ վերջին պահուն ստացանք 950 Գոնատական տոլարի անակնկալ նուիրատուութիւն մը, որ հանգանակութեան արդիւնքն էր Թորօնթօ քնակող մեր Երուսաղէմական աշակերտներուն, որոնք շատ զնահատելի մտածումը ունեցած էին Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի ներկայ շէնքի կառուցման յիսնամեակի օժանդակատուութեան իրենց ժառանգութիւնը բերել հեռաւոր Թորօնթօյէն, իրենց արդար վասակէն բաժին մը հանելով նաև իրենց մտքի, որտի ու հոգիի տունը եղող Ս. Թարգմանչաց Երկր. Վարժարանին: Մենք անոնց նուիրատուութիւնը ընդունեցինք անակնկալ ուրախութեամբ, սիրով և յուզումով: Անոնց անունները կը գտնէք մեր նուիրատուներու ցանկին վերջաւորութեան:

Ի վերջոյ արտագին շնորհակալութեան պարտք ունինք Ձեզի, Ամինապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր, որ իբրև գլուխը Ս. Յակոբեանց Միտրանութեան, մօտէն հետաքրքրեցաւ Ս. Աթոռիս Ս. Թարգմանչաց Վարժարանով, քաջաբերեց մեզ մեր դժուարութիւններուն մէջ և Ձեր հայրական խնամքն ու սէրը անպակաս ըրիք մեր սանիւրուն ու վարժարանիս կրթական գործին նկատմամբ:

Կ'աղօթենք բոլոր նուիրատուներու և երախտաւորներու արեւշատութեան համար: Ու կրթական այս գործին բոլոր վաստակաւոր օժանդակներուն համար կ'ըսենք. «Վարձքերնիդ կատար»:

Աստուած առաւել ևս թող պայծառազարդէ Ս. Թարգմանչաց կրթական այս տունը և զայն հովանաւորող Ս. Յակոբեանց պանծալի Աթոռը Ս. Երուսաղէմի:

Խորին ակնածանքով

Խոնարս աղօթակից

Կիւրեղ ԵղՍ. ԳԱՐԻԿԵԱՆ

Տեսուչ Ս. Թարգմանչաց

Երկր. Վարժարանի

«ՍԻՈՆ»-Ի ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ամմանարնակ Տիար Օ. Պ. կը հարցնէ.

1) Ինչ՞մը Շարաթ օրեր ևս Ս. Պատարազ կը մատուցանենք.

2) Հայց. Եկեղեցւոյ աւանդութեան հակառակ չէ՞ երկդոյնան ժամուն Ս. Պատարազ մատուցանել:

1) Շարաթը, Հին Ուխտի սուրբ օրը, իր սրբութիւնը, զրիստոնէական իմաստով, կիրակիին փոխանցելէ ետք իսկ չէ դադարէ բան մը պահելէ այդ սրբութենէն, իբրեւ երկրորդ նուիրական օրը եօթնեակին: Ասիկա ճիշդ է մանաւանդ մեր Եկեղեցւոյ պարագային, որ այդ օրը սանձմունած է կարեւորագոյն իր սուրբերու տօնախմբութեան յիշատակին: Այսպէս, մեր հաւատոյ հօր՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի յիշատակին նուիրուած երեք առնները, Հայաստան աշխարհի առաջին Լուսաւորիչներու և առաջին վկայունիի (Ս. Սանդուխտ կոյս), Թարգմանիչ վարդապետներու, մեր Եկեղեցւոյ մեծ հայրապետներէն Մեծն Ներսէսի և Ս. Սահակի, Ս. Գէորգոյ, Ս. Հրեշտակապետաց, Տիեզերական երեք ժողովներու և Ընդհ. Եկեղեցւոյ մեծ հայրապետներու յիշատակը կը կատարենք այդ օրը: Բաց աստի, Երուսաղէմի մէջ, որ ծննդավայրն ու կեդրոնն է զրիստոնէութեան, և ուր ունինք փառաւոր վանք, պատկառելի Միաբանութիւն և Սրբաւեղեաց մէջ օտարներու նախանձը զրգռող իրաւունքներ, գծուարթ է կիրակնօրեայ Պատարազի մատուցումը նկատուի բաւարար: Ունինք նաեւ Սուրբ Գլխադրի մատուռը, ուր յամախակիօրէն Ս. Պատարազ մատուցանելու առիթը կը տրուի մեզի այդ կերպով:

2) Ըստ մեր և միւս Արեւելեան Եկեղեցիներու սովորութեան, Ս. Պատարազ կը մատուցուի միմիայն առաւօտեան ժամերուն, սկսեալ կէս գիշերէն: Հայց. Եկեղեցին երկու բացառութիւններ ըրած է այս կէտին շուրջ, թրիստոնէական կօծի երկու միեւնոյն տօներուն — Ս. Ծնունդ և Ս. Զատիկ — նախօրեակներուն Պատա-

րագները առաւօտեան մատուցանելու փոխարէն թողելով երկդոյնան ժամերուն, յետ ծրագաւորոյ տարադուութեան, և կը սկսի զանազ եղ. Խորհուրդ խորհնէն, այլ ձաշու ժամամուտը կանխող ձօրնեալ թագաւորութիւնն չօր և ... յէն: Երուսաղէմի մէջ ուրիշ բացառութիւն մըն ալ ունի գոյութիւն, երբ այսպէս կոչուած Ուխտաւորաց Համբաւումի (զոր ընդհանրապէս կը կատարենք Գալստեան կիրակիին) նախօրը օրը, Հսկումէն ետք, իրաւունքը տրուած է մեզի Պատարազ մատուցանելու Համբարձման մատարուն մէջ:

Այս առթիւ, աւելորդ չենք նկատեր մեր ընթերցողներուն տալ հետեւեալ տեղեկութիւնները: Ըստ Ս. Տեղեաց մէջ տիրող իրաւակարգին, Սրբավայրերու մէջ մեծագոյն իրաւասութեան տէր երեք համայնքներն — Լատին, Յոյն, Հայ — իւրաքանչիւրը իրաւունք ունի տարուան մէջ մէկ անգամ Ս. Պատարազ մատուցանելու Համբարձման բուն մատարուն մէջ: Նկատելով որ Լատիններ չունին պզտիկ կամ Մեծ պանիոն Համբարձում կոչուածք այլ տարին մէկ անգամ, Համբարձման տօնին միայն հանդիսութիւն կը կատարեն յիշեալ սրբավայրին վրայ, այդ առթիւ կը մատուցանեն Համբարձման մատարուն մէջ իրաւունքի իրենց Պատարազը: Մինչ Յոյներ և Հայեր չկարենալով ընել այդ — քանի որ երբեմն տօնը նոյն օրը զուգարդիպելով՝ Սրբավայրը դրուած կ'ըլլայ Լատինաց իրաւասութեան ներքեւ — այդ իրաւունքը վերապահած են ճիշտաւորաց Համբարձումին, զոր մէջ կը կատարէինք առեւ մը Տիսեսի կիրակիին և ապա, նկատելով որ Ս. Զատիկ առթիւ եկող ուխտաւորներ ու չէր ժամանեն, Մաղկապոտը կանխող կիրակիին, մինչ Յոյներ՝ Ղազարու յարութեան Ծբ. օրը:

Այլ Պատարագները կը մատուցուին մատարուն կողքին շինուած վրանին տակ:

Վերջերս տեղեկացանք թէ Եւրպայի մեր կարգ մը թմերուն մէջ, մղուած հաւանարար տեղական պահանջներէ, տեղ գտած է երկդոյնան ժամերուն Ս. Պատարազ մատուցանելու օտարամուտ սովորութիւնը:

ՅԵՍՈՒՆ ՏՆՐԻ ԱՌԱՋ

ԴՈՒՐԵԱՆ ՅՈՒԵԼԵԱՆ

Դուրեան Յուրելեանի կեղ. Գ. Յաննատ-
ժողովին հասած տեղեկութեանց համեմատ
տեղական Յաննատժողովներ սկսած են
կազմուիլ Ֆիլիպէ՝ Տ. Երուանդ Եպս.
Փէրտահնեանի, Մանչէսթը՝ Տ. Ղեռնդ
Եպս. Դուրեանի, Քալիֆորնիա՝ Գարեգին
Եպս. Խաչատուրեանի, Նիւ Եորք՝ Ընծա-
յարանիս Բարերար Վսեմ. Պատրիկ էֆ.
Կիւլպէնկեանի նախագահութիւններուն
ներքեւ, իսկ Գահիրէի Պատ. Գաղաքական
ժողովը, Թորգոմ Սրբազանի(*) նախա-
գահութեամբ, ուղղակի ինքն ստանձնած
է Յուրելեանեան Յաննատժողովի պաշտօնը
բովանդակելու Եգիպտոսի համար:

(«Սիւն», 1939, Գ. Յարի, Մայիս,
Թիւ 5, էջ 159:)

ԶԱՏԿԱԿԱՆ շԱՆԴԵՍՆԵՐ

Այս տարի Զատիկը շատ ուշ տօնուե-
ցաւ Երուսաղէմի մէջ(**), ո՛չ միայն Հին
Տոմարի յառաջ բերած տարբերութեամբ,
այլ նաեւ Զատիկի տօնին 35 օրերու մէջ
շարժականութեան հետեւանքով, այնպէս
որ երբ Լատինք Նոր Տոմարով Զատիկը
տօնեցին Մարտ 31ին, մենք և Յոյնք
տօնեցինք Մայիս 5ին: Պաղեստինի խոր-
շակն ալ այս տարի փչեց զատկական հան-
դէսներու շրջանին և բաւական նեղեց
ժողովուրդը. բայց հակառակ ասոր՝ խան-
դավառութիւն կար Սուրբ Գաղաքին մէջ,
չնորհիւ աշխարհիս ամէն կողմէն ու ամէն
Եկեղեցիէ ու դաւանանքէ եկած այլացեղ
ուխտաւորներու ներկայութեան:

Այս բազմութեան մէջ շատ համեստ
էր հայ ուխտաւորներուն թիւը, 385 հոգի

(*) Գուշակեան, հետադային (1931 - 1939)
բազմադէպեան պատրիարք Ս. Աթոռոյ:

(**) Տեղին է յիշել թէ շուր տարիներ ետք,
1983ին, Զատիկը հաս պիտի տօնենք աւելի ուշ,
Մայիս 8ին, որով որ չի կրնար տօնուիլ:

միայն, որոնց 272ը Սիւրիայէն, 72ը Ե-
գիպտոսէն, 22ը Պաղեստինէն, ևայլն,
10ը Կ. Պօլսէն և 9ը Ամերիկայէն:

Ամէնքն ալ բարեպաշտութեամբ ներ-
կայ եղան հանդէսներուն և ջերմեռանդ
ոգիով կատարեցին իրենց ուխտերն ու
հոգեւոր պարտականութիւնները:

ԿԻԼԿԿՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԵՐՈՒՍԱԼԵՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս որ արձանագրուած էր Սիւնի
նախորդ թիւին մէջ, ըստ Տնօրէն ժողովի
որոշման, Ս. Աթոռիս Ելեմտից Տեսուչ
Դերչ. Տ. Մատթէոս Եպս. Գայրժճեան և
Դիւանապետ Տիար Կարապետ Նուրեան
Սիւրիա մեկնած էին Ապրիլ 14ին, Կի-
լիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին փոխանցելու
Պէյրութի, Դամասկոսի և Լուսոգիկէի Ե-
րուսաղէմապատկան վանքերը, եկեղեցի-
ները և վարժարանները, Ս. Աթոռիս ներ-
կայացուցիչները Երուսաղէմ վերադար-
ձան Ապրիլ 30, Գշ. Կրեկոյ իրենց յանձ-
նրած պաշտօնը կատարելէ ետք:

Դամասկոսի թեմին Կաթողիկոսական
Փոխանորդ նշանակուած է Վեհ. Կաթո-
ղիկոսի կողմէն Հոգչ. Տ. Նորմ. Մ. Վրդ.
Անպաւնեան, իսկ Լուսոգիկէի մէջ, Ն. Ս.
Օծութեան փափաքին համաձայն, Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հայրը թոյլ տուած է որ
Ս. Աթոռիս Միաբան Հոգչ. Տ. Վահան
Վրդ. Գեորգեան շարունակէ իր պաշտօնը
մինչև որ վերջին անգամ թուի այդ թեմին
կազմակերպութեան:

Շատ ուրախուի է որ Ս. Աթոռիս
կողմէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կազ-
մակերպութեան ի նպաստ ընծայուած այս
դիւրութիւնը խորունկ խանդավառութիւն
մը յառաջ բերած է Սիւրիոյ Հայութեան
մէջ, և Վեհ. Կաթողիկոսը Պէյրութի թե-
մին ուղղեալ իր գոնդակին մէջ շատ զգա-
յուն շուշնջով շնչած ու զնահատած է Ս.
Աթոռիս և անոր Ամեն. Գահակալին կողմէ
ցոյց տրուած այս գործակցութիւնը:

(«Սիւն», 1939, Գ. Յարի, Յունիս,
Թիւ 6, էջ 191 - 192:)

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ ԺԱՌԱՆԳԱԿՈՐԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

16 Յունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30-ին, Ալէքս և Մարի Մանուկեան ժառանգաւորաց Վարժարանի և Ընծայարանի ընդարձակ սրահին մէջ կատարուեցաւ Վարժարանի Ամովերջի Հանդէսը, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Զօր և ի ներկայութեան Միաբան Հայրերու և գաղութիս ընտրանիին:

Հանդէսը սկսաւ ժառանգաւոր սաներու կողմէ երգուած «Սիրտ ի Սիրտ»՝ վարժարանի քայլերգով, որմէ ետք Վերադասուէ Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս. ըրաւ բացման խօսքը: Անկէ ետք, մօտ մէկ ժամ, ժառ. սաներ գործադրեցին կոկիկ յայտագիր մը: Նախ, Վարժարանի եկեղեցական երաժշտութեան ուսուցիչ և Ս. Աթոռոյոյ Դպրապետ Տիար Սահակ Գալաթեանի ղեկավարութեամբ երգեցին Կարօ Զաքարեանի «Ուսանողական Երգը», որմէ ետք յստակ առաջաւորութեամբ Սիամանթոյի «Ս. Մեսարոպէն հաստեալանալ արտասանեց Սարգիս Էօզեան: Անկէ ետք ժառանգաւորներ երգեցին անմահ կամփոստէ եղանակաւորուած «Մայրիկ» երգը, և ապա Նոյիս Զալըշըրեան ապրումով արտասանեց Պատրիարք Ս. Զօր «Սեան» քերթուածը: Անոր յաջորդեց Տիբ. Խաչիկ Գարայեանէ երգուած կամփոստի «Միբանի Մառ»ը, որուն դաշնակի վրայ կ'ընկերանար Վարժարանի Եւրոպական երաժշտութեան ուսուցիչ Տիար Վահէ Գալաթեան: Մուրաթ Տէմիրճեան հասկացողութեամբ արտասանեց մեծաւարժան Բանաստեղծ Պարոյր Սեակի «Քիչ ենք, բայց Հայ ենք» քերթուածը, ապա ժառ. սաներ խմբերգեցին է. Բաղդասարեանէ դաշնաւորուած «Արփա-Սեան»ը: Անկէ ետք Տիբ. Հրաչ Զիլիկիրեան իր և իր դասընկերներուն զգացումներուն թարգմանը հանդիսացաւ գողտրիկ ուղերձով մը, ուր շնորհակալութեան խօսք կ'ըլլար Ամեն. Ս. Պատրիարք Զօր, Վերադասուէ Սրբապանին, ուսուցիչներուն և բոլոր անոնց՝ որոնք դեր մը ունեցան զիրենք այս նշանակալից հանգրուանին հասցնելուն մէջ: Տ. Շահէ Արքեպս. ամփոփ քիծերու մէջ ներկայացուց պատկերը Վարժարանի իննամսեայ կեանքին ու գործունէութեան, և հրաւիրեց Նորին Ամենապատուութիւնը որ կատարէ վկայականներու բաշխումը 4 Ուրարկիրներուն և մրցանակներ՝ յաջող ուսանողներուն: Իր փակման խօսքին մէջ Ս. Պատրիարք Հայրը չնշաղդ դրաւ մեր «մեծաքանակ»ին տիրապետելու կարեւորութեան վրայ, մանաւանդ մեր ժողովուրդի հոգեւոր թէ կրթական ծառայութեան նուիրուելու պատրաստամբ թարմատի ուժերուն: Հանդէսը փակուեցաւ «Տէր, կեցո՛ դու գէշայ» մաղթերգով:

ՏԱՐԵԿԱՆ, ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՔ Ս. ԹԱՐԿԱՐԱՆԶԱՅ ԵՐԿՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Ուրիշ տարիներու նման, այս տարի ևս Մայիս և Յունիս ամիսներու ընթացքին կատարուեցան Ս. Թարգմանչաց Երկր. Վարժարանի տարեկան Դաշտահանդէսը, Պաշտօնը և Մանկապարտէզի ու Երկրորդական բաժնի Ամովերջի Հանդէսները:

Ա. — ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կիրակի, 13 Մայիս, կէսօրէ ետք ժամը 4ին, նախկին ժառնգ. Վարժարանի մարդադաշտին վրայ կատարուեցաւ վարժարանի տարեկան Դաշտահանդէսը, ի ներկայութեան Միաբան Հայրերու և հետաքրքիր ներկաներու օտաւոր բազմութեան: Երկսեռ աշակերտութիւնը, բաժնուած երկուական մրցոթք խումբերու, երկու ժամեր շարունակ ցուցաբերեց տարեւան մը ընթացքին դպրոցէն ներս ջամբուած

Ֆիզիքական դաստիարակության արդիւնքը, որ արժանապատիւ հանդիսատեսներու ջերմ գնահատանքին: Յայտարարեց իր րազկանար երկար և բարձր ուսումնական, վաղ-
ջերէն, զուարճախաղերէն, մարզականներէն, դրօշաւալուէն և պարանաձգութենէն: Նախորդ
տարիներու նման, այս տարի ևս կարծիր (կարարտ) խումբը ապահովեց իր յաղթա-
նակը կանաչ (Մառիս) խումբին դէմ: Օրը արդէն ճշարտք կիրակի՝ էր:

Աւարտին, Հանդէսի Նախագահ և Վարժարանի Տեսուչ Գերշ. Տ. Կիւրեղ Ե-
պիսկ. Գարեկեան պարգևատրեց յաջող մարզիկները բաժաններով ու մեդալներով:

Բ. — ԱՄՍԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵՋԻ ԲԱԺՆԻՆ

3 Յունիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3.45ին, Հայ Երիտասարդաց Միութեան
Ակումբին մէջ կայացաւ վարժարանի Մանկապարտէզի բաժինին Ամովերջի Հանդէսը,
ի ներկայութեան ծնողներու և ազգայիններու խումբն աղջկաներու:

Ետևը կրկու ժամը Մանկապարտէզի զոյգ դաստարաններու, ինչպէս նաև Նա-
խակրթարանի Ա. Կարգի փոքրիկները հանդէս եկան ուսումնականներով, տրամաս-
ցութիւններով և հայկական պարերով:

Մարիկ դասարանէն շրջանաւարտ 14 երկսեռ փոքրիկներ հրաժեշտ տուին Ման-
կապարտէջին և հանդէսի աւարտին Տեսուչ Սրբազանէն (որ նոյն ատեն կը նախա-
գահէր հանդիսութեան) ստացան իրենց վկայականները, ժողովուրդի խանդավառ
ծափահարութիւններուն ընդմէջէն:

Գ. — ԱՄՍԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻՆ

Կիրակի, 10 Յունիս, երկուշաբթի ժամը 6.30ին, Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի
զարդարուած սրահը լեցուն էր արդէն ծնողներու և հրաւիրակներու կողմից բազ-
մութեամբ: Բոլորն ալ հկած էին հանդիսատես ըլլալու մեր գաղութի զաւակներուն
ձեռք ձգած յաղթութիւններուն և հպարտանալու կրթական մարզին մէջ անոնց
ցուցարարած արդիւնքներով: Հանդէսին կը նախագահէր Վարժարանի բարեջան և
բազմամեայ Տեսուչը՝ Գերշ. Տ. Կիւրեղ Եպս.։ Ներկայ էին նաև Միաբան Հայեր:

Այս տարի հանդէսը նուիրուած էր վարժարանի կառուցման 50ամեակին: 1929ի
Հոկտեմբերին էր որ Վարժարանի նոր շէնքը կը բացուէր, իր մէջ ընդունելու և
հայեցի առողջ դաստիարակութիւն ջառելու գաղութի մեր երկսեռ փոքրիկներուն:

Զոյգ բանախօսութիւններով, ընթացաւարտ դասարանէն ուսանող-ուսանողու-
հինիս հանգամանօրէն ներկայացուցին կէս դարու ընթացքին վարժարանին կարած
ուղին և անոր կատարած նախախնամական դերը Սաղիմանյոյ գաղութին մէջ, Մէջ
ընդ մէջ եղան խմբերգներ՝ զեկամարտութեամբ երաժշտութեան ուսուցիչ Պր. Սահակ
Գալստեանի, ինչպէս նաև խմբական արտասանութիւններ՝ Սիւրբանիստէն (Ս. Մկա-
րտ) և Վահէ-Վահեանէն (Երկրի Կարօտ):

Հանդէսի երկրորդ մասին, Տեսուչ Սրբազանը հրաւիրեց բազմամասնակ ու-
սուցիչ Պր. Պետրոս Լէփէճեանը, որ իր ուսուցչութեան 50ամեայ Յոբելեանին ա-
ռիթով (որ նշուեցաւ 24 Յունիսին, Հ. Ե. Մ. ի Ակումբին մէջ) կատարէ վկայական-
ներու բաշխումը ընթացաւարտ դասարանի 11 սան-սանուհիներուն և մրցանակնե-
րու բաշխումը ուսման, վարժի և ձեռագործի մէջ յաջողակ աշակերտներուն: Օր.
Մարալ Գահուէճեան, ի դիմաց իր ընկեր-ընկերակիներուն, շնորհալի ուղերձով մը
արտայայտեց զգացումները վարժարանէն բաժնուող շրջանաւարտներուն: Հրամեծօր
Եղէն ետք, Տեսուչ Սրբազանը ըրաւ փակման խօսքը, յորդորելով ընթացաւարտ-
ները որ հաղորդակից մնան միշտ Թարգմանչացի մէջ իրենց ջառուած հայեցի սգե-
կանութեան և ծնողները՝ որ տոնիկի դաստիարակութեան ճշմարիտ գնահատանքին
ընդաւած՝ իրենց փոքրիկները առաջնորդին միայն ու միայն հայկական վարժարան, Ե-
րուն բարիքը տրուած ի՛նչ ունենալ մեր շատ մը գաղութներու զաւակներուն: Սուրբ
Աթոռոյ Մաղթերգը փակեց մօտ երկու ժամը տևող տպաւորիչ այս Հանդէսը:

Ս. ՅԱՎՈՐԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ - ԲԵՄՈՎԱՆՔ

● Եր. 5 Մայիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Գլխագիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռուկի Արղ. Որդիքեան:

— Կէսօրէ ետք, վաղուան Աշխարհամատրան Կիրակիի առթիւ, Գերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեանի գլխաւորութեամբ, Մխարանութիւնը շնորհաւորաբար մուտք գործեց Ս. Յարութեան Տաճար, ուր պաշտօնեացան ժամերգութիւնն ու նախատեսակը՝ վերնատան մեր մատրան մէջ: Ապա կատարուեցաւ Տնօրինական Սրբաւեղեաց այցելութեան կանդիդատուր Թափօր Տահաբէն ներս: Թափօրապետն էր Հոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղջանեան:

● Կիր. 6 Մայիս. — Աւիսահամաճան (Կանաչ Կիւսկի): Գրչեղարիւն և առաւօտեան ժամերգութիւնները պաշտօնեացան ի Ս. Յարութեան, մեր վերնամատրան մէջ: Ապա Գերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեան մատուցեց նախագիտութիւն Ս. Գատարապ Գրիստօս Ս. Գերեզմանին վրայ և նախագահեց Սրբալայրիւն առջի կատարուած Անդառտանի:

● Եր. 12 Մայիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Գլխագիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Կիւրեղ Արղ. Մանուսարեան:

● Կիր. 13 Մայիս. — Կարմիր Կիւրսկէ: Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Յարութեան, մեր վերնամատրան մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղջանեան:

● Եր. 19 Մայիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Գլխագիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան:

● Կիր. 20 Մայիս. — Տոկ Սրեման Ս. Խաչիկի (Յէ): Հոտ սովորութեան, առաւօտեան ժամերգութեան աւարտին, Մայր Տահաբին մէջ կատարուեցաւ Ս. Խաչիկ լուսաւոր երեման առթիւ Սրբաւեղեմի Կիրեղ Հայրապետին Գատարեց Կայրաք յղած Թուղթին խորհրդանշան ընթերցումը: Ընթերցումը կատարեց Գերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեան: Ապա մատուցուցաւ Ս. Գատարապ՝ Աւագ Սեդակնի վրայ, որուն վերեւ գրտեանէր վառ կանթեղներով զարդարուին Ս. Խաչիկ նշանը: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Հայրիկ Արղ. Գայաճեան:

● Եր. 26 Մայիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Գլխագիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Սեւան Վրդ. Դարբիպետ:

● Կիր. 27 Մայիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Յարութեան, մեր վերնատան մատրան մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Հայրիկ Արղ. Գայաճեան:

● Դշ. 30 Մայիս. — Կէսօրէ ետք, Գերշ. Տ. Տահէ Արքեպս. Գլխաւորութեամբ, Մխարան Հայրեր ինքնաշարժերով բարձրացան Ձիթնեաց լեռ, ուր Համբարձման սրբալայրիւն վրայ կառուցուած մեր վրանամատրան մէջ պաշտօնեացան ժամերգութիւնն և նախատեսակը:

— Իրիկեանն ժամը 7ին, նոյն վայրին մէջ պաշտօնեացան Նիկեացի և Նիկիան Կարգեր: Հանգիստեցան էր Հոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղջանեան: Գրչեղեան ժամը 11ին, Մխարանութիւնը վերագործաւ Մայրավանք:

● Եշ. 31 Մայիս. — ՀԱՄԱՐԱՊԵՏՈՒՄ ՆԵՐՍԷՆ: Առաւօտեան, Գերշ. Տ. Տահէ Արքեպսիկեան Գլխաւորութեամբ, Մխարան Հայրեր զարմալ ինքնաշարժերով բարձրացան Ձիթնեաց լեռ, ուր շնորհաւորաբար Համբարձման սրբալայր կատարուած կանդիդատուր մուտքէն ետք, Գերշ. Սրբապետն օրուան կանդիդատուր Ս. Գատարապը մատուցեց մեր վրանամատրան մէջ: Լուսաբարպետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Առլանեան նախագահեց Մայր Աթոռու Սնտէն Ս. Էջմիածին փոխադրութեան տարեգարմին առթիւ կատարուած շնորհապետական Մաղթանքին: Գատարապի Սրբապետը քարոզեց օրուան մեծ տօնին շուրջ, բնաբան ունենալով Գործք Առաքելոցէն՝ Այլ Յիսուս՝ որ վերացան ի մէջ ... (Մ. 11) և նախագահեց Ս. Գատարապէն ետք Սրբալայրիւն առջի կատարուած Անդառտանին:

— Կէսօրէ ետք, Մայր Տահաբին մէջ պաշտուած Անդառտանին նախագահեց Գերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեան:

● Եր. 2 Յունիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ Մայրավանքի Ս. Համբարձում վերնամատրան մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան:

— Բ. Սողակապարի նախատեսակը պաշտուեցաւ Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցւոյ մէջ: Հանգիստեցան էր Դերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեան:

● Կիր. 3 Յունիս. — Իրիկեան Ծաղկազարդ: Առաւօտեան ժամերգութիւնը պաշտօնեացաւ և Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղջանեան:

— Ժամը 11:30ին, քաղաքի առեւտրան բանին մէջ գտնուող Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ մատուցուցեցաւ Ս. Գատարապ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Մանուէլ Արքեպս:

● Եր. 9 Յունիս. — Ս. Գատարապը մատուցուցեցաւ Մայրավանքի Ս. Առաքելոց վերնամատրան մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Համբարձում Արղ. Քէշիշեան:

— Հոգեգալտեան կանդիդատուր նախատեսակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսաբարպետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Առլանեան: — Իրիկեանքէն Մայր Տահաբին մէջ պաշտուեցան Նիկեացի և Նիկիան Կարգեր: Հանգիստեցան էր Գերշ. Տ. Կիւրեղ Նպուֆարիկեան:

● **Կիր. 10 Յունիս.** — ՀՈԳԵԳԱՆՈՒՑ: Բարեկենդան եղիական պահոց: Օրուան հանդիսաւոր Ս. Պատարագը՝ Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ մատոյց Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.: Կարգացուեցաւ երեք մասերէ բաղկացած Ս. Յովհ. Ոսկերբուն Հայրապետի շոգեզատեան ներքուղը:

— **Կէսօրէ ետք,** Մայր Տաճարին մէջ Գերշ. Տ. Նորայր Արքեպս. Պօղարեանի նախագահութեամբ կատարուած պանդոստանէն ետք, Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպս. Գարիկեանի գլխաւորութեամբ, վարդապետ Հայրեր, զպիրներ և ժողովուրդ մեկնեցան Օրանի վերնատունը, ուր կատարուած կարգ արարողութեան աւարտին Հանդիսապետ Սրբապետը խօսեցաւ օրուան մեծ տօնի մասին, որմէ ետք բոլորն ալ ուղղուեցան Ս. Փրկչի վանքը, որու գաւթին մէջ Լոգրեկցատեան պաշտօն կատարուեցաւ Ս. Աթոռայ հանդուցեալ Պատրիարքաց Լոգրեկեան համար:

● **Եր. 16 Յունիս.** — Է. օր Նոգեզալսեան: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայրավանքի տանիքին վրայ գտնուող Ս. Հոգոյ մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Սեան վրդ. Ղարկպեան:

● **Կիր. 17 Յունիս.** — Յիսասկ եղիայի մատուցուեցաւ: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնամատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Վանիկ Արղ. Մանասարեան:

— Ս. Լուիսիանայի նախատեսակը պաշտուեցաւ Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցւոյ մէջ: Հանդիսապետն էր Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպս.:

● **Բշ. 18 Յունիս.** — Ս. Կուսմանց Նոյի-սիմանց: Աւաւտեան ժամերգութիւնը պաշտուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ, իսկ Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ եկեղեցւոյ աւանդատան՝ Ս. Լուիսիանայի մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Անուշաւան վրդ. Ջիլանեան:

● **Ուր. 22 Յունիս.** — Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս.:

● **Եր. 23 Յունիս.** — Ս. Լօրն մերայ Գրիգորի Լուսաւորչի (եղն ի վիրալէն): Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի աւանդատան Ս. Լուսաւորչի սեղանին վրայ: Ժամարար էր Հոգշ. Տ. Ռուբէն վրդ. Յովակիմեան:

— Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.:

Ապա ծնրագիր ԵՏԵր ողորմեալ երգուեցաւ:

● **Կիր. 24 Յունիս.** — Տօի Կարօսիկ եկեղեցւոյ Ս. Էլմիմանի: Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ պատարագեց Հոգշ. Տ. Ապետ Արեղայ Պալեան: Էջար միջինն առաջ կատարուեցաւ Էջարապետական Մաղթանք վանք Ս. Էլմիմանի: Նախագահութեամբ Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Աւանդանին:

— **Կէսօրէ ետք,** Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած Անդատանի նախագահեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպս. Գարիկեան:

● **Եր. 30 Յունիս.** — Ս. Մեծիմ Կերսիսի եւ Սողայ եպս.: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Գլխագրի մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Մանուէլ Արղ. Երկաթեան:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ի Ք

● **Գշ. 1 Մայիս.** — Հոգշ. Տ. Բարսեղ Արղ. Գայէմտեանի նշանակուեցաւ Մատակարար Ս. Աթոռայ, փոխան Հոգշ. Տ. Մանուէլ Արղ. Երկաթեանի: Հայր Բարսեղ նոյն տօնն Գաւազանակիրն է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

● **Դշ. 2 Մայիս.** — **Կէսօրէ ետք,** Խորայէլի Անկախութեան 31րդ տարեգարծի առթիւ, Քաղաքապետ Թէտի Քօլլէքի կողմէ Դաւթի բերդին մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և Դիւանապետ Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս.:

● **Կիր. 6 Մայիս.** — Օրթոտոք եկեղեցւոյ Ս. Գեղարք զօրավարի տօնին առթիւ, Ռուսաւանկան համալսան եկեղեցւոյ մէջ մատուցուած Ս. Պատարագին հանոր յաջորդող հաշկերոյթին ներկայ եղաւ Հոգշ. Տ. Անուշաւան վրդ. Ջիլանեան:

— **Հոգշ. Հայրաւորքը,** Հոգշ. Տ. Բարսեղ Արեղայի հետ միասին, ներկայ եղաւ նոյն երեկոյ, նոյն առթիւ, նոյն վայրին մէջ տրուած ընդունելութեան:

● **Գշ. 9 Մայիս.** — **Կէսօրէ ետք,** Ս. Երկիր ժամանած Յրանահայ մեծահույս կերպի: Եարլ Աղանաւոր այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր հապա հանդիպում մը ունեցաւ ժառնգ. վարժարանի ուսանողութեան հետ: Իսկ Շարայի կէսօրէ ետք հանդիպում մը ունեցաւ Ս. Թարգմանչաց Երկր. վարժարանի աշակերտութեան հետ:

● **Եր. 19 Մայիս.** — **Կէսօրէ ետք,** Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ի զլուխ Միաբանութեան, բացումը կատարեց Ս. Թարգմանչաց Երկրորդ. վարժարանի տարեկան Պաշարին:

● **Գշ. 22 Մայիս.** — Կրեմլի Նոգրեւ Նովի. Արթ. Տ. Յովսէփ Գին. Հալլանեան հիւրարար ժամանեց Ս. Աթոռ ուր մնաց մինչև 5 Յունիս:

● **Կիր. 27 Մայիս.** — **Կէսօրէ ետք,** Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս. Անէմեան ներկայ գտնուեցաւ եգիպտոսի նախագահ Անուար Մատարի Գրիշէպայ այցելութեան առթիւ տեղւոյն Քաղաքապետ Էլիահու Նուրի կաղմակերպած փառանկ ընդունելութեան:

● **Դշ. 9 Յունիս.** — Երեկոյեան, ամսոյ 2ին զօրագրիպած իտալական Հանրապետութեան հաստատման 33րդ տարեգարծին առթիւ, իտալական Ընդհ. Հռչակատեսարանի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպս. Գարիկեան և Աւագ Թարգման Հոգշ. Տ. Ապետ Արղ. Պալեան:

● **Ուր. 8 Յունիս.** — Իսթանպուլէն հիւրարար Ս. Աթոռ ժամանեց Հոգշ. Տ. Արամ Արղ. Աթէշեան և մեկնեցաւ երկու շաբաթներ ետք:

● **Բշ. 11 Յունիս.** — Երեկոյեան, Հոգեգալլստեան տօնին առթիւ, Ռուսաց Միաբանութեան Մեծաւորին կողմէ, Russian Compoundի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ	
— Դ գրողական շաբլոն	98
ԿՐՕՆԱԿԱՆ	
— Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ	ՏԻՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ 101
— Խոնարհություն	ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻՋԵԱՆ 102
ԲԱՆԱՍՑՆՂԾԱԿԱՆ	
— Մարգարիտներ	ԵՂԻՎԱՐԴ 104
— Վերջալոյս	» 104
— Քառեակներ	Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ 105
— Երեւանի ջեմ...	Գ. ՃԱՐՏԱՐ 106
ԳՐԱԿԱՆ	
— Նահատակություն եւ վերածնունդ	Գ. Ճ. 107
ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ	
— Յովհաննէս Քեն. Մանկաստանից	Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ 108
— «Աստուծոյն եւ Խրաժ Երկարայ Իմաստնոյ»	ՓԱՅԼԱԿ ԱՆԹԱՊԵԱՆ 110
ՄԱՑՆԱԳՐԱԿԱՆ	
— Ի Սուրբ Քառասուններ	Հրաժ. Ա. Յ. ՍՐՃՈՒՆԻ 114
ՀԱՅԱԿԱՆ ՎԱՆՔՆԵՐ	
— Ս. Աստուածածին Վանք Անկիւրիոյ	Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ 119
ԳՐԱԽՑԱԿԱՆ	
— «Համաբարձրանական Սուրբեր»	ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻՋԵԱՆ 121
— «Քերականագ»	Գ. ՃԱՐՏԱՐ 122
Տարեկան Տեղեկագիր Ժառ. Վարժ. եւ Հոմալարանի	ՇԱՀԷ ԱՐՔԵՊՍ. ԱՃԷՄԵԱՆ 124
Տարեկան Տեղեկագիր Ս. Թ. Երկ. Վարժարանի	ԿԻՐԻՆՂ ԵՊՍ. ԳԱՐԻԿԵԱՆ 130
«ՄԻՈՆ», Ի ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ	
— Ինչու Շորաք օրեր եւս Ս. Պատարագ կը մատուցուի	137
— Հայց. Երեւանի տաղութան հակառակ չէ՞ երեկոյեան ժաման Ս. Պատարագ մատուցանել	137
ՅԻՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ	
— Դուրեան Յարեւան	138
— Ջապոնական հանգեսներ	138
— Կիրիլիոյ Կարողիկոսությունը եւ Սուրբաբայի Պատրիարքությունը	138
Անավերջի Հանգես Ժառանգությունը Վարժարանի	139
Տարեկան հանգիստություն Ս. Թաղմանցից Երկ. Վարժարանի	139
Ս. ՅԱՆԱՐԻ ՆԵՐՍԷՆ	
— Եկեղեցական - Բեմական	141
— Պատանական	142
Ցանկ՝ Կալիպեդիան Մատենադարանի կողմէ ստացուած գրքերու	143

